

2019

ORLEN

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE GRUPY ORLEN ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2019

SPORZĄDZONE ZGODNIE Z MIEDZYNARODOWYMI
STANDARDAMI SPRAWOZDAWCZOŚCI FINANSOWEJ
ZATWIERDZONYMI PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ

WYBRANE DANE ZA 2019 ROK

GRUPA ORLEN

- EBITDA 8 862 mln PLN
- EBITDA przed odpisami aktualizującymi netto 9 041 mln PLN
- EBIT 5 365 mln PLN
- Zysk netto 4 298 mln PLN
- Aktywa 71 202 mln PLN
- CAPEX 8 773 mln PLN
- Kapitał własny 38 607 mln PLN
- Kapitał własny na 1 akcję 90,26
- Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej 38 596
- Liczba akcji 427 709 061
- Kapitał własny na 1 akcję przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej 90,24 PLN
- Wypłata dywidendy za rok 2018: 1 497 mld PLN / 3,5 PLN na akcję
- Dług netto 2 448 mln PLN
- Dźwignia finansowa netto 6,3%

DOWNSTREAM

Produkcja

Sprzedaż

Energetyka

- Przychody ze sprzedaży 90 703 mln PLN
- EBITDA 6 479 mln PLN
- EBITDA przed odpisami aktualizującymi netto 6 536 mln PLN
- EBIT 4 099 mln PLN
- Aktywa 47 199 mln PLN
- CAPEX 4 036 mln PLN

DETAL

- Przychody ze sprzedaży 39 089 mln PLN
- EBITDA 3 061 mln PLN
- EBITDA przed odpisami aktualizującymi netto 3 045 mln PLN
- EBIT 2 431 mln PLN
- Aktywa 9 945 mln PLN
- CAPEX 3 365 mln PLN

WYDOBYCIE

- Przychody ze sprzedaży 608 mln PLN
- EBITDA 164 mln PLN
- EBITDA przed odpisami aktualizującymi netto 295 mln PLN
- EBIT (155) mln PLN
- Aktywa 4 440 mln PLN
- CAPEX 635 mln PLN

EBIT - zysk/(strata) z działalności operacyjnej

EBITDA - zysk/(strata) z działalności operacyjnej powiększony o amortyzację

EBITDA przed odpisami aktualizującymi netto – EBITDA przed uwzględnieniem odpisów aktualizujących (odwrócenie/utworzenie odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych, pozostałych składników majątku trwałego oraz aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży)

CAPEX- zwiększenie rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych, nieruchomości inwestycyjnych oraz aktywów z tytułu praw do użytkowania wraz z kapitalizacją kosztów finansowania zewnętrznego oraz zmniejszenie z tytułu otrzymanych/należnych kar za nieterminowe wykonanie kontraktu

Dług netto: długoterminowe i krótkoterminowe kredyty i obligacje pomniejszone o środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Dźwignia finansowa netto: dług netto/kapitał własny (wyliczone według stanu na koniec okresu) x 100%

SPIS TREŚCI

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z ZYSKÓW LUB STRAT I INNYCH CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	4
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	5
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM	6
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	7
PODSTAWOWE INFORMACJE	8
1. PODSTAWOWA DZIAŁALNOŚĆ GRUPY ORLEN	8
2. PODSTAWA SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	8
3. WALUTA FUNKCJONALNA I WALUTA PREZENTACJI SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH ORAZ ZASADY PRZELICZENIA DANYCH FINANSOWYCH DLA CELÓW KONSOLIDACJI	8
4. POLITYKA RACHUNKOWOŚCI	9
5. WPŁYW ZMIAN STANDARDÓW MSSF NA SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE GRUPY ORLEN	9
6. RÓŻNICE POMIĘDZY DANymi UJAWNIONymi W SKONSOLIDOWANym SPRAWOZDANIu FINANSOWym A UPREDNIo SPORZĄDZONymi I OPUBLIKOWANymi SPRAWOZDANIAMI FINANSOWymi	13
7. STRUKTURA GRUPY ORLEN	14
WYNIKI OPERACYJNE I FINANSOWE	17
DANE SEGMENTOWE	19
8. SEGMENTY DZIAŁALNOŚCI	19
9. PRZYCHODY, KOSZTY, WYNIKI FINANSOWE, ZWIĘKSZENIA AKTYWÓW TRWAŁYCH	19
10. AKTYWA W PODZIALE NA SEGMENTY OPERACYJNE I OBSZARY GEOGRAFICZNE	20
NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	21
11. NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SPRAWOZDANIA Z ZYSKÓW LUB STRAT I INNYCH CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	21
11.1. Przychody ze sprzedaży	21
11.2. Przychody ze sprzedaży według segmentów operacyjnych w podziale na asortymenty	22
11.3. Podział geograficzny przychodów ze sprzedaży - zaprezentowany według kraju siedziby zleceniodawcy	23
11.4. Przychody z tytułu umów z klientami według kryterium rodzaju umowy	23
11.5. Przychody z tytułu umów z klientami według terminu przekazania	23
11.6. Przychody z tytułu umów z klientami według okresu obowiązywania umowy	23
11.7. Przychody z tytułu umów z klientami według kanałów sprzedaży	24
11.8. Koszty według rodzaju	24
11.9. Pozostałe przychody operacyjne	24
11.10. Pozostałe koszty operacyjne	25
11.11. Przychody i koszty finansowe	25
11.12. (Strata)/odwrócenie straty z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	26
11.13. Podatek dochodowy	26
12. NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ	28
12.1. Rzeczowe aktywa trwałe	28
12.2. Wartości niematerialne	29
12.3. Inwestycje w jednostkach wspólnie kontrolowanych	31
12.4. Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych i aktywów z tytułu praw do użytkowania	33
12.5. Kapitał pracujący netto	36
12.6. Dług netto i zarządzanie kapitałem	38
12.7. Kapitał własny	41
12.8. Instrumenty pochodne oraz pozostałe aktywa i zobowiązania	43
12.9. Rezerwy	44
13. NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH ORAZ RYZYKA FINANSOWEGO	47
13.1. Kategorie i klasy instrumentów finansowych	48
13.2. Pozycje dochodów, kosztów, zysków lub strat i innych całkowitych dochodów	49
13.3. Ustalanie wartości godziwej	49
13.4. Rachunkowość zabezpieczeń	50
13.5. Identyfikacja ryzyka	57
14. POZOSTAŁE NOTY OBJAŚNIAJĄCE	62
14.1. Posiadane koncesje	62
14.2. Leasing	62
14.3. Poniesione nakłady inwestycyjne oraz przyszłe zobowiązania z tytułu podpisanych kontraktów inwestycyjnych	63
14.4. Aktywa i zobowiązania warunkowe	64
14.5. Zabezpieczenia akcyzowe	66
14.6. Transakcje z podmiotami powiązanymi	66
14.7. Wynagrodzenie wynikające z umowy z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych	67
WYDARZENIA PO ZAKOŃCZENIU OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO	68

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z ZYSKÓW LUB STRAT I INNYCH CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

	NOTA	2019	2018	zmiana (r/r)	
				wartość	%
Przychody ze sprzedaży	9 , 11.1 , 11.2 , 11.3	111 203	109 706	1 497	1,4
przychody ze sprzedaży produktów i usług		93 009	91 014	1 995	2,2
przychody ze sprzedaży towarów i materiałów		18 194	18 692	(498)	(2,7)
Koszt własny sprzedaży	11.8	(97 301)	(97 265)	(36)	-
koszt wytworzenia sprzedanych produktów i usług		(81 266)	(80 781)	(485)	0,6
wartość sprzedanych towarów i materiałów		(16 035)	(16 484)	449	(2,7)
Zysk brutto ze sprzedaży		13 902	12 441	1 461	11,7
Koszty sprzedaży		(6 355)	(4 745)	(1 610)	33,9
Koszty ogólnego zarządu		(1 806)	(1 590)	(216)	13,6
Pozostałe przychody operacyjne	11.9	1 246	2 150	(904)	(42,0)
Pozostałe koszty operacyjne	11.10	(1 717)	(1 152)	(565)	49,0
(Strata)/odwrocenie straty z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	11.12	(41)	(16)	(25)	156,3
Udział w wyniku finansowym jednostek wycenianych metodą praw własności	12.3	136	127	9	7,1
Zysk z działalności operacyjnej		5 365	7 215	(1 850)	(25,6)
Przychody finansowe	11.11.1	890	1 413	(523)	(37,0)
Koszty finansowe	11.11.2	(901)	(1 517)	616	(40,6)
Przychody i koszty finansowe netto		(11)	(104)	93	(89,4)
(Strata)/odwrocenie straty z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	11.12	(2)	(1)	(1)	100,0
Zysk przed opodatkowaniem		5 352	7 110	(1 758)	(24,7)
Podatek dochodowy	11.13	(1 054)	(1 506)	452	(30,0)
podatek dochodowy bieżący		(1 000)	(1 181)	181	(15,3)
podatek odroczony		(54)	(325)	271	(83,4)
Zysk netto		4 298	5 604	(1 306)	(23,3)
Inne całkowite dochody:					
które nie zostaną następnie przeklasyfikowane na zyski lub straty		(35)	(24)	(11)	45,8
zyski i straty aktuarialne		(21)	(5)	(16)	320,0
zyski/(straty) z tytułu inwestycji w instrumenty kapitałowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody		(20)	(23)	3	(13,0)
podatek odroczony	11.13.2	6	4	2	50,0
które zostaną przeklasyfikowane na zyski lub straty		105	462	(357)	(77,3)
instrumenty zabezpieczające		(148)	12	(160)	-
koszty zabezpieczenia		115	38	77	202,6
różnice kursowe z przeliczenia jednostek działających za granicą		138	415	(277)	(66,7)
podatek odroczony	11.13.2	-	(3)	3	-
Całkowite dochody netto		4 368	6 042	(1 674)	(27,7)
Zysk/(Strata) netto przypadający na		4 298	5 604	(1 306)	(23,3)
akcjonariuszy jednostki dominującej		4 300	5 556	(1 256)	(22,6)
akcjonariuszy/udziałowców niekontrolujących	(2)	(2)	48	(50)	-
Całkowite dochody netto przypadające na		4 368	6 042	(1 674)	(27,7)
akcjonariuszy jednostki dominującej		4 370	5 937	(1 567)	(26,4)
akcjonariuszy/udziałowców niekontrolujących	(2)	(2)	105	(107)	-
Zysk netto i rozwodniony zysk netto na jedną akcję przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej (w PLN na akcję)		10,05	12,99	(2,94)	(22,63)

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

	NOTA	31/12/2019	31/12/2018	zmiana (r/r)	
				wartość	%
AKTYWA					
Aktywa trwałe					
Rzeczowe aktywa trwałe	12.1	32 363	31 390	973	3,1
Wartości niematerialne	12.2	1 600	1 323	277	20,9
Aktywa z tytułu praw do użytkowania	14.2.1	3 952	-	3 952	-
Inwestycje wyceniane metodą praw własności	12.3	678	650	28	4,3
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	11.13.2	51	70	(19)	(27,1)
Instrumenty pochodne	12.8	310	161	149	92,5
Należności długoterminowe z tytułu leasingu	14.2.2	13	-	13	-
Pozostałe aktywa	12.8	310	338	(28)	(8,3)
		39 277	33 932	5 345	15,8
Aktywa obrotowe					
Zapasy	12.5.1	15 074	14 362	712	5,0
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	12.5.2	9 669	10 479	(810)	(7,7)
Należności z tytułu podatku dochodowego		262	114	148	129,8
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	12.6.2	6 159	4 192	1 967	46,9
Instrumenty pochodne	12.8	243	524	(281)	(53,6)
Należności krótkoterminowe z tytułu leasingu	14.2.2	12	-	12	-
Pozostałe aktywa	12.8	468	336	132	39,3
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży		38	202	(164)	(81,2)
		31 925	30 209	1 716	5,7
Aktywa razem		71 202	64 141	7 061	11,0
PASYWA					
KAPITAŁ WŁASNY					
Kapitał podstawowy	12.7.1	1 058	1 058	-	-
Kapitał z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej	12.7.2	1 227	1 227	-	-
Kapitał z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń	13.4	328	361	(33)	(9,1)
Kapitał z aktualizacji wyceny		(33)	(15)	(18)	120,0
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek działających za granicą		847	709	138	19,5
Zyski zatrzymane	12.7.3	35 169	32 387	2 782	8,6
Kapitał własny przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej		38 596	35 727	2 869	8,0
Kapitał własny przypadający udziałom niekontrolującym	12.7.4	11	12	(1)	(8,3)
Kapitał własny razem		38 607	35 739	2 868	8,0
ZOBOWIĄZANIA					
Zobowiązania długoterminowe					
Kredyty i obligacje	12.6.1	8 185	8 598	(413)	(4,8)
Rezerwy	12.9	1 113	1 055	58	5,5
Zobowiązania z tytułu podatku odroczonego	11.13.2	1 474	1 445	29	2,0
Instrumenty pochodne	12.8	2	42	(40)	(95,2)
Zobowiązania z tytułu leasingu	14.2.1	3 380	-	3 380	-
Pozostałe zobowiązania	12.8	161	366	(205)	(56,0)
		14 315	11 506	2 809	24,4
Zobowiązania krótkoterminowe					
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	12.5.3	15 132	13 697	1 435	10,5
Zobowiązania z tytułu leasingu	14.2.1	618	-	618	-
Zobowiązania z tytułu umów z klientami	12.5.4	246	231	15	24,4
Kredyty i obligacje	12.6.1	422	1 193	(771)	(64,6)
Rezerwy	12.9	1 236	1 019	217	21,3
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego		124	473	(349)	(73,8)
Instrumenty pochodne	12.8	266	193	73	37,8
Pozostałe zobowiązania	12.8	236	90	146	162,2
		18 280	16 896	1 384	8,2
Zobowiązania razem		32 595	28 402	4 193	14,8
Pasywa razem		71 202	64 141	7 061	11,0

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

	Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej							Kapitał własny przypadający udziałom niekontrolującym	Kapitał własny razem
	Kapitał podstawowy oraz kapitał z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń	Kapitał z aktualizacji wyceny	Różnica kursowe z przeliczenia jednostek działających za granicą	Zyski zatrzymane	Razem			
NOTA	<u>12.7.1</u> , <u>12.7.2</u>	<u>13.4</u>			<u>12.7.3</u>		<u>12.7.4</u>		
01/01/2019 (dane zatwierdzone)	2 285	361	(15)	709	32 387	35 727	12	35 739	
Wpływ wdrożenia MSSF 16	-	-	-	-	(4)	(4)	-	(4)	
01/01/2019 (dane przekształcone)	2 285	361	(15)	709	32 383	35 723	12	35 735	
Zysk/(Strata) netto	-	-	-	-	4 300	4 300	(2)	4 298	
Składniki innych całkowitych dochodów	-	(33)	(18)	138	(17)	70	-	70	
Całkowite dochody netto	-	(33)	(18)	138	4 283	4 370	(2)	4 368	
Emisja akcji przypadająca akcjonariuszom niekontrolującym	-	-	-	-	-	-	1	1	
Dywidendy	-	-	-	-	(1 497)	(1 497)	-	(1 497)	
31/12/2019	2 285	328	(33)	847	35 169	38 596	11	38 607	
01/01/2018	2 285	331	5	334	29 233	32 188	3 014	35 202	
Zysk netto	-	-	-	-	5 556	5 556	48	5 604	
Składniki innych całkowitych dochodów	-	30	(20)	375	(4)	381	57	438	
Całkowite dochody netto	-	30	(20)	375	5 552	5 937	105	6 042	
Zmiana struktury	-	-	-	-	(1 115)	(1 115)	(3 107)	(4 222)	
Dywidendy	-	-	-	-	(1 283)	(1 283)	-	(1 283)	
31/12/2018	2 285	361	(15)	709	32 387	35 727	12	35 739	

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

NOTA	2019	2018	zmiana (r/r)	
			wartość	%
Przeływy pieniężne z działalności operacyjnej				
Zysk przed opodatkowaniem	5 352	7 110	(1 758)	(24,7)
Korekty o pozycje:				
Udział w wyniku finansowym jednostek wycenianych metodą praw własności 12.3	(136)	(127)	(9)	7,1
Amortyzacja 11.8	3 497	2 673	824	30,8
(Zysk)/Strata z tytułu różnic kursowych 11.11.4	(72)	319	(391)	-
Odsetki netto 11.11.3	272	203	69	34,0
Dywidendy 11.11.1	(5)	(4)	(1)	25,0
(Zysk)/Strata na działalności inwestycyjnej utworzenie/(odwrócenie) odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych i pozostałych składników majątku trwałego 11.9, 11.10	179	(704)	883	-
rozliczenie i wycena pochodnych instrumentów finansowych	161	(434)	595	-
Zmiana stanu rezerw 12.9	1 035	736	299	40,6
Zmiana stanu kapitału pracującego 12.5	1 182	(3 059)	4 241	-
zapasy	(709)	(1 729)	1 020	(59,0)
należności	942	(1 069)	2 011	-
zobowiązania	949	(261)	1 210	-
Pozostałe korekty	(624)	(732)	108	(14,8)
nieodpłatnie otrzymane prawa majątkowe	(683)	(494)	(189)	38,3
depozyty zabezpieczające	(367)	(1)	(366)	36 600,0
zmiana stanu rozrachunków z tytułu rozliczonych instrumentów pochodnych niewyznaczonych dla celów rachunkowości zabezpieczeń	268	(247)	515	-
Podatek dochodowy (zapłacony) 11.13.3	(1 498)	(1 039)	(459)	44,2
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	9 319	4 980	4 339	87,1
Przeływy pieniężne z działalności inwestycyjnej				
Nabycie składników rzeczowego majątku trwałego, wartości niematerialnych i aktywów z tytułu praw do użytkowania	(4 450)	(4 454)	4	(0,1)
Nabycie akcji	-	(25)	25	-
Sprzedaż składników rzeczowego majątku trwałego, wartości niematerialnych i aktywów z tytułu praw do użytkowania	245	161	84	52,2
Dywidendy otrzymane	112	196	(84)	(42,9)
Rozliczenie instrumentów pochodnych niewyznaczonych dla celów rachunkowości zabezpieczeń	82	339	(257)	(75,8)
Pozostałe	17	(15)	32	-
Środki pieniężne netto (wykorzystane) w działalności inwestycyjnej	(3 994)	(3 798)	(196)	5,2
Przeływy pieniężne z działalności finansowej				
Zmiana środków pieniężnych związana z wykupem akcjonariuszy niekontrolujących UNIPETROL, a.s.	190	(4 222)	4 412	-
Wpływy z otrzymanych kredytów 12.6	381	2 232	(1 851)	(82,9)
Emisja obligacji	-	600	(600)	-
Splata kredytów 12.6	(492)	(97)	(395)	407,2
Wykup obligacji 12.6	(1 000)	(200)	(800)	400,0
Odsetki zapłacone od kredytów i obligacji 11.11.3, 12.6	(218)	(222)	4	(1,8)
Odsetki zapłacone z tytułu leasingu 11.11.3, 12.6	(68)	(9)	(59)	655,6
Dywidendy wypłacone	(1 497)	(1 284)	(213)	16,6
akcjonariuszom jednostki dominującej 12.7.6	(1 497)	(1 283)	(214)	16,7
akcjonariuszom niekontrolującym	-	(1)	1	-
Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu 12.6	(656)	(32)	(624)	1 950,0
opłaty z tytułu leasingu krótkoterminowego i niskocennego	(149)	-	(149)	-
Pozostałe	(3)	(3)	-	-
Środki pieniężne netto (wykorzystane) w działalności finansowej	(3 363)	(3 237)	(126)	3,9
Zwiększenie/(Zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów				
	1 962	(2 055)	4 017	-
Zmiana stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów z tytułu różnic kursowych	5	3	2	66,7
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu	4 192	6 244	(2 052)	(32,9)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	6 159	4 192	1 967	46,9
w tym środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania	1 086	87	999	1 148,3

PODSTAWOWE INFORMACJE

1. Podstawowa działalność Grupy ORLEN
2. Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego
3. Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji sprawozdań finansowych oraz zasady przeliczania danych finansowych dla celów konsolidacji
4. Polityka rachunkowości
5. Wpływ zmian standardów MSSF na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy ORLEN
6. Różnice pomiędzy danymi ujawnionymi w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym a uprzednio sporządzonymi i opublikowanymi sprawozdaniami finansowymi
7. Struktura Grupy

1. PODSTAWOWA DZIAŁALNOŚĆ GRUPY ORLEN

PODSTAWOWE INFORMACJE O GRUPIE	
NAZWA JEDNOSTKI DOMINUJĄCEJ	Polski Koncern Naftowy ORLEN Spółka Akcyjna
SIEDZIBA	ul. Chemików 7, 09-411 Płock, Polska
KRS	0000028860
REGON	610188201
NIP	774-00-01-454
PODSTAWOWY PRZEDMIOT DZIAŁALNOŚCI	<ul style="list-style-type: none"> - przerób ropy naftowej, - produkcja paliw, wyrobów petrochemicznych i chemicznych, - sprzedaż hurtowa i detaliczna produktów paliwowych, - poszukiwania, rozpoznawanie i wydobycie węglowodorów - wytwarzanie, dystrybucja i obrót energią elektryczną i ciepłą, - działalność usługowa: magazynowanie ropy naftowej i paliw, usługi transportowe, usługi konserwacyjno-remontowe, laboratoryjne, ochrony, projektowe, administracyjne oraz ubezpieczeniowe i finansowe.

Polski Koncern Naftowy ORLEN Spółka Akcyjna („Spółka”, „PKN ORLEN”, „Emitent”, „Jednostka Dominująca”) powstał z połączenia Petrochemii Płock S.A. z Centralą Produktów Naftowych S.A. w dniu 7 września 1999 roku.

PKN ORLEN wraz ze spółkami tworzącymi Grupę Kapitałową Polskiego Koncernu Naftowego ORLEN S.A. („Grupa ORLEN”, „Grupa”) jest jednym z największych i najbardziej nowoczesnych koncernów paliwowo - energetycznych w Europie Środkowej działającym na rynku polskim, litewskim, czeskim, niemieckim i kanadyjskim. Grupa ponadto posiada jednostki zlokalizowane na terenie Malty, Szwecji, Holandii, Słowacji, Węgier, Estonii i Łotwy oraz USA.

Od 26 listopada 1999 roku akcje PKN ORLEN są notowane na rynku podstawowym Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW) w systemie notowań ciągłych.

2. PODSTAWA SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy zastosowaniu zasad rachunkowości zgodnych z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF), obejmującymi Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR) oraz Interpretacje Stałego Komitetu ds. Interpretacji (SKI) i Komitetu ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej (KIMSF), które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską (UE). Zastosowane przez Grupę zasady rachunkowości opierają się na standardach i interpretacjach przyjętych przez Unię Europejską i mających zastosowanie dla okresu rozpoczynającego się dnia 1 stycznia 2019 roku lub okresów wcześniejszych.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w oparciu o zasadę kosztu historycznego, za wyjątkiem pochodnych instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej oraz aktywów wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody. Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe z wyjątkiem skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych zostało sporządzone zgodnie z zasadą memoriału.

Zakres skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest zgodny z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. 2018 r. poz.757) i obejmuje roczny okres sprawozdawczy od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 roku i okres porównawczy od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 roku.

Prezentowane skonsolidowane sprawozdanie finansowe przedstawia rzetelnie sytuację finansową i majątkową Grupy ORLEN na dzień 31 grudnia 2019 roku, wyniki jej działalności oraz przepływy pieniężne za rok zakończony dnia 31 grudnia 2019 roku.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Grupę ORLEN w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez Grupę ORLEN. Czas trwania Jednostki Dominującej oraz jednostek wchodzących w skład Grupy ORLEN jest nieoznaczony.

3. WALUTA FUNKCJONALNA I WALUTA PREZENTACJI SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH ORAZ ZASADY PRZELICZENIA DANYCH FINANSOWYCH DLA CELÓW KONSOLIDACJI

Walutą funkcjonalną Jednostki Dominującej i walutą prezentacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest złoty polski (PLN). Ewentualne zaistniałe różnice w wysokości 1 mln PLN przy sumowaniu pozycji zaprezentowanych w notach objaśniających wynikają z przyjętych zaokrągleń. Przeliczenie na PLN sprawozdań finansowych jednostek zagranicznych dla celów konsolidacji:

- pozycje aktywów i zobowiązań – według kursu wymiany na koniec okresu sprawozdawczego,
- pozycje sprawozdania z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych – według średniego kursu wymiany w okresie sprawozdawczym (średnia arytmetyczna średnich kursów dziennych określonych przez Narodowy Bank Polski („NBP”) w danym okresie).

Różnice kursowe powstałe w wyniku powyższych przeliczeń ujmowane są w kapitale własnym w pozycji różnice kursowe z przeliczenia jednostek działających za granicą.

WALUTA	Kurs średni w okresie sprawozdawczym		Kurs na koniec okresu sprawozdawczego	
	2019	2018	31/12/2019	31/12/2018
EUR/PLN	4,2987	4,2614	4,2585	4,3000
USD/PLN	3,8399	3,6113	3,7977	3,7597
CZK/PLN	0,1675	0,1662	0,1676	0,1673
CAD/PLN	2,8939	2,7861	2,9139	2,7620

4. POLITYKA RACHUNKOWOŚCI

Wybrane istotne zasady rachunkowości oraz istotne wartości oparte na osądach i szacunkach zostały przedstawione jako element poszczególnych not objaśniających do skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Grupa stosowała zasady rachunkowości w sposób ciągły dla wszystkich prezentowanych okresów sprawozdawczych, z wyjątkiem:

- wpływu nowych standardów zastosowanych po raz pierwszy w 2019 roku, opisanych poniżej ([nota 5](#)),
- zmiany polityki rachunkowości w zakresie rozchodu uprawnień do emisji CO₂ oraz ustalania wartości rezerwy na koszty emisji CO₂.

Od dnia 1 stycznia 2019 roku Grupa ujmuje rozchód uprawnień do emisji CO₂ według metody średniej ważonej wobec stosowanej do dnia 31 grudnia 2018 roku metody FIFO (ang. First In First Out, tzn. Pierwsze Weszło Pierwsze Wyszło). Efekt zmiany metody rozchodu uprawnień CO₂ na 31 grudnia 2018 roku był nieistotny i został ujęty w wyniku finansowym roku bieżącego oraz jako zmiana wartości rezerwy na emisję CO₂ w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. W ocenie Zarządu PKN ORLEN, zmiana metody rozchodu lepiej odzwierciedla treść ekonomiczną sytuacji prawnej i uwarunkowania ekonomiczne w zakresie zmienności cen rynkowych dotyczących praw do emisji CO₂.

Sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga od Zarządu dokonania profesjonalnych osądów oraz szacunków i założeń, które mają wpływ na prezentowane wartości. Szacunki oraz związane z nimi założenia opierają się na doświadczeniu historycznym oraz innych czynnikach, które są uznawane za racjonalne w danych okolicznościach, a ich wyniki dają podstawę profesjonalnego osądu, co do wartości księgowej aktywów i zobowiązań, która nie wynika bezpośrednio z innych źródeł.

W istotnych kwestiach Zarząd dokonując osądów, szacunków czy też przyjmując założenia może opierać się na opiniach niezależnych ekspertów. Osądy, szacunki i związane z nimi założenia podlegają bieżącej weryfikacji.

Wybrane zasady rachunkowości	Nota	Strona
Inwestycje w jednostkach zależnych, współkontrolowanych i stowarzyszonych	7.1	14
Segmenty działalności	8	19
Przychody ze sprzedaży	11.1	21
Koszty	11.8	24
Podatek dochodowy	11.13	26
Rzeczowe aktywa trwałe	12.1	28
Działalność poszukiwań i wydobycia zasobów mineralnych	12.1	28
Wartości niematerialne	12.2	29-30
Inwestycje wyceniane metodą praw własności	12.3	31
Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych i aktywów z tytułu praw do użytkowania	12.4	33
Zapasy	12.5.1	36
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	12.5.2	37
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	12.5.3	38
Środki pieniężne, kredyty i obligacje	12.6	38-39
Kapitał własny	12.7	41
Rezerwy	12.9	44
Instrumenty finansowe	13	47-48
Ustalanie wartości godziwej	13	47-48
Leasing	14.2	62
Aktywa i zobowiązania warunkowe	14.4	64

5. WPŁYW ZMIAN STANDARDÓW MSSF NA SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE GRUPY ORLEN

➤ MSSF 16 Leasing (MSSF 16)

Zastosowanie po raz pierwszy

MSSF 16 „Leasing” opublikowany 13 stycznia 2016 roku został przyjęty przez Unię Europejską 31 października 2017 roku.

Od 1 stycznia 2019 roku, Grupa zastosowała wymogi nowego Standardu dotyczące ujmowania, wyceny i prezentacji umów leasingu. Zastosowanie nowego Standardu zostało dokonane zgodnie z przepisami przejściowymi zawartymi w MSSF 16.

Grupa dokonała wdrożenia MSSF 16 przy zastosowaniu zmodyfikowanego podejścia retrospektywnego, dlatego też, dane porównawcze za 2018 rok nie zostały przekształcone, a łączny efekt pierwszego zastosowania nowego standardu został ujęty, jako korekta bilansu otwarcia zysków zatrzymanych w dniu pierwszego zastosowania. Zastosowanie MSSF 16 nie miało wpływu na ujęcie przez Grupę umów leasingowych, w których Grupa jest leasingodawcą. Dodatkowe informacje dotyczące umów leasingowych zaprezentowano w [nocie 14.2](#).

Na dzień 1 stycznia 2019 roku Grupa rozpoznała aktywa z tytułu praw do użytkowania w kwocie 3 316 mln PLN i zobowiązanie z tytułu leasingu w kwocie 3 352 mln PLN, co spowodowało powstanie różnicy wartości do ujęcia w pozycji zysków zatrzymanych w kwocie 4 mln PLN z tytułu ujęcia odpisów aktualizujących w wyniku przeprowadzenia testów na utratę wartości oraz rozpoznania należności z tytułu subleasingu w kwocie 32 mln PLN.

Uzgodnienie przyszłych minimalnych opłat z tytułu leasingu wykazanych na dzień 31 grudnia 2018 z zobowiązaniami z tytułu leasingu ujętymi w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień 1 stycznia 2019 roku

Wartość przyszłych minimalnych opłat leasingowych w leasingu operacyjnym	5 675
Wartość przyszłych minimalnych opłat leasingowych w leasingu finansowym	286
Zobowiązania umowne z tytułu leasingu na 31/12/2018	5 961
Dyskonto	(2 380)
Wartość bieżąca zobowiązań leasingowych na 01/01/2019	3 581
Wartość bieżąca zobowiązań umownych z tytułu leasingu finansowego na 31/12/2018	(229)
Wartość zobowiązań umownych z tytułu leasingu - wpływ wdrożenia MSSF 16 na 01/01/2019	3 352

Średnia ważona krańcowa stopa procentowa Grupy jako leasingobiorcy zastosowana do zobowiązań z tytułu leasingu ujętych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień 1 stycznia 2019 roku wyniosła 2,62%.

Grupa jako leasingobiorca
Identyfikacja leasingu

Grupa zastosowała nowe wytyczne dotyczące identyfikacji leasingu tylko w odniesieniu do umów, które zawarła (lub zmieniła) w dniu pierwszego zastosowania tj. 1 stycznia 2019 roku lub po tym dniu. Tym samym, w odniesieniu do wszystkich umów zawartych przed 1 stycznia 2019 roku zastosowała praktyczne zwolnienie przewidziane w MSSF 16, zgodnie z którym jednostka nie jest zobowiązana do ponownej oceny tego, czy umowa jest leasingiem czy zawiera leasing w dniu pierwszego zastosowania. Na dzień 1 stycznia 2019 roku Grupa zastosowała MSSF 16 do umów, które wcześniej zidentyfikowano jako leasingi zgodnie z MSR 17 oraz KIMSF 4.

W momencie zawarcia nowej umowy, Grupa ocenia, czy umowa jest leasingiem lub czy zawiera leasing. Umowa jest leasingiem lub zawiera leasing, jeżeli na jej mocy przekazuje się prawo do kontroli użytkowania zidentyfikowanego składnika aktywów na dany okres w zamian za wynagrodzenie. Aby ocenić, czy na podstawie zawartej umowy przekazuje się prawo sprawowania kontroli nad użytkowaniem danego składnika aktywów przez dany okres, Grupa ocenia, czy przez cały okres użytkowania dysponuje łącznie następującymi prawami:

- prawem do uzyskania zasadniczo wszystkich korzyści ekonomicznych z użytkowania zidentyfikowanego składnika aktywów oraz
- prawem do kierowania użytkowaniem zidentyfikowanego składnika aktywów.

Jeżeli Grupa ma prawo do sprawowania kontroli nad użytkowaniem zidentyfikowanego składnika aktywów jedynie przez część okresu obowiązywania umowy, umowa zawiera leasing w odniesieniu do tej części okresu.

Prawa wynikające z umów leasingu, najmu, dzierżawy oraz innych umów, które spełniają definicję leasingu zgodnie z wymogami MSSF 16 są ujmowane jako aktywa z tytułu praw do użytkowania bazowych składników aktywów w ramach aktywów trwałych oraz drugostronnie jako zobowiązania z tytułu leasingu.

Początkowe ujęcie i wycena

Grupa ujmuje składnik aktywów z tytułu praw do użytkowania oraz zobowiązanie z tytułu leasingu w dacie rozpoczęcia leasingu.

W dacie rozpoczęcia Grupa wycenia składnik aktywów z tytułu praw do użytkowania według kosztu.

Koszt składnika aktywów z tytułu praw do użytkowania obejmuje:

- kwotę początkowej wyceny zobowiązania z tytułu leasingu,
- wszelkie opłaty leasingowe zapłacone w dacie rozpoczęcia lub przed tą datą, pomniejszone o wszelkie otrzymane zachęty leasingowe,
- wszelkie początkowe koszty bezpośrednie poniesione przez Grupę, oraz
- szacunek kosztów, które mają zostać poniesione przez Grupę w związku z demontażem i usunięciem bazowego składnika aktywów, przeprowadzeniem renowacji miejsca, w którym się znajdował, lub przeprowadzeniem renowacji bazowego składnika aktywów do stanu wymaganego przez warunki leasingu, chyba że te koszty są ponoszone w celu wytworzenia zapasów.

Opłaty leasingowe zawarte w wycenie zobowiązania z tytułu leasingu obejmują:

- stałe opłaty leasingowe;
- zmienne opłaty leasingowe, które zależą od indeksu lub stawki, wycenione początkowo z zastosowaniem tego indeksu lub tej stawki zgodnie z ich wartością w dacie rozpoczęcia;
- kwoty, których zapłaty przez leasingobiorcę oczekuje się w ramach gwarantowanej wartości końcowej;
- cenę wykonania opcji kupna, jeżeli można z wystarczającą pewnością założyć, że Grupa skorzysta z opcji kupna;
- kary pieniężne za wypowiedzenie leasingu, chyba że można z wystarczającą pewnością założyć, że Grupa nie skorzysta z opcji wypowiedzenia.

Opłaty zmienne, które nie zależą od indeksu lub stawki nie są wliczane do wartości zobowiązania z tytułu leasingu. Opłaty te są ujmowane w rachunku wyników w okresie zaistnienia zdarzenia, które powoduje ich wymagalność.

W dacie rozpoczęcia, zobowiązanie z tytułu leasingu jest wyceniane w wysokości wartości bieżącej opłat leasingowych pozostających do zapłaty w tej dacie, zdyskontowanych z zastosowaniem krańcowych stóp procentowych leasingobiorcy.

Grupa nie dyskontuje zobowiązań z tytułu leasingu przy użyciu stóp procentowych leasingu, gdyż dla celów określenia tej stopy wymagane byłyby informacje na temat niegwarantowanej wartości końcowej przedmiotu leasingu jak również bezpośrednich kosztów poniesionych przez leasingodawcę, czyli informacji, które mogą być znane tylko leasingodawcy.

Ustalenie krańcowej stopy leasingobiorcy

Krańcowe stopy procentowe zostały określone jako suma:

- a) stopy wolnej od ryzyka (risk free rate), wyznaczonej na bazie IRS (Interest Rate Swap) zgodnie z okresem zapadalności stopy dyskonta i odpowiedniej stopy bazowej dla danej waluty, oraz
- b) premii za ryzyko kredytowe Grupy w oparciu o marżę kredytową wyliczoną z uwzględnieniem segmentacji ryzyka kredytowego wszystkich spółek w których zostały zidentyfikowane umowy leasingowe.

Późniejsza wycena

Po dacie rozpoczęcia Grupa wycenia składnik aktywów z tytułu praw do użytkowania stosując model kosztu.

W celu zastosowania modelu kosztu Grupa wycenia składnik aktywów z tytułu praw do użytkowania według kosztu:

- a) pomniejszonego o łączne odpisy amortyzacyjne (umorzenie) i łączne odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości; oraz
- b) skorygowanego z tytułu jakiegokolwiek aktualizacji wyceny zobowiązania z tytułu leasingu nieskutkującej koniecznością ujęcia odrębnego składnika leasingu.

Po dacie rozpoczęcia Grupa wycenia zobowiązanie z tytułu leasingu poprzez:

- a) zwiększenie wartości bilansowej w celu odzwierciedlenia odsetek od zobowiązania z tytułu leasingu,
- b) zmniejszenie wartości bilansowej w celu uwzględnienia zapłaconych opłat leasingowych oraz
- c) zaktualizowanie wyceny wartości bilansowej w celu uwzględnienia wszelkiej ponownej oceny lub zmiany leasingu lub w celu uwzględnienia zaktualizowanych zasadniczo stałych opłat leasingowych.

Grupa aktualizuje wycenę zobowiązania z tytułu leasingu z powodu ponownej oceny gdy zaistnieje zmiana w przyszłych opłatach leasingowych wynikająca ze zmiany w indeksie lub stawce stosowanej do ustalenia opłat (np. zmieni się opłata w prawie wieczystego użytkowania), gdy zmieni się kwota, której zapłaty Grupa oczekuje w ramach gwarantowanej wartości końcowej lub jeżeli Grupa zmieni ocenę prawdopodobieństwa skorzystania z opcji kupna, przedłużenia lub wypowiedzenia leasingu.

Aktualizacja zobowiązania z tytułu leasingu koryguje również wartość składnika aktywów z tytułu praw do użytkowania. Jeżeli wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu praw do użytkowania została zmniejszona do zera, dalsze zmniejszenie wyceny zobowiązania z tytułu leasingu Grupa ujmuje w zysku lub stracie.

Amortyzacja

Aktywa z tytułu praw do użytkowania są amortyzowane liniowo przez krótszy z dwóch okresów: okres leasingu lub okres użytkowania bazowego składnika aktywów, chyba, że Grupa posiada wystarczającą pewność, że uzyska tytuł własności przed upływem okresu leasingu – wówczas prawo do użytkowania amortyzuje się od dnia rozpoczęcia leasingu do końca okresu użytkowania składnika aktywów.

Szacowany okres użytkowania aktywów z tytułu praw do użytkowania jest określany w ten sam sposób jak w przypadku rzeczowych aktywów trwałych.

Grupa posiada umowy leasingu dotyczące głównie:

- a) Gruntów, w tym:
 - praw wieczystego użytkowania gruntów zawartych na czas określony do 99 lat,
 - gruntów pod stacje paliw i miejsca obsługi podróżnych zawartych na czas określony do 30 lat,
- b) Budynków i budowli, w tym stacji paliw, zbiorników magazynowych, powierzchni biurowych zawartych na czas określony do 30 lat.
- c) Środków transportu i pozostałych, w tym:
 - system kolejowych zawartych na czas określony od 3 do 10 lat,
 - samochodów osobowych zawartych na czas określony do 3 lat,
 - lokomotyw zawartych na czas określony do 3 lat.

Utrata wartości

Grupa stosuje MSR 36 „Utrata wartości aktywów” w celu określenia, czy składnik aktywów z tytułu praw do użytkowania utracił wartość oraz w celu ujęcia jakiegokolwiek zidentyfikowanej straty z tytułu utraty wartości.

Wyłączenia, uproszczenia i praktyczne rozwiązania w zakresie zastosowania MSSF 16

Wyłączenia

Następujące umowy w Grupie nie wchodzą w zakres MSSF 16:

- umowy leasingu dotyczące poszukiwań lub wykorzystania surowców naturalnych,
- umowy licencyjne udzielone objęte zakresem MSSF 15 - Przychody z tytułu umów z klientami oraz
- umowy leasingu aktywów niematerialnych objętych zakresem MSR 38.

Grupa nie stosuje MSSF 16 do umów leasingu lub podobnych dotyczących aktywów niematerialnych.

Uproszczenia i praktyczne rozwiązania

Leasing krótkoterminowy

Grupa stosuje praktyczne rozwiązanie dla wszystkich klas aktywów w odniesieniu do umów leasingu krótkoterminowego, które charakteryzują się maksymalnym możliwym okresem trwania umów, włączając opcje ich odnowienia, o długości do 12 miesięcy.

Uproszczenia dotyczące tych umów polegają na rozliczaniu opłat leasingowych jako kosztów:

- metodą liniową, przez okres trwania umowy leasingu, lub
- inną systematyczną metodą, jeżeli lepiej odzwierciedla ona sposób rozłożenia w czasie korzyści czerpanych przez korzystającego.

Leasing przedmiotów o niskiej wartości

Grupa nie stosuje ogólnych zasad ujmowania, wyceny i prezentacji zawartych w MSSF 16 do umów leasingu, których przedmiot ma niską wartość.

Za składniki aktywów o niskiej wartości uważa się te, które, gdy są nowe, mają wartość nie wyższą niż 5 000 USD, co na moment pierwszego zastosowania odpowiada kwocie 18 799 PLN przeliczone po kursie z dnia 1 stycznia 2019 roku lub ekwiwalentu w innej walucie według średniego kursu zamknięcia NBP na moment początkowego ujęcia dla każdej zawieranej umowy leasingu.

Uproszczenia dotyczące tych umów polegają na rozliczaniu opłat leasingowych jako kosztów:

- metodą liniową, przez okres trwania umowy leasingu, lub
- inną systematyczną metodą, jeżeli lepiej odzwierciedla ona sposób rozłożenia w czasie korzyści czerpanych przez korzystającego.

Przedmiot umowy leasingu nie może być zaliczany do przedmiotów o niskiej wartości, jeżeli z jego charakteru wynika, że nowy (nieużywany) składnik aktywów ma zazwyczaj wysoką wartość. Jako przedmioty o niskiej wartości Grupa ujmuje np.: butle z gazem technicznym, ekspresy do kawy, inne małe elementy wyposażenia.

Bazowy składnik aktywów może mieć niską wartość tylko wtedy, gdy:

- a) Grupa może odnosić korzyści z użytkowania samego bazowego składnika aktywów lub wraz z innymi zasobami, które są dla niej łatwo dostępne, oraz
- b) bazowy składnik aktywów nie jest w dużym stopniu zależny od innych aktywów ani nie jest z nimi w dużym stopniu powiązany.

Jeżeli Grupa przekazuje składnik aktywów w subleasing lub spodziewa się przekazania składnika aktywów w subleasing, wówczas główny leasing nie kwalifikuje się jako leasing składnika aktywów o niskiej wartości.

Ustalenie okresu leasingu: umowy na czas nieokreślony

Ustalając okres leasingu dla umów na czas nieokreślony Grupa ustala okres leasingu, w którym wypowiedzenie umowy nie będzie uzasadnione, dokonując profesjonalnego osądu i uwzględniając, między innymi:

- poniesione nakłady w związku z daną umową lub
- potencjalne koszty związane z wypowiedzeniem umowy leasingu, w tym koszty pozyskania nowej umowy leasingu takie jak koszty negocjacji, koszty relokacji, koszty zidentyfikowania innego bazowego składnika aktywów odpowiadającego potrzebom leasingobiorcy, koszty zintegrowania nowego składnika aktywów z działalnością Grupy lub kary za wypowiedzenie i podobne koszty, w tym koszty związane ze zwrotem bazowego składnika aktywów w stanie określonym w umowie lub na miejsce wskazane w umowie lub
- istniejące plany biznesowe oraz inne istniejące umowy uzasadniające wykorzystanie leasingowanego przedmiotu w danym okresie.

W przypadku gdy koszty związane z wypowiedzeniem umowy leasingu są istotne, przyjmuje się okres leasingu równy przyjętemu okresowi amortyzacji podobnego środka trwałego o parametrach zbliżonych do przedmiotu leasingu.

W przypadku gdy poniesione nakłady w związku z daną umową są istotne, przyjmuje się okres leasingu równy oczekiwanemu okresowi czerpania korzyści ekonomicznych z tytułu wykorzystywania poniesionych nakładów.

Wartość poniesionych nakładów stanowi odrębny składnik aktywów od aktywa z tytułu praw do użytkowania.

Wydzielanie komponentów nieleasingowych

Z umów, które zawierają komponenty leasingowe i nieleasingowe, Grupa dla wszystkich klas aktywów wydziela i ujmuje odrębnie komponenty nieleasingowe np. serwis składników aktywów stanowiących przedmiot umowy i alokuje odpowiednio wynagrodzenie na bazie warunków umowy, chyba że elementy nieleasingowe są uznane za nieistotne w kontekście całej umowy.

PROFESJONALNY OSĄD

Ustalenie okresu leasingu

Przy ustalaniu okresu leasingu, Grupa rozważa wszystkie istotne fakty i zdarzenia, powodujące istnienie zachęt ekonomicznych do skorzystania z opcji przedłużenia lub nie skorzystania z opcji wypowiedzenia. Grupa dokonuje również profesjonalnego osądu do ustalenia okresu egzekwowalności umowy (okresu leasingu, w którym wypowiedzenie umowy nie będzie uzasadnione) w przypadku umów zawartych na czas nieokreślony. Ocena okresu leasingu przeprowadzana jest na dzień rozpoczęcia leasingu. Ponowna ocena jest dokonywana w przypadku wystąpienia znaczącego zdarzenia lub znaczącej zmiany w okolicznościach, które leasingobiorca kontroluje, wpływających na tę ocenę.

SZACUNKI

Okresy użytkowania składników aktywów z tytułu praw do użytkowania

Szacowany okres użytkowania aktywów z tytułu praw do użytkowania jest określany w ten sam sposób jak w przypadku rzeczowych aktywów trwałych.

Ustalenie krańcowej stopy procentowej leasingobiorcy

W związku z tym, że Grupa nie posiada informacji odnośnie stopy procentowej dla umów leasingowych, stosuje krańcową stopę procentową do wyceny zobowiązań z tytułu leasingu, jaką Grupa musiałaby zapłacić, aby na podobny okres i przy podobnych zabezpieczeniach pożyczyc środki w danej walucie niezbędne do zakupu składnika aktywów o podobnej wartości co składnik aktywów z tytułu praw do użytkowania w podobnym środowisku gospodarczym.

Standardy przyjęte przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (IASB), zatwierdzone przez Unię Europejską, ale jeszcze nieobowiązujące

- Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” i MSR 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów”: Definicja istotności
- Zmiany do MSSF 9 - Instrumenty finansowe, MSR 39 - Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena oraz MSSF 7 - Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji: Reforma Referencyjnej Stopy Procentowej
- Zmiany odniesień do założeń koncepcyjnych zawartych w MSSF, obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub później

Standardy przyjęte przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (IASB), oczekujące na zatwierdzenie przez Unię Europejską

- MSSF 17 - Umowy ubezpieczeniowe
- Zmiany do MSSF 3 – Połączenie przedsięwzięć
- Zmiany do MSSF 10 - Skonsolidowane sprawozdania finansowe oraz MSR 28 - Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach: sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem oraz późniejsze zmiany
- Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” – Klasyfikacja zobowiązań jako krótkoterminowe lub długoterminowe, obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2022 roku lub później

Grupa oczekuje, iż powyżej wymienione standardy nie będą miały istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy ORLEN.

Grupa zamierza przyjąć wymienione powyżej nowe standardy MSSF opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości lecz nieobowiązujące do dnia zatwierdzenia do publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z datą ich wejścia w życie.

6. RÓŻNICE POMIĘDZY DANymi UJAWNIONymi W SKONSOLIDOWANym SPRAWOZDANIU FINANSOWym A UPRZEDNIo SPORZĄDZONymi I OPUBLIKOWANymi SPRAWOZDANIAMI FINANSOWymi

Zmiany wprowadzone w stosunku do danych finansowych opublikowanych w dniu 30 stycznia 2020 roku w skonsolidowanym raporcie kwartalnym za IV kwartał 2019 roku wpływające na sumę bilansową i zysk netto:

	Dane ujawnione w kwartalnej informacji finansowej za 4Q 2019	Korekta	Dane ujawnione w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za 2019 rok
Aktywa, w tym:	71 376	(174)	71 202
Rzeczowe aktywa trwałe	32 351	12	32 363
Aktywa z tytułu praw do użytkowania	3 953	(1)	3 952
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	79	(28)	51
Zapasy	15 324	(250)	15 074
Należności z tytułu podatku dochodowego	264	(2)	262
Pozostałe aktywa, w tym:	215	95	310
nieruchomości inwestycyjne	124	95	219
Pasywa, w tym:	71 376	(174)	71 202
Zyski zatrzymane	35 358	(189)	35 169
Rezerwy krótkoterminowe i długoterminowe	2 313	36	2 349
Zobowiązania z tytułu podatku odroczonego	1 508	(34)	1 474
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	15 125	7	15 132
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	127	(3)	124
Zobowiązania z tytułu leasingu długoterminowe	3 371	9	3 380
Zysk z działalności operacyjnej, w tym:	5 562	(197)	5 365
Koszt własny sprzedaży	(97 218)	(83)	(97 301)
Koszty ogólnego zarządu	(1 804)	(2)	(1 806)
Pozostałe przychody operacyjne	1 119	127	1 246
Pozostałe koszty operacyjne	(1 478)	(239)	(1 717)
Podatek dochodowy	(1 062)	8	(1 054)
Zysk netto	4 487	(189)	4 298

Powyższe zmiany mające wpływ na wynik dotyczyły głównie:

- aktualizacji odpisów zapasów do wartości możliwej do uzyskania w kwocie (93) mln PLN,
- odwrócenia odpisów aktualizujących wartość aktywów trwałych w segmencie Detal oraz Wydobyć w kwocie 72 mln PLN,
- utworzenia odpisów aktualizujących wartość aktywów w segmencie Wydobyć w kwocie (35) mln PLN,
- przeszacowania wartości nieruchomości inwestycyjnych do wartości godziwej w kwocie 51 mln PLN,
- rozpoznanie rezerwy na potencjalne zobowiązania podatkowe w kwocie (36) mln PLN,
- niedoborów materiałów w obcych magazynach w kwocie (156) mln PLN.

7. STRUKTURA GRUPY ORLEN

7.1. Struktura Grupy 7.2. Zmiany w strukturze udziałowej Grupy ORLEN

7.1 STRUKTURA GRUPY

WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Zasady konsolidacji

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy obejmuje aktywa, zobowiązania, kapitał własny, przychody, koszty i przepływy środków pieniężnych Jednostki Dominującej i jej jednostek zależnych prezentowane w taki sposób, jakby należały one do pojedynczej jednostki i sporządzane były na ten sam dzień sprawozdawczy, co jednostkowe sprawozdanie finansowe Jednostki Dominującej przy zastosowaniu tych samych zasad rachunkowości w odniesieniu do podobnych transakcji oraz innych zdarzeń następujących w zbliżonych okolicznościach.

Spółki zależne konsolidowane są metodą pełną, udziały niekontrolujące prezentuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako kapitał własny przypadający udziałom niekontrolującym, oddzielnie od kapitału własnego przypadającego na akcjonariuszy Jednostki Dominującej.

Wspólne działania prezentowane są poprzez ujęcie odpowiednich części aktywów, zobowiązań, przychodów i kosztów.

Wspólne przedsięwzięcia oraz inwestycje w jednostki stowarzyszone wycenia się przy zastosowaniu metody praw własności. Udział Grupy w zysku lub stracie netto jednostki, w której dokonano inwestycji, ujmuje się w zysku lub stracie Grupy w pozostałej działalności operacyjnej. W zakresie inwestycji w jednostki stowarzyszone Grupa wywiera znaczący wpływ gdy posiada bezpośrednio lub pośrednio (np. poprzez jednostki zależne) od 20% do 49% praw głosu w jednostce, w której dokonano inwestycji, chyba że można w sposób oczywisty wykazać, że jest inaczej.

PROFESJONALNY OSĄD

Inwestycje w jednostkach zależnych i współkontrolowanych

Grupa, niezależnie od charakteru jej zaangażowania w danej jednostce (jednostce, w której dokonano inwestycji) określa swój status oceniając, czy sprawuje kontrolę nad jednostką, w której dokonano inwestycji, a także czy sprawuje współkontrolę we wspólnym przedsięwzięciu biorąc pod uwagę wszystkie fakty i okoliczności.

PKN ORLEN jako Jednostka Dominująca Grupy jest podmiotem wielosegmentowym, odpowiednio alokowanym do wszystkich segmentów operacyjnych i funkcji korporacyjnych.

Nazwa spółki	Spółka matka	Udział w liczbie głosów		Metoda konsolidacji/ Metoda wyceny
		31/12/2019	31/12/2018	
Segment Downstream				
Grupa ORLEN Lietuva				
AB ORLEN Lietuva	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
UAB Mazeikiu Naftos prekybos namai	AB ORLEN Lietuva	-	100%	pełna
OU ORLEN Eesti	AB ORLEN Lietuva	100%	100%	pełna
SIA ORLEN Latvija	AB ORLEN Lietuva	100%	100%	pełna
UAB Emas	AB ORLEN Lietuva	-	100%	pełna
Grupa UNIPETROL				
PARAMO, a.s.	UNIPETROL, a.s.	100%	100%	pełna
UNIPETROL RPA, s.r.o.	UNIPETROL, a.s.	100%	100%	pełna
UNIPETROL Slovensko, s.r.o.	UNIPETROL RPA, s.r.o.	100%	100%	pełna
UNIPETROL Deutschland GmbH	UNIPETROL RPA, s.r.o.	100%	100%	pełna
UNIPETROL RPA Hungary Kft.	UNIPETROL RPA, s.r.o.	100%	100%	pełna
Spolana s.r.o.	UNIPETROL RPA, s.r.o.	100%	100%	pełna
UNIPETROL DOPRAVA, s.r.o.	UNIPETROL RPA, s.r.o.	100%	100%	pełna
PETROTRANS, s.r.o.	UNIPETROL RPA, s.r.o.	100%	100%	pełna
Butadien Kralupy a.s.	UNIPETROL, a.s.	51%	51%	udział w aktywach i zobowiązaniach
Grupa Basell Orlen Polyolefins				
Basell Orlen Polyolefins Sp. z o.o.	PKN ORLEN S.A.	50%	50%	praw własności
Basell Orlen Polyolefins Sprzedaż Sp. z o.o.	Basell Orlen Polyolefins Sp. z o.o.	100%	100%	praw własności
Grupa ORLEN Południe				
ORLEN Południe S.A.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
Energomedie Sp. z o.o.	ORLEN POŁUDNIE S.A.	100%	100%	pełna
Euronafit Trzebinia Sp. z o.o.	ORLEN POŁUDNIE S.A.	100%	100%	pełna
Konsorcjum Olejów Przetworzonych - Organizacja Odzysku S.A.	ORLEN POŁUDNIE S.A.	89%	89%	pełna
Grupa ORLEN Oil				
ORLEN Oil Sp. z o.o.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
Platinum Oil Wielkopolskie Centrum Dystrybucji S.A.	ORLEN Oil Sp. z o.o.	-	90%	pełna
Grupa ORLEN Asfalt				
ORLEN Asfalt Sp. z o.o.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
ORLEN Asfalt Ceska Republika s.r.o.	ORLEN ASFALT Sp. z o.o.	100%	100%	pełna
Anwil S.A.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
Inowrocławskie Kopalnie Soli "Solino" S.A.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
Kopalnia Soli Lubień Sp. z o.o.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
ORLEN Paliwa Sp. z o.o.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna

Nazwa spółki	Spółka matka	Udział w liczbie głosów		Metoda konsolidacji/ Metoda wyceny
		31/12/2019	31/12/2018	
ORLEN Aviation Sp. z o.o.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
ORLEN Eko Sp. z o.o.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
Baltic Power Sp. z o.o.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
ORLEN KolTrans S.A.	PKN ORLEN S.A.	100%	99,91%	pełna
Ship-Service S.A.	PKN ORLEN S.A.	60,86%	60,86%	pełna
Grupa ORLEN Serwis				
ORLEN Serwis S.A.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
UAB Emas	ORLEN Serwis S.A.	100%	-	pełna
ORLEN Service Česká Republika s.r.o.	ORLEN Serwis S.A.	100%	-	pełna
Segment Detail				
AB ORLEN Baltics Retail ¹	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
Grupa ORLEN Deutschland				
ORLEN Deutschland GmbH	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
ORLEN Deutschland Betriebsgesellschaft mbH	ORLEN Deutschland GmbH	100%	-	pełna
ORLEN Budonaft Sp. z o.o.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
ORLEN Centrum Serwisowe Sp. z o.o.	PKN ORLEN S.A.	99,33%	99,33%	pełna
UNIPETROL RPA, s.r.o.	UNIPETROL, a.s.	100%	100%	pełna
Segment Wydobycie				
Grupa ORLEN Upstream				
ORLEN Upstream Sp. z o.o.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
ORLEN Upstream Canada Ltd.	ORLEN Upstream Sp. z o.o.	100%	100%	pełna
1426628 Alberta Ltd.	ORLEN Upstream Canada Ltd.	100%	100%	pełna
OneEx Operations Partnership	ORLEN Upstream Canada Ltd.	100%	100%	pełna
Pieridae Production GP Ltd	ORLEN Upstream Canada Ltd.	50%	50%	praw własności
671519 NB Ltd	Pieridae Production GP Ltd	100%	100%	praw własności
KCK Atlantic Holdings Ltd.	ORLEN Upstream Canada Ltd.	100%	100%	pełna
Pieridae Production LP*	KCK Atlantic Holdings Ltd.	80%	80%	praw własności
FX Energy, Inc.	ORLEN Upstream Sp. z o.o.	100%	100%	pełna
Frontier Exploration, Inc.	FX Energy, Inc.	100%	100%	pełna
FX Energy Netherlands Partnership C.V.	FX Energy, Inc.	100%	100%	pełna
FX Energy Netherlands B.V.	FX Energy Netherlands Partnership C.V.	100%	100%	pełna
FX Energy Poland Sp. z o.o.	FX Energy Netherlands Partnership C.V.	100%	100%	pełna
Funkcje Korporacyjne				
AB ORLEN Lietuva	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
Grupa UNIPETROL				
UNIPETROL, a.s.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
UNIPETROL RPA, s.r.o.	UNIPETROL, a.s.	100%	100%	pełna
Unipetrol výzkumně vzdělávací centrum, a.s.	UNIPETROL, a.s.	100%	100%	pełna
HC Verva Litvinov, a.s.	UNIPETROL RPA, s.r.o.	70,95%	70,95%	pełna
ORLEN Usługi Finansowe Sp. z o.o.	PKN ORLEN S.A.	100%	-	pełna
Sigma BIS S.A.	PKN ORLEN S.A.	66%	-	pełna
ORLEN Administracja Sp. z o.o.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
ORLEN Capital AB	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
ORLEN Centrum Usług Korporacyjnych Sp. z o.o.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
Grupa ORLEN Holding Malta				
ORLEN Holding Malta Ltd.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
Orlen Insurance Ltd.	ORLEN HOLDING MALTA Ltd.	100%	100%	pełna
Grupa ORLEN Ochrona				
ORLEN Ochrona Sp. z o.o.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
UAB Apsauga	ORLEN OCHRONA Sp. z o.o.	100%	100%	pełna
ORLEN Projekt S.A.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
ORLEN Laboratorium S.A.	PKN ORLEN S.A.	100%	100%	pełna
Grupa Płocki Park Przemysłowo-Technologiczny				
Płocki Park Przemysłowo-Technologiczny S.A. (PPPT S.A.)	PKN ORLEN S.A.	50%	50%	praw własności
Centrum Edukacji Sp. z o.o.	PPPT S.A.	69,43%	69,43%	praw własności

1) Z dniem 16 października 2019 roku, spółka Akcinė bendrovė „Ventus Nafta“ z Grupy ORLEN, zmieniła nazwę spółki na Akcinė bendrovė ORLEN Baltics Retail oraz dokonała rejestracji zmiany nazwy spółki.

*Spółka wyceniana metodą praw własności, pomimo 80% udziału w liczbie głosów. Inwestor nie sprawuje kontroli nad spółką (zgodnie z MSSF 10), nie może kierować samodzielnie istotną działalnością, wszystkie decyzje dotyczące finansowania, kapitału i produkcji wymagają jednomyślnej zgody współników zgodnie z umową spółki.

Zakres działalności podstawowych spółek Grupy ORLEN

Nazwa jednostki	Siedziba	Podstawowa działalność
AB ORLEN Lietuva (łącznie z własną Grupą Kapitałową)	Litwa - Juodeikiai	przerób ropy naftowej, wytwarzanie produktów rafineryjnych oraz sprzedaż hurtowa
UNIPETROL a.s. (łącznie z własną Grupą Kapitałową)	Republika Czeska - Praga	przerób ropy naftowej oraz produkcja i dystrybucja produktów rafineryjnych, petrochemicznych i chemicznych
Anwil S.A.	Polska - Włocławek	wytwarzanie nawozów azotowych, tworzyw sztucznych i chemikaliów
ORLEN Południe S.A. (łącznie z własną Grupą Kapitałową)	Polska - Trzebinia	przerób ropy naftowej, produkcja i sprzedaż biopaliw, olejów
ORLEN Oil Sp. z o.o.	Polska - Kraków	produkcja, dystrybucja i sprzedaż olejów smarowych, płynów eksploatacyjnych
ORLEN Asfalt Sp. z o.o. (łącznie z własną Grupą Kapitałową)	Polska - Płock	produkcja i sprzedaż asfaltów drogowych oraz specyfików asfaltowych
ORLEN Paliwa Sp. z o.o.	Polska - Płock	handel paliwami płynnymi
Inowrocławskie Kopalnie Soli "SOLINO" S.A.	Polska - Inowrocław	magazynowanie ropy naftowej, paliw, wydobycie solanki oraz konfekcjonowanie soli
ORLEN Upstream Sp. z o.o. (łącznie z własną Grupą Kapitałową)	Polska - Warszawa	poszukiwanie i rozpoznanie złóż węglowodorów, prowadzenie wydobycia ropy naftowej i gazu ziemnego

7.2 ZMIANY W STRUKTURZE UDZIAŁOWEJ GRUPY ORLEN

RODZAJ TRANSAKЦИИ / SPÓŁKI	DATA ZDARZENIA	LICZBA NABYTYCH / (ZBYTYCH) AKCJI / UDZIAŁÓW	UDZIAŁ W LICZBIE GŁOSÓW PO ZDARZENIU
NABYCIE AKCJI / UDZIAŁÓW			
przez PKN ORLEN w:			
ORLEN Usługi Finansowe sp. z o.o.	23 stycznia 2019	1 000	100,00%
SIGMA BIS S.A.	3 października 2019	6 600	66,00%
ORLEN KolTrans S.A.	5 grudnia 2019	325	100,00%
przez ORLEN Deutschland GmbH w:			
Waterside XXXVII Vermögensverwaltungsgesellschaft mbH (ORLEN Deutschland Betriebsgesellschaft mbH)	6 listopada 2019	25 000	100,00%
przez ORLEN Serwis S.A. w:			
UAB EMAS	31 maja 2019	5 700 000	100,00%
ORLEN Service Česká republika s.r.o.	10 grudnia 2019	300 000*	100,00%
ZBYCIE UDZIAŁÓW			
przez AB ORLEN Lietuva w:			
UAB EMAS	31 maja 2019	5 700 000	0,00%
PODWYŻSZENIE KAPITAŁU ZAKŁADOWEGO SPÓŁKI I OBJĘCIE UDZIAŁÓW			
przez PKN ORLEN w:			
SIGMA BIS S.A.	15 października 2019	198 000	66,00%
Baltic Power Sp. z o.o.	23 października 2019	1 000	100,00%
przez ORLEN Deutschland GmbH w:			
Waterside XXXVII Vermögensverwaltungsgesellschaft mbH (ORLEN Deutschland Betriebsgesellschaft mbH)	16 grudnia 2019	125 000	100,00%
przez Unipetrol a.s. w:			
UNIPETROL SLOVENSKO s.r.o.	10 lipca 2019	454 004**	13,00%
UNIPETROL SLOVENSKO s.r.o.	30 listopada 2019	1 013 105**	13,05%
przez UNIPETROL RPA s.r.o. w:			
UNIPETROL SLOVENSKO s.r.o.	10 lipca 2019	3 038 361**	87,00%
UNIPETROL SLOVENSKO s.r.o.	30 listopada 2019	6 740 895**	86,95%
Spolana s.r.o.	19 grudnia 2019	995 000 000*	86,95%
ZMIANA FORMY PRAWNEJ SPÓŁEK			
Przekształcenie spółki Platinum Oil Wielkopolskie Centrum Dystrybucji Sp. z o.o. ze spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w spółkę akcyjną	15 stycznia 2019	-	100,00%
Przekształcenie spółki ORLEN KolTrans Sp. z o.o. ze spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w spółkę akcyjną	1 marca 2019	-	99,94%
ZMIANA NAZWY SPÓŁEK			
z AB Ventus Nafta na AB ORLEN Baltics Retail	16 października 2019	-	100,00%
z Waterside XXXVII Vermögensverwaltungsgesellschaft mbH na ORLEN Deutschland Betriebsgesellschaft mbH	16 grudnia 2019	-	100,00%
POZOSTAŁE ZMIANY W STRUKTURZE GRUPY			
Grupa ORLEN Południe			
Inkorporacja spółki Euronaft Trzebinia Sp. z o.o. do spółki ORLEN Południe S.A.	2 lutego 2019	-	100,00%
Grupa ORLEN OIL			
Inkorporacja spółki Platinum Oil Wielkopolskie Centrum Dystrybucji S.A. do spółki ORLEN OIL Sp. z o.o.	2 grudnia 2019	-	100,00%
Grupa AB ORLEN Lietuva			
Inkorporacja spółki AB Mažeikių Nafta Trading House do spółki AB ORLEN Lietuva	9 grudnia 2019	-	100,00%
Grupa ORLEN Upstream			
Stopniowe rozładanie udziału ORLEN Upstream Canada Ltd. w spółce Pieridae Energy Limited w efekcie wielokrotnych emisji akcji przez spółkę na przestrzeni całego roku	2019	-	2,34%

* wartość nominalna wyrażona w koronach czeskich (CZK), kapitał zakładowy spółki nie został podzielony na udziały

** wartość nominalna wyrażona w euro (EUR), kapitał zakładowy spółki nie został podzielony na udziały

Zmiany struktury Grupy są elementem realizacji strategii zakładającej koncentrację na działalności podstawowej i przeznaczanie uwolnionego kapitału na rozwój Grupy w najbardziej perspektywicznych obszarach.

JEDNOSTKI STRUKTURYZOWANE
ORLEN Capital AB

Przedmiotem działalności spółki jest pozyskiwanie środków pieniężnych w drodze emisji obligacji oraz innych instrumentów finansowych dla inwestorów instytucjonalnych i prywatnych oraz udzielanie pożyczek lub kredytów do spółek Grupy a także prowadzenie wszelkich innych czynności związanych z powyższymi instrumentami finansowymi.

W dniu 30 czerwca 2014 roku oraz w dniu 7 czerwca 2016 roku ORLEN Capital AB zrealizował emisje euroobligacji z 7 letnim okresem wykupu na łączną kwotę 5 323 mln PLN przeliczone kursiem z dnia 31 grudnia 2019 roku (co odpowiada 1 250 mln EUR). Środki pozyskane przez ORLEN Capital w drodze emisji zostały pożyczone do PKN ORLEN na mocy zawartych umów pożyczki. PKN ORLEN jest gwarantem obu emisji obligacji na mocy nieodwołalnych i bezwarunkowych gwarancji wydanych na rzecz obligatariuszy w łącznej kwocie 8 943 mln PLN przeliczone kursiem z dnia 31 grudnia 2019 roku (co odpowiada 2,1 mld EUR). Gwarancje zostały udzielone na okres trwania emisji euroobligacji, czyli odpowiednio do 30 czerwca 2021 roku i 7 czerwca 2023 roku.

ORLEN Insurance Ltd.

ORLEN Insurance jest wewnętrznym towarzystwem ubezpieczeniowym (tzw. captive), którego głównym celem działalności jest ubezpieczenie i reasekurowanie działalności Grupy, dopasowując ubezpieczenia do indywidualnych jej potrzeb w zakresie posiadanego majątku i potencjalnej utraty marży.

WYNIKI OPERACYJNE I FINANSOWE

Rachunek zysków lub strat

Przychody ze sprzedaży Grupy ORLEN w 2019 roku wyniosły 111 203 mln PLN. Wzrost przychodów ze sprzedaży Grupy ORLEN o 1 497 mln PLN (r/r) jest efektem wyższych wolumenów sprzedaży o ponad 1% (r/r) we wszystkich segmentach operacyjnych oraz zmiany struktury sprzedaży związanej z ograniczeniem sprzedaży niskomarkowych ciężkich frakcji rafineryjnych. Wzrost przychodów ze sprzedaży został osiągnięty w warunkach niższych notowań benzyny o (9)%, oleju napędowego o (7)%, ciężkiego oleju opałowego o (17)%, etylenu o (9)% oraz propylenu o (8)%.

Koszty działalności operacyjnej wyniosły w analizowanym okresie (105 462) mln PLN i zwiększyły się o (1 862) mln PLN (r/r) głównie w rezultacie wyższych kosztów podatków i opłat o (1 119) mln PLN. Wzrost tej pozycji kosztowej jest efektem wprowadzenia od stycznia 2019 roku w Polsce tzw. opłaty emisyjnej. Grupa ORLEN jako producent i importer paliw silnikowych zobowiązany jest do zapłaty opłaty emisyjnej z dniem powstania zobowiązania podatkowego w podatku akcyzowym. Dodatkowe informacje zostały zamieszczone w nocie [11.8](#).

Największą pozycję w strukturze kosztów z działalności operacyjnej stanowią koszty zużycia materiałów i energii, głównie ropy naftowej i innych chemikaliów wykorzystywanych w procesach technologicznych. Koszty zużytych materiałów i energii w analizowanym okresie uległy zmniejszeniu o 321 mln PLN głównie w efekcie spadku notowań ropy naftowej o (7) USD/bbl. Efekt niższych kosztów przerabianych surowców w rezultacie niższych cen ropy został częściowo ograniczony wyższym o 1% (r/r) wolumenem przerobu ropy naftowej oraz wyższym udziałem rop niskosiarkowych w strukturze przerobu.

Ujemny wynik na pozostałej działalności operacyjnej wyniósł (471) mln PLN i obejmował głównie wpływ netto rozliczenia i wyceny pochodnych instrumentów finansowych dotyczących ekspozycji operacyjnej (instrumenty niewyznaczone dla celów rachunkowości zabezpieczeń) w kwocie (226) mln PLN oraz niedoborów materiałów w magazynach obcych w kwocie (156) mln PLN. Wynik na pozostałej działalności operacyjnej w 2019 roku był niższy o (1 469) mln PLN (r/r) w rezultacie braku otrzymanych w 2018 roku odszkodowań z tytułu awarii instalacji do produkcji etylenu oraz odwrócenia odpisów aktualizujących wartość aktywów trwałych w segmencie downstream w Grupie Unipetrol.

Udział w wyniku finansowym jednostek wycenianych metodą praw własności był wyższy o 9 mln PLN (r/r) i wyniósł 136 mln PLN.

W efekcie zysk z działalności operacyjnej wyniósł 5 365 mln PLN i był niższy o (1 850) mln PLN (r/r).

Koszty finansowe netto w omawianym okresie wyniosły (11) mln PLN i obejmowały głównie koszty odsetkowe netto w kwocie (241) mln PLN oraz rozliczenie i wycenę instrumentów finansowych netto w wysokości 254 mln PLN.

Po uwzględnieniu obciążeń podatkowych w kwocie (1 054) mln PLN zysk netto Grupy ORLEN za 12 miesięcy 2019 roku osiągnął wartość 4 298 mln PLN i był niższy o (1 306) mln PLN (r/r).

Sprawozdanie z sytuacji finansowej

Suma aktywów Grupy ORLEN na dzień 31 grudnia 2019 roku wyniosła 71 202 mln PLN i była wyższa o 7 061 mln PLN w porównaniu ze stanem z dnia 31 grudnia 2018 roku.

Wartość aktywów trwałych na 31 grudnia 2019 roku wyniosła 39 277 mln PLN i była wyższa o 5 345 mln PLN w porównaniu z końcem poprzedniego roku, głównie z tytułu rozpoznania aktywa z tytułu praw do użytkowania w wysokości 3 952 mln PLN w związku z wdrożeniem od 1 stycznia 2019 roku nowego standardu MSSF 16 oraz zwiększenia wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych o 1 250 mln PLN.

Zmiana salda rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych obejmowała głównie nakłady inwestycyjne w wysokości 4 382 mln PLN, w tym poniesione na budowę węzła wydzielenia parafin z surowca reformingowego – MaxEne w PKN ORLEN, rozbudowę zdolności produkcyjnych nawozów w Anwil, budowę instalacji Glikolu w ORLEN Południe, budowę Instalacji Polietylenu 3, budowę kotłowni dla Steam Cracker, kompleksową modernizację Bloku Olejowego i neutralizację wód kwaśnych, rewitalizację POX w Grupie Unipetrol, wydatki na remonty prowadzone w segmencie downstream oraz projekty w segmencie detal i wydobywie i amortyzację w kwocie (3 497) mln PLN.

Wartość aktywów obrotowych zwiększyła się o 1 716 mln PLN, przede wszystkim w efekcie zwiększenia salda zapasów o 712 mln PLN, salda środków pieniężnych i ich ekwiwalentów o 1 967 mln PLN przy zmniejszeniu należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności o (810) mln PLN oraz zmniejszenia pozycji aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży o (164) mln PLN głównie w wyniku sprzedaży w I kwartale 2019 roku aktywów wydobywczych w Kanadzie znajdujących się w obszarze Pouce Coupe.

Kapitał własny na dzień 31 grudnia 2019 roku wyniósł 38 607 mln PLN i był wyższy o 2 868 mln PLN w porównaniu ze stanem z końca 2018 roku głównie z tytułu ujęcia zysku netto za 2019 rok w kwocie 4 298 mln PLN, wypłaty dywidendy z zysków lat ubiegłych w wysokości (1 497) mln PLN, wpływu różnic kursowych z tytułu przeliczenia kapitałów własnych jednostek działających za granicą w kwocie 138 mln PLN oraz ujemnego wpływu zmiany salda kapitałów z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń w kwocie (33) mln PLN.

Wartość zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych zobowiązań zwiększyła się o 1 435 mln PLN w porównaniu ze stanem z końca 2018 roku głównie w wyniku zwiększenia zobowiązań handlowych w kwocie 614 mln PLN, zobowiązań inwestycyjnych w kwocie 295 mln PLN, zobowiązań podatkowych w wysokości 143 mln PLN oraz pozostałych zobowiązań związanych z wykupem akcjonariuszy niekontrolujących Unipetrol w kwocie 190 mln PLN.

Wartość rezerw na dzień 31 grudnia 2019 roku wyniosła 2 349 mln PLN i była wyższa o 275 mln PLN w porównaniu ze stanem z końca 2018 roku, głównie z tytułu zwiększenia salda rezerwy netto na szacowane emisje CO₂ oraz certyfikaty energetyczne w łącznej kwocie 177 mln PLN. Zmiana wynika głównie z efektu netto utworzenia rezerw w kwocie 1 027 mln PLN oparciu o metodę średnioważonej ceny posiadanych uprawnień i certyfikatów oraz ich wykorzystania z tytułu umorzenia praw majątkowych za 2018 rok w kwocie (821) mln PLN.

Zadłużenie finansowe netto Grupy ORLEN na dzień 31 grudnia 2019 roku wyniosło 2 448 mln PLN i było niższe o (3 151) mln PLN w porównaniu z końcem 2018 roku. Zmiana zadłużenia obejmowała głównie spłaty netto z tytułu kredytów, pożyczek i obligacji w kwocie (1 111) mln PLN, zwiększenia salda środków pieniężnych i ich ekwiwalentów o (1 967) mln PLN oraz wpływ netto dodatnich różnic kursowych z przeszacowania wyceny zadłużenia oraz odsetek w łącznej kwocie (73) mln PLN.

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Wpływy środków pieniężnych netto z działalności operacyjnej w 2019 roku wyniosły 9 319 mln PLN i obejmowały głównie zysk z działalności operacyjnej powiększony o amortyzację w wysokości 8 862 mln PLN, dodatni efekt zmniejszenia kapitału pracującego netto o 1 182 mln PLN pomniejszony o zapłacony podatek dochodowy w wysokości (1 498) mln PLN oraz o udział w wyniku finansowym jednostek wycenianych metodą praw własności w kwocie (136) mln PLN, strata z działalności inwestycyjnej w wysokości 316 mln PLN dotyczące głównie utworzenia netto odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych i pozostałych składników majątku trwałego, zmiany stanu rezerw w wysokości 1 035 mln PLN oraz pozostałe korekty w wysokości (624) mln PLN dotyczące głównie nieodpłatnie otrzymanych praw majątkowych.

Środki pieniężne netto wykorzystane w działalności inwestycyjnej w 2019 roku wyniosły (3 994) mln PLN i obejmowały głównie wydatki netto na nabycie i sprzedaż składników rzeczowego majątku trwałego, wartości niematerialnych i aktywów z tytułu praw do użytkowania w kwocie (4 205) mln PLN, rozliczenie instrumentów pochodnych niewyznaczonych dla celów rachunkowości zabezpieczeń w wysokości 82 mln PLN oraz wpływy z tytułu otrzymanej w II kwartale 2019 roku dywidendy w kwocie 112 mln PLN.

Wpływy netto środków pieniężnych z działalności finansowej w 2019 roku wyniosły (3 363) mln PLN i obejmowały głównie wpływy netto kredytów i pożyczek w wysokości (111) mln PLN, wykup obligacji detalicznych w wysokości (1 000) mln PLN, wypłacone dywidendy w kwocie (1 497) mln PLN, płatności odsetek w wysokości (286) mln PLN, płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu w wysokości (656) mln PLN oraz środki pieniężne netto związane z wykupem akcjonariuszy niekontrolujących Unipetrol w wysokości 190 mln PLN. Zgodnie z umową bank Ceska Sporitelna a.s. po pierwszej fazie rozliczeń z byłymi akcjonariuszami Unipetrol (tzw. Basic Period), przekazał do PKN ORLEN 90% niewykorzystanej kwoty należnej byłym akcjonariuszom. Zwrot środków pieniężnych ma charakter tymczasowy, gdyż PKN ORLEN jest zobowiązany do systematycznego uzupełniania rezerwy na kolejne rozliczenia ze zgłaszającymi się akcjonariuszami, tak aby utrzymywać bezpieczny poziom powyżej 5% wartości kwoty pozostającej do wypłaty z tytułu wykupu przymusowego akcji spółki Unipetrol.

Po uwzględnieniu przeszacowania środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych saldo środków pieniężnych w 2019 roku zwiększyło się o 1 967 mln PLN i na dzień 31 grudnia 2019 roku wyniosło 6 159 mln PLN.

DANE SEGMENTOWE

8. Segmenty działalności
 9. Przychody, koszty, wyniki finansowe, zwiększenia aktywów trwałych
 10. Aktywa w podziale na segmenty operacyjne i obszary geograficzne

8. SEGMENTY DZIAŁALNOŚCI
DOWNSTREAM

- Produkcja
- Sprzedaż rafineryjna i petrochemiczna
- Energetyka

WYDOBYCIE

- Poszukiwanie i wydobycie zasobów mineralnych

DETAL

- Działalność na stacjach paliw

FUNKCJE KORPORACYJNE

- Zarządzanie
- Administracja
- Pozostałe stanowiące tzw. pozycję uzgodnieniową

WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Oceny wyników finansowych segmentów operacyjnych i decyzje o przydziale zasobów dokonywane są głównie na bazie EBITDA. Wskaźnik EBITDA jest jedną z miar efektywności prowadzonej działalności, która nie jest zdefiniowana w MSSF. Grupa ORLEN definiuje wskaźnik EBITDA jako zysk/(strata) netto za dany okres sprawozdawczy przed uwzględnieniem wpływu podatku dochodowego, efektów działalności finansowej oraz kosztów amortyzacji. Przychody z transakcji z podmiotami zewnętrznymi i transakcje między segmentami realizowane są na warunkach rynkowych.

9. PRZYCHODY, KOSZTY, WYNIKI FINANSOWE, ZWIĘKSZENIA AKTYWÓW TRWAŁYCH
2019 rok

	NOTA	Segment Downstream	Segment Detal	Segment Wydobycie	Funkcje Korporacyjne	Wyłączenia	Razem
Sprzedaż zewnętrzna	11.1, 11.2	71 604	38 910	608	81	-	111 203
Sprzedaż między segmentami		19 099	179	-	444	(19 722)	-
Przychody ze sprzedaży		90 703	39 089	608	525	(19 722)	111 203
Koszty operacyjne ogółem		(86 419)	(36 645)	(598)	(1 522)	19 722	(105 462)
Pozostałe przychody operacyjne	11.9	861	167	122	96	-	1 246
Pozostałe koszty operacyjne	11.10	(1 172)	(173)	(287)	(85)	-	(1 717)
(Strata)/odwrócenie straty z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	11.12	(10)	(7)	-	(24)	-	(41)
Udział w wyniku finansowym jednostek wycenianych metodą praw własności	12.3	136	-	-	-	-	136
Zysk/(Strata) z działalności operacyjnej		4 099	2 431	(155)	(1 010)	-	5 365
Przychody i koszty finansowe netto	11.11						(11)
(Strata)/odwrócenie straty z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych							(2)
Zysk przed opodatkowaniem							5 352
Podatek dochodowy							(1 054)
Zysk netto							4 298
Amortyzacja	11.8	2 380	630	319	168	-	3 497
EBITDA		6 479	3 061	164	(842)	-	8 862
Zwiększenia aktywów trwałych, w tym:		4 036	3 365	635	737	-	8 773
wplyw wdrożenia MSSF 16		1 047	1 974	3	292	-	3 316

2018 rok

	NOTA	Segment Downstream	Segment Detal	Segment Wydobycie	Funkcje Korporacyjne	Wyłączenia	Razem
Sprzedaż zewnętrzna	11.1, 11.2	71 663	37 339	605	99	-	109 706
Sprzedaż między segmentami		18 074	135	-	431	(18 640)	-
Przychody ze sprzedaży		89 737	37 474	605	530	(18 640)	109 706
Koszty operacyjne ogółem		(85 204)	(35 139)	(570)	(1 327)	18 640	(103 600)
Pozostałe przychody operacyjne	11.9	1 593	114	271	172	-	2 150
Pozostałe koszty operacyjne	11.10	(456)	(141)	(327)	(228)	-	(1 152)
(Strata)/odwrócenie straty z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	11.12	(5)	(2)	-	(9)	-	(16)
Udział w wyniku finansowym jednostek wycenianych metodą praw własności	12.3	127	-	-	-	-	127
Zysk(Strata) z działalności operacyjnej		5 792	2 306	(21)	(862)	-	7 215
Przychody i koszty finansowe netto	11.11						(104)
(Strata)/odwrócenie straty z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych							(1)
Zysk przed opodatkowaniem							7 110
Podatek dochodowy							(1 506)
Zysk netto							5 604
Amortyzacja	11.8	1 791	461	308	113	-	2 673
EBITDA		7 583	2 767	287	(749)	-	9 888
Zwiększenia aktywów trwałych		2 451	832	740	257	-	4 280

Zwiększenia aktywów trwałych obejmują zwiększenie rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych, nieruchomości inwestycyjnych oraz aktywów z tytułu praw do użytkowania wraz z kapitalizacją kosztów finansowania zewnętrznego oraz zmniejszenie z tytułu otrzymanych/należnych kar za nienależyte wykonanie kontraktu

Odpisy aktualizujące wartość rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych, aktywów z tytułu praw do użytkowania, pozostałych składników majątku trwałego oraz aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży

	NOTA	Utworzenie		Odwrócenie	
		2019	2018	2019	2018
Segment Downstream		(63)	(154)	6	845
Segment Detal		(112)	(86)	128	73
Segment Wydobycie		(241)	(272)	110	254
Odpisy aktualizujące segmentów		(416)	(512)	244	1 172
Funkcje Korporacyjne		(8)	(12)	1	56
	11.9, 11.10, 12.4	(424)	(524)	245	1 228

10. AKTYWA W PODZIALE NA SEGMENTY OPERACYJNE I OBSZARY GEOGRAFICZNE

10.1. Aktywa w podziale na segmenty operacyjne

	31/12/2019	31/12/2018
Segment Downstream	47 199	46 129
Segment Detal	9 945	6 974
Segment Wydobycie	4 440	4 175
Aktywa segmentów	61 584	57 278
Funkcje Korporacyjne	9 705	6 914
Wyłączenia	(87)	(51)
	71 202	64 141

Do segmentów operacyjnych przyporządkowuje się wszystkie aktywa z wyjątkiem aktywów finansowych, aktywów podatkowych oraz środków pieniężnych. Aktywa użytkowane wspólnie przez segmenty operacyjne przydziela się na podstawie klucza opartego o udział w przychodach.

10.2. Aktywa trwałe w podziale na obszary geograficzne

	2019	2018	Udział %	
			2019	2018
Polska	23 082	20 202	60,5%	61,3%
Niemcy	1 842	979	4,8%	3,0%
Czechy	8 491	7 663	22,3%	23,3%
Litwa, Łotwa, Estonia	1 307	1 110	3,4%	3,4%
Kanada	3 413	2 982	9,0%	9,0%
	38 134	32 936	100,0%	100,0%

Aktywa trwałe w podziale na obszary geograficzne na dzień 31 grudnia 2019 roku i 31 grudnia 2018 roku obejmują rzeczowe aktywa trwałe (nota 12.1), wartości niematerialne (nota 12.2), nieruchomości inwestycyjne (nota 12.8), aktywa z tytułu praw do użytkowania (nota 14.2.1) oraz prawo wieczystego użytkowania gruntów (nota 12.8).

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

- 11. Noty objaśniające do sprawozdania z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów
- 12. Noty objaśniające do sprawozdania z sytuacji finansowej
- 13. Noty objaśniające do instrumentów finansowych oraz ryzyka finansowego
- 14. Pozostałe noty objaśniające

11. NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SPRAWOZDANIA Z ZYSKÓW LUB STRAT I INNYCH CAŁKOWITYCH DOCHODÓW
11.1. Przychody ze sprzedaży
WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI
Przychody ze sprzedaży

Przychody ze sprzedaży dóbr i usług ujmuje się w momencie spełnienia (lub w trakcie spełniania) zobowiązania do wykonania świadczenia poprzez przekazanie przyrzeczonego dobra lub usługi (tj. składnika aktywów) klientowi, w kwocie odzwierciedlającej wynagrodzenie, do którego – zgodnie z oczekiwaniami Grupy – będzie ona uprawniona w zamian za te dobra lub usługi. Zasadę tę Grupa stosuje również w stosunku do wynagrodzenia, które obejmuje kwotę zmienną. Przekazanie składnika aktywów następuje w momencie, gdy klient uzyskuje kontrolę nad tym składnikiem aktywów. Następujące okoliczności świadczą o przeniesieniu kontroli zgodnie z MSSF 15: bieżące prawo sprzedającego do zapłaty za składnik aktywów, posiadanie przez klienta tytułu prawnego do aktywa, fizyczne posiadanie składnika aktywów, transfer ryzyka i korzyści oraz przyjęcie składnika aktywów przez klienta. Przychody obejmują kwoty otrzymane i należne z tytułu dostarczonych produktów, towarów, materiałów i usług, pomniejszone o rabaty oraz podatek od towarów i usług (VAT), podatek akcyzowy i opłatę paliwową. Wysokość przychodów ustala się według wartości godziwej zapłaty otrzymanej bądź należnej. Przychody ze sprzedaży dóbr i usług są korygowane o zyski lub straty z tytułu rozliczenia instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne dotyczące powyższych przychodów.

Przychody i koszty dotyczące usług, których moment rozpoczęcia i zakończenia przypadają w różnych okresach sprawozdawczych, ujmuje się na podstawie stopnia zaawansowania usługi, jeżeli można w wiarygodny sposób wycenić wynik z transakcji, w innych przypadkach, przychody ujmuje się tylko do wysokości kosztów poniesionych do danego dnia, nie wyższych jednak od kosztów, które Grupa spodziewa się odzyskać. W umowach z klientami zawieranych przez Grupę nie występuje istotny element finansowania.

PROFESJONALNY OSĄD

Grupa w oparciu o dokonane analizy klauzul umownych w kontraktach sprzedażowych zidentyfikowała model agencyjny głównie w obszarze sprzedaży LPG oraz sprzedaży towarów pozapaliwowych przez ORLEN Deutschland do sieci klientów.

Zobowiązanie z tytułu programu lojalnościowego VITAY, powstaje w momencie sprzedaży dóbr i usług na stacjach własnych i franczyzowych dla każdej pojedynczej transakcji sprzedaży oraz w przypadku zakupu przez klientów Grupy w e-Sklepach partnerów i polega na naliczaniu punktów uprawniających do zniżek na przyszłe zakupy. Do ujęcia zobowiązania przyjęty jest współczynnik 68,5% uwzględniający prawdopodobieństwo jego realizacji, w oparciu o empiryczne dane wykorzystanych punktów w stosunku do wydanych klientom w okresie ostatnich 36 miesięcy.

Grupa dokonała oceny, że świadczone usługi marketingowe na rzecz dostawców są nierozzerwalnie związane z zakupem tych towarów, stąd przychody z usług pomniejszają koszty związane z ich zakupem i wydaniem do sprzedaży.

NOTA	2019	2018	Udział %	
			2019	2018
Przychody ze sprzedaży produktów i usług	93 009	91 014	83,6%	83,0%
przychody z tytułu z umów z klientami	92 690	90 792	83,3%	82,8%
wyłączone z zakresu MSSF 15	319	222	0,3%	0,2%
Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów	18 194	18 692	16,4%	17,0%
przychody z tytułu z umów z klientami	18 161	18 692	16,4%	17,0%
wyłączone z zakresu MSSF 15	33	-	-	-
Przychody ze sprzedaży, w tym:	111 203	109 706	100,0%	100,0%
przychody z tytułu z umów z klientami	111 203	109 484	99,7%	99,8%
	11.4 - 11.7			

Przychody wyłączone z zakresu MSSF15 dotyczą umów leasingu operacyjnego oraz rekompensat do cen energii.

Zobowiązania do wykonania świadczenia

Grupa w ramach zawieranych kontraktów, zobowiązuje się do dostarczenia na rzecz klientów głównie produktów oraz towarów rafinerijnych, petrochemicznych, energii oraz ropy naftowej i gazu. W ramach tych umów Grupa działa jako zleceniodawca.

Ceny transakcyjne w występujących umowach z klientami nie podlegają ograniczeniom. Nie występują istotne umowy obowiązujące w Grupie, które przewidują zobowiązania do przyjęcia zwrotów, zwroty wynagrodzenia i inne podobne zobowiązania. Grupa nie identyfikuje przychodów, dla których otrzymanie zapłaty jest warunkowe.

Udzielone w ramach umów gwarancje są gwarancjami stanowiącymi zapewnienie klienta, że dany produkt jest zgodny z ustaloną specyfikacją. Nie polegają one na świadczeniu oddzielnej usługi.

W ramach segmentu Downstream i Wydobywie występuje głównie sprzedaż z odroczonym terminem płatności. W ramach segmentu Detal występuje zarówno sprzedaż gotówkowa jak również sprzedaż realizowana z odroczonym terminem płatności przy użyciu kart paliwowych upoważniających klientów do ciągłego zakupu w sieci stacji paliw. Rozliczenia z klientami odbywają się w większości okresach dwutygodniowych (tzw. Karty Flotowe).

Zazwyczaj płatność jest wymagalna po dostarczeniu dobra lub po zakończeniu usługi. W umowach z klientami segmentu Downstream i Detal w większości stosowane są terminy płatności nieprzekraczające 30 dni, natomiast w segmencie Wydobywie nieprzekraczające 60 dni.

Zmienność wynagrodzenia w umowach z klientami związana jest głównie z rabatami wolumenowymi.

Otoczenie makroekonomiczne

Grupa ORLEN funkcjonuje w warunkach zmiennego otoczenia makroekonomicznego. Sytuacja gospodarcza, rynek pracy oraz trendy makroekonomiczne mają istotny wpływ na poziom konsumpcji paliw i produktów petrochemicznych, a w konsekwencji na wielkość i ceny ich sprzedaży. Na osiągnięte marże w segmencie Downstream główny wpływ wywierają notowania produktów rafinerijnych i petrochemicznych oraz ceny ropy

naftowej. Ceny ropy są kształtowane przez takie czynniki jak zmiany popytu, wielkość wydobycia i światowe poziomy zapasów ropy oraz notowania paliw.

Podstawowym wskaźnikiem odzwierciedlającym sytuację gospodarczą jest wskaźnik PKB (Produkt Krajowy Brutto), który determinowany przez konsumpcję, nakłady inwestycyjne oraz eksport pozwala ocenić w jakim stadium znajduje się gospodarka. Ze zmianami wskaźnika PKB zazwyczaj skorelowane są zmiany stopy bezrobocia oraz konsumpcji paliw. Ogólna kondycja gospodarki, mierzona między innymi poziomem PKB wpływa na bieżące, jak i przyszłe zachowania konsumentów.

Podział przychodów z umów z klientami według kryteriów

Grupa dokonuje podziału przychodów z umów z klientami w podziale na:

- rodzaj dobra lub usługi,
- region geograficzny,
- rodzaj umowy,
- termin przekazania,
- okres obowiązywania umowy,
- kanał sprzedaży.

W ocenie Grupy podział wg powyższych kryteriów umożliwia w najlepszym stopniu na zapoznanie się z charakterem, kwotą, terminami uzyskania oraz niepewnością związaną z przychodami i przepływami pieniężnymi wynikającymi z umów z klientami.

11.2. Przychody ze sprzedaży według segmentów operacyjnych w podziale na asortymenty

	2019	2018	Udział %	
			2019	2018
Segment Downstream				
Przychody z tytułu umów z klientami MSSF 15	71 481	71 568	64,3%	65,2%
Lekkie destylaty	12 098	12 925	10,9%	11,8%
Średnie destylaty	35 916	34 787	32,3%	31,7%
Frakcje ciężkie	6 369	7 339	5,7%	6,7%
Monomery	3 585	3 260	3,2%	3,0%
Polimery	2 390	2 643	2,1%	2,4%
Aromaty	1 080	1 096	1,0%	1,0%
Nawozy sztuczne	903	825	0,8%	0,8%
Tworzywa sztuczne	1 218	1 409	1,1%	1,3%
PTA	1 893	1 528	1,7%	1,4%
Pozostałe*	6 029	5 756	5,5%	5,1%
Wyłączone z zakresu MSSF15	123	95	0,1%	0,1%
	71 604	71 663	64,4%	65,3%
Segment Detal				
Przychody z tytułu umów z klientami MSSF 15	38 703	37 232	34,8%	33,9%
Lekkie destylaty	14 659	14 266	13,2%	13,0%
Średnie destylaty	20 405	19 879	18,3%	18,1%
Pozostałe **	3 639	3 087	3,3%	2,8%
Wyłączone z zakresu MSSF15	207	107	0,2%	0,1%
	38 910	37 339	35,0%	34,0%
Segment Wydobycie				
Przychody z tytułu umów z klientami MSSF 15	608	605	0,5%	0,6%
NGL ***	314	337	0,3%	0,2%
Ropa naftowa	126	95	0,1%	0,2%
Gaz ziemny	163	168	0,1%	0,2%
Pozostałe	5	5	-	-
	608	605	0,5%	0,6%
Funkcje Korporacyjne				
Przychody z tytułu umów z klientami MSSF 15	59	79	0,1%	0,1%
Wyłączone z zakresu MSSF15	22	20	-	-
	81	99	0,1%	0,1%
	111 203	109 706	100,0%	100,0%

* Pozostałe obejmują głównie: solankę, sól wypadową, destylaty próżniowe, aceton, amoniak, butadien, fenol, gazy techniczne, kaprolaktam, ług sodowy oraz siarkę. Dodatkowo ujmują przychody ze sprzedaży usług i materiałów

** Pozostałe obejmuje głównie sprzedaż towarów pozapaliwowych

*** NGL (Natural Gas Liquids)

W 2019 roku oraz 2018 roku Grupa nie zidentyfikowała wiodących klientów, z którymi zrealizowałyby indywidualnie przychody ze sprzedaży przekraczające poziom 10% łącznych przychodów ze sprzedaży Grupy ORLEN.

11.3. Podział geograficzny przychodów ze sprzedaży - zaprezentowany według kraju siedziby zleceniodawcy

NOTA	2019	2018		Udział %	
		2019	2018	2019	2018
Przychody z tytułu z umów z klientami					
<i>Polska</i>	51 672	49 800	46,5%	45,4%	
<i>Niemcy</i>	16 102	16 776	14,5%	15,3%	
<i>Czechy</i>	14 802	14 460	13,3%	13,2%	
<i>Litwa, Łotwa, Estonia</i>	11 972	10 996	10,8%	10,0%	
<i>Pozostałe kraje</i>	16 303	17 452	14,6%	15,9%	
	110 851	109 484	99,7%	99,8%	
wyłączone z zakresu MSSF15					
<i>Polska</i>	141	117	0,1%	0,1%	
<i>Niemcy</i>	88	-	0,1%	-	
<i>Czechy</i>	123	105	0,1%	0,1%	
	352	222	0,3%	0,2%	
	111 203	109 706	100,0%	100,0%	

Pozycja pozostałe kraje zawiera głównie sprzedaż zrealizowaną dla klientów ze Szwajcarii, Singapuru, Ukrainy, Słowacji, Wielkiej Brytanii i Węgier.

11.4. Przychody z tytułu umów z klientami według kryterium rodzaju umowy

NOTA	Segment Downstream		Segment Detal		Segment Wydobycie		Funkcje Korporacyjne		Razem	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Oparte na stałej cenie	67 803	68 010	38 516	37 228	608	605	47	40	106 974	105 883
Oparte na zmiennej cenie	3 570	3 528	184	-	-	-	4	-	3 758	3 528
Rozliczane w oparciu o zużyty czas i nakłady	108	30	3	4	-	-	8	39	119	73
	71 481	71 568	38 703	37 232	608	605	59	79	110 851	109 484

Klient posiada prawo do rabatów, kar, które stanowią zgodnie z MSSF 15 element zmiennego wynagrodzenia. Grupa ujmuje przychody w kwocie wynagrodzenia, co do którego – zgodnie z oczekiwaniami – będzie uprawniona i które nie ulegnie odwróceniu w przyszłości. W konsekwencji nie ujmuje przychodów, które mogą się zmienić w związku z udzielonymi rabatami oraz nałożonymi karami.

11.5. Przychody z tytułu umów z klientami według terminu przekazania

NOTA	Segment Downstream		Segment Detal		Segment Wydobycie		Funkcje Korporacyjne		Razem	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
W określonym momencie	49 634	50 965	28 961	19 267	-	-	21	15	78 616	70 247
W miarę upływu czasu	21 847	20 603	9 742	17 965	608	605	38	64	32 235	39 237
	71 481	71 568	38 703	37 232	608	605	59	79	110 851	109 484

W ramach segmentu Downstream, w zakresie sprzedaży produktów petrochemicznych i rafineryjnych Grupa ujmuje przychody z tytułu spełnienia zobowiązania do wykonania świadczenia, w zależności od zastosowanych warunków dostawy (Incoterms). W przypadku niektórych dostaw na Grupie ciąży obowiązek organizacji transportu lub/i ubezpieczenia. W przypadku, kiedy kontrola nad dobrem przechodzi na klienta przed wykonaniem usługi transportu, dostawa dobra oraz transport (oraz ewentualnie ubezpieczenie) stanowią odrębne zobowiązania do wykonania świadczenia. Dostawa dobra jest świadczeniem spełnianym w punkcie czasu, natomiast usługa transportu jest usługą ciągłą (spełnianą w miarę upływu czasu). W przypadku usługi transportu oraz ubezpieczenia klient jednocześnie otrzymuje i czerpie korzyści płynące z usługi.

W segmencie Detal momentem spełnienia zobowiązania do wykonania świadczenia i ujęcia przychodów jest moment wydania dobra, z wyłączeniem sprzedaży paliw przy użyciu Kart Flotowych.

W przypadku sprzedaży przekazywanej w miarę upływu czasu Grupa ujmuje przychody co najmniej w okresach miesięcznych, gdzie rozliczenia między stronami umowy odbywają się cyklicznie i odzwierciedlają kwotę do otrzymania wynagrodzenia, które przysługuje Grupie za przekazanie towarów i usług klientowi. Przychody rozpoznawane w miarę upływu czasu w ramach segmentu Downstream dotyczą głównie energii i ciepła, sprzedaży paliw przy użyciu Kart Flotowych w ramach segmentu Detal oraz sprzedaży gazu i ropy naftowej w ramach segmentu Wydobycie.

11.6. Przychody z tytułu umów z klientami według okresu obowiązywania umowy

NOTA	Segment Downstream		Segment Detal		Segment Wydobycie		Funkcje Korporacyjne		Razem	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Krótkoterminowe	70 612	70 961	38 701	37 228	608	605	55	40	109 976	108 834
Długoterminowe	869	607	2	4	-	-	4	39	875	650
	71 481	71 568	38 703	37 232	608	605	59	79	110 851	109 484

W Grupie w większości okres obowiązywania umów jest krótkoterminowy. Przychody dotyczące usług, których moment rozpoczęcia i zakończenia przypadają w różnych okresach sprawozdawczych (umowy długoterminowe), ujmuje się na podstawie stopnia zaawansowania usługi, jeżeli można w wiarygodny sposób wycenić wynik z transakcji. Umowy długoterminowe, które pozostają niespełnione w całości na dzień bilansowy dotyczą m.in. kontraktów budowlano-montażowych, sprzedaży energii.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku Grupa dokonała analizy wartości ceny transakcyjnej przypisanej do niespełnionych zobowiązań do wykonania świadczenia na koniec roku. Niespełnione lub częściowo niespełnione zobowiązania do wykonania świadczenia na koniec roku dotyczyły głównie umów sprzedaży energii elektrycznej i mediów energetycznych, które zakończą się w ciągu 2020 roku lub są zawarte na czas nieokreślony z terminem wypowiedzenia do 12 miesięcy. W związku z tym, że opisane zobowiązania stanowią część umów, które można uznać za krótkoterminowe, bądź też przychody z tytułu spełnienia zobowiązania do wykonania świadczenia z tych umów są rozpoznawane w kwocie, którą Grupa ma prawo zafakturować, Grupa zastosowała praktyczne rozwiązanie, zgodnie z którym nie ujawnia informacji o łącznej kwocie ceny transakcyjnej przypisanej do zobowiązań do wykonania świadczenia.

11.7. Przychody z tytułu umów z klientami według kanałów sprzedaży

NOTA	Segment Downstream		Segment Detal		Segment Wydobywanie		Funkcje Korporacyjne		Razem	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Sprzedaż bezpośrednia	-	3	38 700	37 220	-	-	-	-	38 700	37 223
Pozostała sprzedaż	71 481	71 565	3	12	608	605	59	79	72 151	72 261
11.1	71 481	71 568	38 703	37 232	608	605	59	79	110 851	109 484

Grupa realizuje sprzedaż bezpośrednio klientom końcowym w segmencie Detal zarządzającym siecią blisko 2 836 stacji paliw: 2 294 stacji własnych i 542 stacji prowadzonych w systemie umowy franszyzy.

Sprzedaż Grupy do klientów w segmencie Downstream realizowana jest przy wykorzystaniu sieci uzupełniających się elementów infrastruktury: terminali paliw, lądowych baz przeładunkowych, sieci rurociągów, a także transportu kolejowego oraz cysternami samochodowymi.

11.8. Koszty według rodzaju

WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Koszty

Koszt własny sprzedaży obejmuje koszt sprzedanych wyrobów, towarów, materiałów i usług oraz odpisy wartości zapasów do ich cen sprzedaży netto możliwych do uzyskania. Koszty są korygowane o zyski lub straty z tytułu rozliczenia instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne dotyczące powyższych kosztów. Koszty sprzedaży obejmują koszty pośrednictwa w sprzedaży, koszty handlowe, koszty reklamy i promocji oraz koszty dystrybucji. Koszty ogólnego zarządu obejmują koszty związane z zarządzaniem i administrowaniem Grupą jako całością.

	2019	2018	Udział %	
			2019	2018
Zużycie materiałów i energii	(75 468)	(75 789)	71,4%	72,7%
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	(16 035)	(16 484)	15,2%	15,8%
Usługi obce	(4 519)	(4 593)	4,3%	4,4%
Świadczenia pracownicze, w tym:	(2 942)	(2 628)	2,8%	2,5%
wynagrodzenia	(2 336)	(2 041)	2,3%	2,1%
ubezpieczenia społeczne	(463)	(450)	0,4%	0,4%
Amortyzacja	(3 497)	(2 673)	3,3%	2,6%
Podatki i opłaty	(2 659)	(1 540)	2,5%	1,5%
Pozostałe	(647)	(543)	0,5%	0,5%
	(105 767)	(104 250)	100,0%	100,0%
Zmiana stanu zapasów	164	479		
Świadczenia na własne potrzeby	141	171		
Koszty operacyjne	(105 462)	(103 600)		
Koszty sprzedaży	6 355	4 745		
Koszty ogólnego zarządu	1 806	1 590		
Koszt własny sprzedaży	(97 301)	(97 265)		

W 2019 roku pozycja podatki i opłaty obejmuje wartość opłaty emisyjnej obowiązującej od 1 stycznia 2019 roku w wysokości (1 200) mln PLN.

11.9. Pozostałe przychody operacyjne

NOTA	2019	2018
Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	21	17
Odwrocenie rezerw	26	34
Odwrocenie odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych, aktywów z tytułu praw do użytkowania, pozostałych składników majątku trwałego oraz aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	9, 12.4	245
Kary i odszkodowania	54	327
Rozliczenie i wycena pochodnych instrumentów finansowych dotyczących ekspozycji operacyjnej	466	204
Część nieefektywna dotycząca wyceny i rozliczenia ekspozycji operacyjnej	120	99
Rozliczenie kosztów zabezpieczenia	13.4	165
Pozostałe, w tym:	149	217
otrzymane/hależne certyfikaty energetyczne	29	147
	1 246	2 150

W dniu 13 sierpnia 2015 roku miała miejsce awaria instalacji do produkcji etylenu w Grupie Unipetrol. W wyniku uzgodnień z ubezpieczycielami została ustalona ostateczna kwota odszkodowania na pokrycie kosztów odbudowy instalacji oraz utraconych korzyści w związku z czym w 2018 roku Grupa rozpoznała w pozycji kary i odszkodowania kwotę 264 mln PLN.

11.10. Pozostałe koszty operacyjne

	NOTA	2019	2018
Strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych		(55)	(47)
Utworzenie rezerw		(104)	(54)
Utworzenie odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych, aktywów z tytułu praw do użytkowania i pozostałych składników majątku trwałego	9, 12.4	(424)	(524)
Kary, szkody i odszkodowania		(24)	(17)
Rozliczenie i wycena pochodnych instrumentów finansowych dotyczących ekspozycji operacyjnej		(692)	(215)
Część nieefektywna dotycząca wyceny i rozliczenia ekspozycji operacyjnej		(92)	(106)
Rozliczenie kosztów zabezpieczenia	13.4	(4)	-
Pozostałe, w tym:		(318)	(189)
<i>darowizny</i>		(58)	(71)
<i>niedobory materiałów w magazynach obcych</i>	14.4.1	(156)	-
		(1 717)	(1 152)

W 2019 i 2018 roku pozycje netto wycen i rozliczeń pochodnych instrumentów finansowych dotyczących ekspozycji operacyjnej (instrumenty niewyznaczone dla celów rachunkowości zabezpieczeń) wyniosły odpowiednio (226) mln PLN i (11) mln PLN i dotyczyły głównie swapów towarowych zabezpieczających niedopasowanie czasowe na zakupach ropy i przyszłej sprzedaży produktów, w tym po stałej cenie.

Wpływ na zmianę wyceny i rozliczenia pochodnych instrumentów finansowych w 2019 roku miało kształtowanie się cen ropy naftowej i produktów rafineryjnych oraz kursów walutowych.

W 2019 i 2018 roku pozycje netto części nieefektywnych dotyczących ekspozycji operacyjnej instrumentów objętych rachunkowością zabezpieczeń wyniosły odpowiednio 28 mln PLN i (7) mln PLN i dotyczyły głównie swapów towarowych zabezpieczających ponadnormatywne zapasy operacyjne, fizyczną sprzedaż produktów oraz forwardów walutowych zabezpieczających ekspozycję operacyjną.

11.11. Przychody i koszty finansowe

11.11.1. Przychody finansowe

	2019	2018
Odsetki obliczone z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej	48	39
Dywidendy	5	4
Rozliczenie i wycena pochodnych instrumentów finansowych	801	1 287
Pozostałe	36	83
	890	1 413

11.11.2. Koszty finansowe

	2019	2018
Odsetki obliczone z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej	(187)	(195)
Odsetki z tytułu leasingu	(100)	(9)
Odsetki od zobowiązań podatkowych	(2)	(3)
Nadwyżka ujemnych różnic kursowych	-	(353)
Rozliczenie i wycena pochodnych instrumentów finansowych	(547)	(850)
Pozostałe	(65)	(107)
	(901)	(1 517)

W 2019 i 2018 roku pozycje netto wycen i rozliczeń pochodnych instrumentów finansowych (instrumenty niewyznaczone dla celów rachunkowości zabezpieczeń) wyniosły odpowiednio 254 mln PLN i 437 mln PLN i dotyczyły głównie zabezpieczenia ryzyka zmian kursów wymiany w odniesieniu do płatności faktur za ropę w walutach obcych, zabezpieczenia waluty dla transakcji płynnościowych oraz zabezpieczenia stóp procentowych i płatności odsetek od obligacji.

Główny wpływ na zmianę wyceny i rozliczenia pochodnych instrumentów finansowych w 2019 roku miało kształtowanie się kursów walutowych (różnica pomiędzy kursem z dnia zawarcia transakcji a kursem z dnia rozliczenia bądź wyceny transakcji) i stóp procentowych na rynkach finansowych.

11.11.3. Odsetki netto

	NOTA	2019	2018
Przychody i koszty finansowe z tytułu odsetek netto zaprezentowane w sprawozdaniu z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów	11.11.1 11.11.2	(241)	(165)
Korekty zysku przed opodatkowaniem z tytułu odsetek zaprezentowane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych		272	203
<i>otrzymane odsetki dotyczące działalności inwestycyjnej</i>		(14)	-
<i>zapłacone odsetki dotyczące działalności finansowej</i>		286	231
<i>naliczone odsetki dotyczące działalności inwestycyjnej i finansowej</i>		-	(28)
Odsetki netto dotyczące działalności operacyjnej nie korygujące zysku przed opodatkowaniem		(31)	(38)

11.11.4. Zysk/(Strata) z tytułu różnic kursowych

	NOTA	2019	2018
Nadwyżka dodatnich/(ujemnych) różnic kursowych zaprezentowana w sprawozdaniu z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów	11.11.1 11.11.2	-	(353)
Korekty zysku przed opodatkowaniem z tytułu różnic kursowych zaprezentowane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych		(72)	319
zrealizowane różnice kursowe dotyczące działalności inwestycyjnej i finansowej		46	44
niezrealizowane różnice kursowe dotyczące działalności inwestycyjnej i finansowej		(108)	304
różnice kursowe od środków pieniężnych		(10)	(29)
Różnice kursowe dotyczące działalności operacyjnej nie korygujące zysku przed opodatkowaniem		(72)	(34)

11.12. (Strata)/odwrócenie straty z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych

	2019	2018
(Strata) z tytułu utraty wartości należności	(199)	(76)
Odwrócenie straty z tytułu utraty wartości należności	158	60
(Strata) z tytułu utraty wartości odsetek od należności	(3)	(2)
Odwrócenie straty z tytułu utraty wartości odsetek od należności	1	1
	(43)	(17)

(Strata)/odwrócenie straty z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych zaprezentowana w:

- pozostałej działalności operacyjnej dotyczy utraty wartości należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności;
- działalności finansowej dotyczy utraty wartości pożyczek oraz odsetek.

11.13. Podatek dochodowy
WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI
Podatek dochodowy

Podatek dochodowy obejmuje podatek bieżący oraz odroczony. Bieżący podatek dochodowy jest to kwota ustalona na podstawie przepisów podatkowych, która jest naliczona od dochodu do opodatkowania za dany okres i ujmowana jako zobowiązanie w kwocie, w jakiej nie zostało zapłacone lub należność, jeśli kwota dotychczas zapłacona z tytułu bieżącego podatku dochodowego przekracza kwotę do zapłaty.

Aktywa i zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego traktowane są w całości jako długoterminowe i nie podlegają dyskontowaniu. Podlegają one kompensacie na poziomie sprawozdań jednostkowych poszczególnych spółek z Grupy jeżeli istnieje możliwość wyegzekwowania tytułu prawnego do przeprowadzenia kompensat ujmowanych kwot

	2019	2018
Podatek dochodowy wykazany w rachunku zysków lub strat		
Podatek dochodowy bieżący	(1 000)	(1 181)
Podatek odroczony	(54)	(325)
	(1 054)	(1 506)
Podatek odroczony w innych całkowitych dochodach		
Instrumenty zabezpieczające	-	(3)
Zyski i straty aktuarialne	4	1
Zyski/(straty) z tytułu inwestycji w instrumenty kapitałowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	2	3
	6	1
	(1 048)	(1 505)

11.13.1. Uzgodnienie efektywnej stawki podatku

	2019	2018
Zysk przed opodatkowaniem	5 352	7 110
Podatek dochodowy obliczony według obowiązującej w Polsce stawki (19%)	(1 017)	(1 351)
Różnice stawek podatkowych	69	(35)
Litwa (15%)	16	6
Niemcy (29%, 48%)	(27)	(43)
Kanada (27%)	80	2
Rezerwa na podatek odroczony od zysków kapitałowych w Orlen Capital	(22)	(112)
Inwestycje wyceniane metodą praw własności	26	24
Nieodpłatne prawa majątkowe do energii	(15)	-
Niedobory materiałów w magazynach obcych	(29)	-
Pozostałe	(66)	(32)
Podatek dochodowy	(1 054)	(1 506)
Efektywna stawka podatku	20%	21%

Na dzień 31 grudnia 2019 roku i na dzień 31 grudnia 2018 roku Grupa posiadała nierozliczone straty podatkowe w łącznej wysokości odpowiednio 1 251 mln PLN i 1 057 mln PLN dotyczące głównie spółek z Grupy ORLEN Upstream, dla których nie rozpoznano aktywów z tytułu podatku odroczonego z powodu braku pewności odnośnie możliwości rozliczenia tych strat w przyszłości.

11.13.2. Podatek odroczony

	31/12/2018	Wpływ wdrożenia MSSF 16	Podatek odroczony ujęty w wyniku finansowym	Podatek odroczony ujęty w innych całkowitych dochodach	31/12/2019
Aktywa z tytułu podatku odroczonego					
Odpisy aktualizujące wartość aktywów	123	-	66	-	189
Rezerwy i rozliczenia międzyokresowe	378	-	(50)	4	332
Straty podatkowe	354	-	(29)	-	325
Wycena pochodnych instrumentów finansowych	26	-	(16)	-	10
Zobowiązania z tytułu leasingu	-	732	53	-	785
Pozostałe	109	(39)	203	2	275
	990	693	227	6	1 916
Zobowiązania z tytułu podatku odroczonego					
Różnice przejściowe dotyczące aktywów trwałych	2 092	693	190	-	2 975
Niezrealizowane różnice kursowe	70	-	79	-	149
Wycena pochodnych instrumentów finansowych	97	-	10	-	107
Pozostałe	106	-	2	-	108
	2 365	693	281	-	3 339
	(1 375)	-	(54)	6	(1 423)

	31/12/2017	Wpływ wdrożenia MSSF 9	Podatek odroczony ujęty w wyniku finansowym	Podatek odroczony ujęty w innych całkowitych dochodach	Różnice kursowe z przeliczenia jednostek działających za granicą	31/12/2018
Aktywa z tytułu podatku odroczonego						
Odpisy aktualizujące wartość aktywów	269	1	(156)	-	9	123
Rezerwy i rozliczenia międzyokresowe	317	-	58	1	2	378
Straty podatkowe	322	-	31	-	1	354
Wycena pochodnych instrumentów finansowych	19	-	7	-	-	26
Pozostałe	109	-	(3)	3	-	109
	1 036	1	(63)	4	12	990
Zobowiązania z tytułu podatku odroczonego						
Różnice przejściowe dotyczące aktywów trwałych	1 801	-	275	-	16	2 092
Niezrealizowane różnice kursowe	14	-	56	-	-	70
Wycena pochodnych instrumentów finansowych	102	-	(8)	3	-	97
Pozostałe	165	-	(61)	-	2	106
	2 082	-	262	3	18	2 365
	(1 046)	1	(325)	1	(6)	(1 375)

Na dzień 31 grudnia 2019 roku aktywa oraz zobowiązania z tytułu podatku odroczonego wyniosły odpowiednio 51 mln PLN oraz 1 474 mln PLN.

11.13.3. Podatek dochodowy (zapłacony)

	NOTA	2019	2018
Podatek dochodowy od zysku przed opodatkowaniem	11.13.1.	(1 054)	(1 506)
Zmiana stanu aktywów i zobowiązań z tytułu podatku odroczonego		48	329
Zmiana stanu należności i zobowiązań z tytułu podatku dochodowego		(497)	149
Podatek odroczony ujęty w innych całkowitych dochodach	11.13.2	6	1
Podatek odroczony w wyniku wdrożenia MSSF9	11.13.2	-	1
Różnice kursowe		(1)	(13)
		(1 498)	(1 039)

12. NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ

12.1. Rzeczowe aktywa trwałe

WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Rzeczowe aktywa trwałe

Wartość początkową rzeczowych aktywów trwałych początkowo wycenia się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia i wykazuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w wartości księgowej netto z uwzględnieniem otrzymanych dotacji. Rzeczowe aktywa trwałe wycenia się i wykazuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w wartości księgowej netto stanowiącej cenę nabycia lub koszt wytworzenia pomniejszony o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości, oraz otrzymane dotacje do aktywów.

Koszty istotnych remontów, napraw i okresowych przeglądów są zaliczane do rzeczowych aktywów trwałych.

Rzeczowe aktywa trwałe amortyzuje się metodą liniową, a w uzasadnionych przypadkach metodą naturalną (katalizatory, aktywa z tytułu zagospodarowania i wydobycia zasobów mineralnych).

Poszczególne części składowe rzeczowych aktywów trwałych, których wartość jest istotna w stosunku do wartości całego składnika rzeczowych aktywów trwałych, amortyzowane są oddzielnie, zgodnie z okresem ich użytkowania.

Stosowane są następujące typowe okresy użytkowania rzeczowych aktywów trwałych:

Budynki i budowle	10-40 lat
Urządzenia techniczne i maszyny	4-35 lat
Środki transportu i pozostałe rzeczowe aktywa trwałe	2-20 lat

Metodę amortyzacji, wartość końcową oraz okres użytkowania składnika aktywów weryfikuje się co najmniej na koniec każdego roku. W przypadku wystąpienia takiej konieczności, korekt odpisów amortyzacyjnych dokonuje się w okresach następnych (prospektywnie).

Dotacje

Dotacje są ujmowane, jeżeli istnieje uzasadniona pewność, że dotacja zostanie uzyskana oraz spełnione zostaną wszystkie związane z nią warunki.

Dotacje dotyczące składników aktywów są ujmowane jako pomniejszenie wartości księgowej składnika aktywów i w efekcie zmniejszenie odpisów amortyzacyjnych na przestrzeni okresu jego użytkowania.

Działalność poszukiwań i wydobycia zasobów mineralnych

W ramach działalności poszukiwań i wydobycia zasobów mineralnych przyjmuje się następującą klasyfikację etapów:

Etap poszukiwania i oceny zasobów mineralnych:

- nabycie praw do poszukiwań złóż, poszukiwania i rozpoznania złóż,
- nakłady na odwierty poszukiwawcze i rozpoznawcze,
- pozostałe nakłady, które można bezpośrednio przypisać do faz poszukiwań i rozpoznania złóż - Grupa kapitalizuje większość kosztów poniesionych w ramach tego etapu.

Grupa dokonuje corocznego przeglądu nakładów poniesionych w fazie poszukiwania i rozpoznania złóż w celu potwierdzenia dalszego zamiaru prowadzenia prac. Analizy są prowadzone na poziomie projektów, obejmujących prace ze zdefiniowanym celem poszukiwawczym i / lub rozpoznawczym, które są prowadzone na wyznaczonym obszarze. Jeżeli prace zakończą się niepowodzeniem skutkującym brakiem zamiaru kontynuowania prac, nakłady ujęte początkowo jako aktywa ujmują się w kosztach bieżącego okresu.

W momencie stwierdzenia technicznej wykonalności i ekonomicznej opłacalności wydobycia nakłady poniesione w fazie poszukiwania i rozpoznania złóż ujmują się jako aktywa z tytułu zagospodarowania i wydobycia zasobów mineralnych w ramach rzeczowych aktywów trwałych, które poddawane są testowi na utratę wartości.

Etap zagospodarowania i wydobycia zasobów mineralnych

Nakłady ponoszone w ramach etapu zagospodarowania i wydobycia złóż podlegają aktywowaniu i amortyzacji metodą naturalną kalkulowaną proporcjonalnie do wielkości wydobycia złóż węglowodorów na podstawie jednostki wydobycia (unit-of-production). Grupa kalkuluje amortyzację wszystkich składników aktywów z tytułu zagospodarowania i wydobycia zasobów mineralnych na podstawie wielkości udokumentowanych złóż (tzw. rezerwy 2P - proved plus probable reserves). W przypadku istotnej zmiany wielkości szacowanych złóż, na dzień sprawozdawczy dokonuje się ujęcia lub odwrócenia wcześniej ujętych odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości. W przypadku wykonania odwiertów rozpoznawczych na już eksploatowanym złożu, Grupa dokonuje analizy, czy aktywowane nakłady dotyczące takich odwiertów umożliwią powstanie nowych otworów eksploatacyjnych. Jeśli tak nie jest nakłady te ujmują się w kosztach bieżącego okresu.

PROFESJONALNY OSĄD

Nakłady na aktywa z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralnych

Stosowanie polityki rachunkowości Grupy w odniesieniu do nakładów poniesionych na aktywa z tytułu poszukiwania złóż i oceny zasobów mineralnych wymaga dokonania osądu, czy przyszłe korzyści ekonomiczne, będące wynikiem przyszłego wydobycia lub sprzedaży są prawdopodobne bądź nie istnieją jeszcze przesłanki pozwalające na oszacowanie zasobów. Przy oszacowaniu zasobów Grupa dokonuje estymacji przyszłych zdarzeń i okoliczności, w tym określenia czy wydobycie będzie uzasadnione z ekonomicznego punktu widzenia.

SZACUNKI

Okresy użytkowania rzeczowych aktywów trwałych

Grupa weryfikuje okresy użytkowania składników rzeczowych aktywów trwałych na koniec każdego roku. Wpływ weryfikacji okresów użytkowania w roku 2019 skutkowało zmniejszeniem kosztów amortyzacji o 81 mln PLN w porównaniu z kosztami amortyzacji, które zostałyby ujęte na bazie okresów użytkowania stosowanych w roku 2018.

Działalność poszukiwań i wydobycia zasobów mineralnych

Grupa szacuje wielkość zasobów na podstawie interpretacji dostępnych danych geologicznych i na bieżąco je weryfikuje w oparciu o efekty kolejnych odwiertów, próbną eksploatację, rzeczywiste wydobycie oraz czynniki ekonomiczne takie jak: ceny węglowodorów, warunki umowne czy plany inwestycyjne. Grupa dokonuje także szacunków kosztów niezbędnych do poniesienia w celu likwidacji odwiertów produkcyjnych i infrastruktury związanej z nimi.

Remediacja środowiska gruntowo-wodnego

Grupa szacuje poziom rezerw dotyczących rzeczowych aktywów trwałych, które z istotnym prawdopodobieństwem są potrzebne na cele remediacji środowiska gruntowo-wodnego terenów stacji paliw, terminali paliw, baz paliw i terenów zakładów produkcyjnych. Dodatkowe informacje w [nocie 12.9.1](#)

	Grunty	Budynki i budowle	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu i pozostałe	Środki trwałe w budowie	Aktywa z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralnych	Aktywa z tytułu zagospodarowania i wydobycia zasobów mineralnych	Razem
Wartość księgowa netto na 01/01/2019								
Wartość księgowa brutto	1 193	23 634	40 384	2 376	3 476	1 281	6 045	78 389
Skumulowane umorzenie	(11)	(10 505)	(21 601)	(1 420)	-	(31)	(1 695)	(35 263)
Odpisy aktualizujące	(34)	(1 702)	(8 227)	(95)	(145)	(608)	(736)	(11 547)
Dotacje	-	(48)	(138)	(3)	-	-	-	(189)
	1 148	11 379	10 418	858	3 331	642	3 614	31 390
zwiększenia/(zmniejszenia) netto								
Nakłady inwestycyjne	4	49	103	98	3 227	143	473	4 097
Amortyzacja	(1)	(752)	(1 548)	(231)	-	(7)	(323)	(2 862)
Koszty finansowania zewnętrznego	-	5	10	2	5	13	-	35
Odpisy aktualizujące netto, w tym: *	5	50	2	1	15	(199)	72	(54)
Utworzenie	-	(54)	(30)	(1)	(36)	(206)	(36)	(363)
Odwrocenie	-	89	13	2	-	-	110	214
Reklasyfikacje	(14)	603	1 617	246	(2 675)	(56)	26	(253)
Dotacje	-	3	(14)	1	(1)	-	-	(11)
Różnice kursowe w tym:	(3)	(1)	7	2	7	3	163	178
różnice kursowe dotyczące odpisów aktualizujących	1	(7)	(73)	-	(1)	-	(35)	(115)
Pozostałe	2	(17)	(59)	(10)	(50)	(5)	(18)	(157)
	1 141	11 319	10 536	967	3 859	534	4 007	32 363
Wartość księgowa netto na 31/12/2019								
Wartość księgowa brutto	1 182	24 208	41 732	2 599	3 991	1 379	6 757	81 848
Skumulowane umorzenie	(13)	(11 185)	(22 746)	(1 536)	-	(38)	(2 051)	(37 569)
Odpisy aktualizujące	(28)	(1 659)	(8 298)	(94)	(131)	(807)	(699)	(11 716)
Dotacje	-	(45)	(152)	(2)	(1)	-	-	(200)
	1 141	11 319	10 536	967	3 859	534	4 007	32 363
Wartość księgowa netto na 01/01/2018								
Wartość księgowa brutto	1 166	21 838	37 489	2 152	4 267	1 049	5 666	73 627
Skumulowane umorzenie	(11)	(9 521)	(19 741)	(1 315)	-	(24)	(1 392)	(32 004)
Odpisy aktualizujące	(38)	(2 239)	(8 559)	(107)	(110)	(538)	(792)	(12 383)
Dotacje	-	(51)	(113)	(4)	(1)	-	-	(169)
	1 117	10 027	9 076	726	4 156	487	3 482	29 071
zwiększenia/(zmniejszenia) netto								
Nakłady inwestycyjne	-	142	79	58	3 156	237	503	4 175
Amortyzacja	(1)	(687)	(1 369)	(206)	-	(9)	(312)	(2 584)
Koszty finansowania zewnętrznego	-	22	26	(2)	(23)	-	-	23
Odpisy aktualizujące netto, w tym: *	5	605	885	17	(31)	(69)	53	1 465
Utworzenie	(1)	(102)	(68)	(5)	(69)	(114)	(158)	(517)
Odwrocenie	6	505	410	7	14	44	210	1 196
Reklasyfikacje	12	1 236	1 685	287	(3 973)	-	(99)	(852)
Dotacje	-	3	(25)	1	1	-	-	(20)
Różnice kursowe w tym:	19	56	107	13	55	(3)	(12)	235
różnice kursowe dotyczące odpisów aktualizujących	(1)	(68)	(553)	(5)	(4)	(1)	3	(629)
Pozostałe	(4)	(25)	(46)	(36)	(10)	(1)	(1)	(123)
	1 148	11 379	10 418	858	3 331	642	3 614	31 390

*W 2019 oraz w 2018 roku zwiększenia/(zmniejszenia) netto odpisów aktualizujących netto obejmują utworzenie, odwrócenie, wykorzystanie oraz reklasyfikacje. Opis przyczyn zmian głównych odpisów aktualizujących znajduje się w [nocy 12.4](#).

W 2019 i 2018 roku nakłady inwestycyjne zostały pomniejszone o kwotę odpowiednio 30 mln PLN i 219 mln PLN z tytułu otrzymanych/należnych kar za nieterminowe wykonanie kontraktów inwestycyjnych.

Stopa kapitalizacji zastosowana do wyliczenia aktywowanych kosztów finansowania zewnętrznego za 2019 rok i za 2018 rok wyniosła odpowiednio 0,92% i 0,76%.

Wartość księgowa brutto w pełni zamortyzowanych rzeczowych aktywów trwałych będących nadal w użytkowaniu na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku wyniosła odpowiednio 4 418 mln PLN oraz 4 844 mln PLN.

12.2. Wartości niematerialne

WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Wartości niematerialne

Składnik aktywów niematerialnych początkowo wyceniany się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia i wykazuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w wartości księgowej netto z uwzględnieniem otrzymanych dotacji.

Wartości niematerialne o określonym okresie użytkowania amortyzuje się metodą liniową począwszy od chwili, gdy są one gotowe do użycia, tzn. od momentu dostosowania składnika aktywów do miejsca i warunków potrzebnych do rozpoczęcia jego funkcjonowania zgodnie z zamierzeniami kierownictwa przez okres odpowiadający szacowanemu okresowi ich użytkowania.

Typowe okresy użytkowania wartości niematerialnych wynoszą od 2 do 10 lat dla oprogramowania oraz od 2 do 15 lat dla koncesji, licencji, praw do patentów oraz podobnych wartości.

Metodę amortyzacji oraz okres użytkowania składnika wartości niematerialnych weryfikuje się co najmniej na koniec każdego roku.

Wartość firmy

Na dzień połączenia jednostek gospodarczych wartość firmy podlega przypisaniu do ośrodków wypracowujących środki pieniężne (tzw. CGU – cash generating unit) jednostki przejmującej, które zgodnie z oczekiwaniami, mają odnieść korzyści z tytułu synergii uzyskanej w wyniku takiego połączenia.

Po połączeniu, jednostka przejmująca wycenia wartość firmy w kwocie ustalonej na dzień przejścia pomniejszonej o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Ośrodek wypracowujący środki pieniężne, do którego została przypisana wartość firmy poddaje się testom na utratę wartości corocznie, a także gdy wystąpią przesłanki wskazujące na utratę jego wartości.

Prawa majątkowe

Główną pozycją praw majątkowych są uprawnienia do emisji CO₂ nie podlegające amortyzacji, które są poddawane analizie pod kątem utraty wartości.

Otrzymane nieodpłatnie uprawnienia ujmuje się i prezentuje w wartościach niematerialnych w korespondencji z przychodami przyszłych okresów w wartości godziwej ustalonej na dzień ich zarejestrowania. Zakupione uprawnienia ujmowane są w cenie nabycia.

Na szacowaną w okresie sprawozdawczym emisję CO₂ tworzy się rezerwę w ciężar kosztów działalności podstawowej (podatki i opłaty).

Dotacje rozlicza się w systematyczny sposób w poszczególnych okresach sprawozdawczych, aby zapewnić współmierność z kosztami tworzonej rezerwy.

Rozchód uprawnień emisji CO₂ ujmowany jest według metody średniej ważonej. Do praw majątkowych zalicza się ponadto certyfikaty energetyczne, których rozchód ujmowany jest według metody FIFO (ang. First In First Out, tzn. Pierwsze Weszło Pierwsze Wyszło).

SZACUNKI

Okresy użytkowania wartości niematerialnych

Grupa weryfikuje okresy użytkowania składników wartości niematerialnych na koniec każdego roku, ze skutkiem od początku roku następnego. Wpływ weryfikacji okresów użytkowania w roku 2019 skutkowało zmniejszeniem kosztów amortyzacji o 13 mln PLN w porównaniu z kosztami amortyzacji, które zostałyby ujęte na bazie okresów użytkowania stosowanych w roku 2018.

Zmiana stanu wartości niematerialnych wytworzonych we własnym zakresie

Na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku wartości niematerialne wytworzone we własnym zakresie wyniosły odpowiednio 112 mln PLN oraz 101 mln PLN.

Zmiana stanu pozostałych wartości niematerialnych

	Patenty i licencje	Wartość firmy	Prawa majątkowe	Pozostałe	Razem
Wartość księgowa netto na 01/01/2019					
Wartość księgowa brutto	1 717	374	749	105	2 945
Skumulowane umorzenie	(1 229)	(18)	-	(43)	(1 290)
Odpisy aktualizujące	(67)	(306)	(57)	-	(430)
Dotacje	(3)	-	-	-	(3)
	418	50	692	62	1 222
zwiększenia/(zmniejszenia) netto					
Nakłady inwestycyjne	135	-	-	68	203
Amortyzacja	(96)	-	-	(11)	(107)
Koszty finansowania zewnętrznego	-	-	-	3	3
Odpisy aktualizujące*	8	-	-	-	8
Dotacje	1	-	-	-	1
Różnice kursowe	(1)	(1)	(1)	(2)	(5)
Pozostałe**	40	-	121	2	163
	505	49	812	122	1 488
Wartość księgowa netto na 31/12/2019					
Wartość księgowa brutto	1 899	373	869	172	3 313
Skumulowane umorzenie	(1 333)	(18)	-	(50)	(1 401)
Odpisy aktualizujące	(59)	(306)	(57)	-	(422)
Dotacje	(2)	-	-	-	(2)
	505	49	812	122	1 488
Wartość księgowa netto na 01/01/2018					
Wartość księgowa brutto	1 602	374	746	113	2 835
Skumulowane umorzenie	(1 112)	(19)	-	(38)	(1 169)
Odpisy aktualizujące	(104)	(306)	(58)	(5)	(473)
Dotacje	(3)	-	-	-	(3)
	383	49	688	70	1 190
zwiększenia/(zmniejszenia) netto					
Nakłady inwestycyjne	10	-	-	39	49
Amortyzacja	(83)	-	-	(2)	(85)
Koszty finansowania zewnętrznego	-	-	-	1	1
Odpisy aktualizujące netto, w tym: *	39	-	1	5	45
Odwrocenie	29	-	-	2	31
Różnice kursowe	7	1	1	(1)	8
różnice kursowe dotyczące odpisów aktualizujących	(2)	-	-	-	(2)
Pozostałe**	62	-	2	(50)	14
	418	50	692	62	1 222

* W 2019 i w 2018 roku zwiększenia/(zmniejszenia) netto odpisów aktualizujących netto obejmują: utworzenie, odwrócenie oraz wykorzystanie i reklasyfikacje.

Opis przyczyn zmian głównych odpisów aktualizujących znajduje się w [nocie 12.4](#).

** Pozostałe zwiększenia/(zmniejszenia) netto praw majątkowych obejmują głównie nieodpłatne nabycie praw za lata 2019 i 2018 oraz rozliczenie praw za 2018 rok i za 2017 rok oraz przeniesienie uprawnień do energii kolorowych na aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży.

Wartość księgowa brutto w pełni zamortyzowanych wartości niematerialnych będących nadal w użytkowaniu na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku wyniosła odpowiednio 594 mln PLN oraz 582 mln PLN.

12.2.1. Prawa majątkowe

Zmiana stanu posiadanych uprawnień do emisji CO₂ za 2019 rok

	Ilość (w tys. ton)	Wartość
01/01/2019	20 992	668
Otrzymane nieodpłatnie	7 606	684
Rozliczenie emisji za 2018 rok	(14 354)	(772)
Zakup/(Sprzedaż)/Pozostałe	2 147	207
Różnice kursowe	-	(1)
Pozostałe	41	1
	16 432	787
Emisja w 2019 roku	15 823	939

Wartość rynkowa posiadanych uprawnień EUA przewyższa ich łączną wartość księgową, w związku z czym Grupa nie identyfikuje przesłanek utraty ich wartości.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku wartość rynkowa jednego uprawnienia EUA wyniosła 104,25 PLN (co odpowiada 24,48 EUR według kursu na dzień 31 grudnia 2019 roku) (źródło: www.theice.com).

Zmiana stanu posiadanych uprawnień do energii kolorowych za 2019 rok

	Ilość (w tys. ton)	Wartość
01/01/2019	474	24
Otrzymane nieodpłatnie	741	59
Rozliczenie emisji za 2018 rok	(797)	(51)
Zakup/(Sprzedaż)/Pozostałe	(72)	(7)
	346	25
Emisja w 2019 roku	225	22

Na dzień 31 grudnia 2019 roku wartość księgową 3 mln uprawnień EUA oraz 160 tys. MWh uprawnień do energii kolorowych była zablokowana w ramach depozytów zabezpieczających w Izbie Rozliczeniowej Giełd Towarowych S.A. (IRGIT) i wyniosła 148 mln PLN. Dodatkowo na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku w pozycji należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności Grupa ujęła należne prawa majątkowe do emisji CO₂ w kwocie odpowiednio 18 mln PLN i 25 mln PLN oraz do energii kolorowych w kwocie 30 mln PLN oraz 61 mln PLN ([nota 12.5.2](#)).

12.3. Inwestycje w jednostkach współkontrolowanych

PROFESJONALNY OSĄD

Na podstawie własnego osądu, biorąc pod uwagę swoje prawa i obowiązki, uwzględniając strukturę i formę prawną oraz uzgodnione przez strony warunki umowy Grupa oceniła, że spółki BOP, PPPT i Pieridae Production stanowią wspólne ustalenie umowne, na mocy którego PKN ORLEN sprawuje nad nimi współkontrolę. Umowy dają wszystkim udziałowcom łączną kontrolę nad przedsiębiorstwami, decyzje dotyczące znaczących działań wymagają jednomyślnej zgody wszystkich udziałowców, a forma prawna odrębnych jednostek nie daje udziałowcom prawa do ich aktywów i obowiązku spłaty zobowiązań. W związku z powyższym Grupa sklasyfikowała BOP, PPPT i Pieridae Production jako wspólne przedsięwzięcia, które wycenia w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym metodą praw własności.

	Miejsce prowadzenia działalności	Podstawowa działalność	Metoda wyceny
wspólne przedsięwzięcia			
Basell ORLEN Polyolefins Sp. z o.o. (BOP)	Płock/Polska	produkcja, dystrybucja i sprzedaż poliolefin	praw własności
Płocki Park Przemysłowo-Technologiczny (PPPT)	Płock/Polska	budowa i wynajem nieruchomości	praw własności
Pieridae Production GP Ltd (Grupa ORLEN Upstream)	Calgary/Kanada	poszukiwanie i wydobycie kopalini, magazynowanie, transport i logistyka	praw własności
wspólne działania			
Butadien Kralupy a.s. (Grupa Unipetrol)	Kralupy nad Vltavou/ Czechy	produkcja butadienu	udział w aktywach i zobowiązaniach

Grupa ORLEN zgodnie z MSSF 11, zaklasyfikowała Butadien Kralupy a.s. jako wspólne działanie. Zgodnie ze Statutem spółki Butadien Kralupy a.s., Grupa ma prawo do proporcjonalnego udziału w przychodach i ponosi proporcjonalny udział w kosztach wspólnego działania. W związku z tym Grupa ujmuje przypadający jej udział (51%) w aktywach, zobowiązaniach, przychodach i kosztach.

Grupa ORLEN Upstream posiada udział we wspólnych działaniach:

- konsorcjum (program Blue Gas – Polski Gaz Łupkowy) założonym przez ORLEN Upstream (OU), Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo (PGNIG), LOTOS Petrobaltic oraz Akademię Górniczo-Hutniczą, Instytut Nafty i Gazu, Politechnikę Gdańską, Politechnikę Warszawską. Prace w ramach programu Blue Gas –Polski Gaz Łupkowy zostały zakończone, projekty rozliczone zarówno pod względem rzeczowym jak i finansowym. Celem programu było wytworzenie i komercjalizacja technologii oraz pozyskanie wiedzy dla wydobycia gazu łupkowego w Polsce. Spółka była zaangażowana w prace na 6 projektach z 10 zgłoszonych. Całkowity wkład ORLEN Upstream w realizację powyższych projektów wyniósł 24 mln PLN. Zgromadzono wnioski, dające podstawy do ubiegania się o prawa patentowe dla wypracowanych rozwiązań, które zostały przedstawione odpowiednim organom do zaopiniowania;

- projekty poszukiwawczo – wydobywcze prowadzone wspólnie z PGNiG (obszary „Sieraków” – 49% udział ORLEN Upstream, „Bieszczady” – 49% udział ORLEN Upstream oraz za obszar „Płotki” – 49% udział ORLEN Upstream po przejęciu FX Energy Poland. Przedmiotem umów jest prowadzenie wspólnych operacji i działań z zakresu poszukiwania, rozpoznawania i eksploatacji złóż ropy naftowej i gazu ziemnego.

Grupa ORLEN Upstream ma prawo do proporcjonalnego udziału w przychodach i ponosi proporcjonalny udział w kosztach wspólnych działań.

Inwestycje wyceniane metodą praw własności

	31/12/2019	31/12/2018
Wspólne przedsięwzięcia, w tym:	672	644
<i>Basell ORLEN Polyolefins Sp. z o.o.</i>	640	612
Jednostki stowarzyszone	6	6
	678	650

Udział w wyniku jednostek wycenianych metodą praw własności

	2019	2018
Wspólne przedsięwzięcia	136	127
<i>Basell ORLEN Polyolefins Sp. z o.o.</i>	136	127
	136	127

Skrócone informacje finansowe Grupy Basell ORLEN Polyolefins

	31/12/2019	31/12/2018
Aktywa trwałe	789	835
Aktywa obrotowe	1 259	1 234
<i>środki pieniężne</i>	366	345
<i>pozostałe aktywa obrotowe</i>	893	889
Aktywa razem	2 048	2 069
Kapitał własny razem	1 324	1 269
Zobowiązania długoterminowe	61	49
Zobowiązania krótkoterminowe, w tym:	663	751
<i>zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania</i>	646	729
Zobowiązania razem	724	800
Pasywa razem	2 048	2 069
Dług netto	(366)	(345)
Aktywa netto	1 324	1 269
Udział Grupy we wspólnym przedsięwzięciu (50%)	662	635
Korekty konsolidacyjne	(22)	(23)
Inwestycje we wspólnym przedsięwzięciu wycenianym metodą praw własności	640	612

	2019	2018
Przychody ze sprzedaży	3 741	3 425
Koszt własny sprzedaży, w tym:	(3 271)	(2 981)
<i>amortyzacja</i>	(90)	(78)
Zysk brutto na sprzedaży	470	444
Koszty sprzedaży	(104)	(92)
Koszty ogólnego zarządu	(23)	(22)
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	(5)	2
Zysk z działalności operacyjnej	338	332
Przychody i koszty finansowe netto	(4)	12
Zysk przed opodatkowaniem	334	344
Podatek dochodowy	(64)	(66)
Zysk netto	270	278
Calkowite dochody netto	270	278
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	292	503
Środki pieniężne netto (wykorzystane) w działalności inwestycyjnej	(50)	(102)
Środki pieniężne netto (wykorzystane) w działalności finansowej	(221)	(385)
Dywidendy otrzymane od wspólnego przedsięwzięcia	107	192
Zysk netto	270	278
Udział Grupy we wspólnym przedsięwzięciu (50%)	135	139
Korekty konsolidacyjne	1	(12)
Udział Grupy w wyniku wspólnego przedsięwzięcia wycenianego metodą praw własności	136	127

W 2019 roku oraz w 2018 roku nie wystąpiły znaczące ograniczenia w jednostkach stowarzyszonych oraz we wspólnych przedsięwzięciach wynikające z umów kredytowych, wymogów regulacyjnych i innych ustaleń umownych, które ograniczałyby dostęp do aktywów oraz rozliczania zobowiązań Grupy.

12.4. Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych i aktywów z tytułu praw do użytkowania

WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych i aktywów z tytułu praw do użytkowania

Na koniec okresu sprawozdawczego Grupa ocenia, czy istnieją przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości lub odwrócenie odpisu aktualizującego któregoś ze składników aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne (tzw. CGU – cash generating unit).

Aktywa, które samodzielnie nie generują przepływów pieniężnych, grupuje się na najniższym poziomie, na jakim powstają przepływy pieniężne niezależne od przepływów z innych aktywów (CGU). Wartość odzyskiwalna ustalana jest na poziomie CGU, do którego dany składnik aktywów należy.

Utworzenie i odwrócenie odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych i aktywów z tytułu praw do użytkowania ujmują się w pozostającej działalności operacyjnej.

SZACUNKI I OSĄDY

Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych i aktywów z tytułu praw do użytkowania

Zarząd dokonuje oceny, czy istnieją przesłanki wskazujące na możliwość wystąpienia utraty wartości pojedynczych składników aktywów lub ośrodków wypracowujących środki pieniężne. W ramach analizy wystąpienia przesłanek analizowane są zarówno czynniki zewnętrzne – w tym przede wszystkim otoczenie makroekonomiczne, jak również wewnętrzne – w tym decyzje strategiczne, aktualne projekcje finansowe i plany operacyjne. Wystąpienie przesłanki wskazującej na możliwość utraty wartości wymaga oszacowania wartości odzyskiwalnej.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku Grupa ORLEN zidentyfikowała przesłanki do przeprowadzenia testów na utratę wartości aktywów zgodnie z MSR 36 „Utrata wartości aktywów” związane z przyjęciem w dniu 19 grudnia 2019 roku przez Zarząd i Radę Nadzorczą PKN ORLEN Planu Finansowego PKN ORLEN S.A. i Grupy ORLEN na rok 2020 oraz aktualizacją stóp dyskonta do wyceny aktywów trwałych na dzień 31 grudnia 2019.

Plan Finansowy PKN ORLEN S.A. i Grupy ORLEN na 2020 został przygotowany z uwzględnieniem aktualnych założeń makroekonomicznych, planów operacyjnych i planów inwestycyjnych.

Założenia makroekonomiczne Planu Finansowego PKN ORLEN S.A. i Grupy ORLEN na 2020 zostały oparte o analizy i wskazania renomowanych globalnych doradców między innymi IHS Markit, Nexant, JBC Energy, PVM, EIA, Platts, Continuum Economics, Wood Mackenzie Chemicals, obserwacje głównych konkurentów oraz wiedzę ekspercką Grupy ORLEN.

Aktywa produkcyjne segmentu Wydobywanie zlokalizowane zarówno na terenie Polski jak i Kanady zostały poddane ocenie przez niezależne firmy z wykorzystaniem aktualnej wiedzy i technik geologicznych, inżynierskich oraz oprogramowania komputerowego.

Decyzje o spisaniu nakładów poniesionych na poszczególne projekty poszukiwawcze i rozpoznawcze są podejmowane w przypadku negatywnej oceny perspektywności obszaru.

Z uwagi na brak wiarygodnego szacunku ceny, po której odbyłaby się potencjalna transakcja sprzedaży aktywów Grupy jako wartość odzyskiwalną poszczególnych jej aktywów przyjęto ich wartość użytkową zgodnie z zapisami MSR 36.20. Test aktywów segmentu Wydobywanie został wykonany poprzez odniesienie do wartości godziwej pomniejszonej o koszty rekułtywacji.

Wartość godziwa bazuje na oczekiwaniach dyskontowanych przepływach pieniężnych generowanych przez pojedyncze CGU (Cash Generating Unit) aż do zakończenia wydobywania. Wycena opiera się w nierynkowych danych wejściowych (poziom wyceny 3, jak zdefiniowano w MSSF13 - Wycena w wartości godziwej) – głównie są to prognozy co do przyszłych cen ropy i gazu, oraz oceny potencjału produkcyjnego złoża.

Testy na utratę wartości zostały przeprowadzone w oparciu o stan aktywów Grupy ORLEN na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz przepływy pieniężne netto prognozowane w zatwierdzonym Planie Finansowym dla roku 2020 oraz w ramach Strategii Planie Średnioterminowym dla lat 2021-2022 lub ww. raportach rezerw, dyskontowane do ich wartości bieżącej przy zastosowaniu stóp dyskontowych odzwierciedlających bieżące rynkowe oszacowania wartości pieniądza w czasie oraz ryzyka typowe dla wycenianych aktywów.

Struktura stóp dyskontowych zastosowanych w ramach testów na utratę wartości aktywów według głównych ośrodków generowania przepływów pieniężnych w Grupie ORLEN na dzień 31 grudnia 2019 roku

	Polska				Czechy			Litwa		Kanada	Niemcy
	Rafineria	Petrochemia	Detal	Wydobywanie	Rafineria	Petrochemia	Detal	Rafineria	Detal	Wydobywanie	Detal
Koszt kapitału własnego	9,71%	9,52%	9,10%	10,56%	9,16%	8,98%	8,55%	11,13%	10,44%	9,45%	6,19%
Koszt długu po opodatkowaniu	2,38%	2,38%	2,38%	2,38%	1,98%	1,98%	1,98%	3,16%	3,16%	1,93%	0,43%
Struktura kapitału	0,54	0,43	1,03	1,11	0,54	0,43	1,03	0,54	1,03	0,56	1,03
Stopa dyskonta nominalna	7,15%	7,39%	5,68%	6,26%	6,66%	6,88%	5,21%	8,35%	6,74%	6,74%	3,26%
Długoterminowa inflacja	2,48%	2,48%	2,48%	2,48%	2,16%	2,16%	2,16%	2,06%	2,06%	2,08%	1,50%

Struktura stóp dyskontowych zastosowanych w ramach testów na utratę wartości aktywów według głównych ośrodków generowania przepływów pieniężnych w Grupie ORLEN na dzień 31 grudnia 2018 roku

	Polska				Czechy			Litwa		Kanada	Niemcy
	Rafineria	Petrochemia	Detal	Wydobywanie	Rafineria	Petrochemia	Detal	Rafineria	Detal	Wydobywanie	Detal
Koszt kapitału własnego	11,94%	10,56%	10,28%	12,49%	10,98%	9,61%	9,33%	14,08%	12,09%	10,56%	6,99%
Koszt długu po opodatkowaniu	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%	2,27%	2,27%	2,27%	4,17%	4,17%	2,06%	0,78%
Struktura kapitału	0,55	0,38	1,14	1,11	0,55	0,38	1,14	0,55	1,14	0,55	1,14
Stopa dyskonta nominalna	8,77%	8,46%	6,40%	7,51%	7,89%	7,57%	5,56%	10,56%	7,86%	7,54%	3,68%
Długoterminowa inflacja	2,50%	2,50%	2,50%	2,50%	2,10%	2,10%	2,10%	2,10%	2,10%	2,00%	1,80%

Stopy dyskonta wyliczone zostały jako średnioważony koszt zaangażowania kapitału własnego i obcego. Źródła wskaźników makroekonomicznych niezbędnych do określenia stopy dyskonta stanowiły publikacje prof. Aswatha Damodarana (źródło: <http://pages.stern.nyu.edu>), notowania obligacji rządowych dostępne na dzień 31 grudnia 2019 roku.

Grupa zidentyfikowała istotne spadki poziomów stóp dyskonta względem weryfikacji wartości aktywów Grupy ORLEN, która miała miejsce 31 grudnia 2018 roku, kiedy przesłankę stanowiła też aktualizacja Strategii Grupy ORLEN na lata 2019-2022 przyjęta przez Zarząd i Radę Nadzorczą Spółki w dniu 20 grudnia 2018 roku.

Grupa zaobserwowała, że obniżenie oczekiwanych stóp zwrotu z inwestycji jest konsekwencją zmian strukturalnych jakie zachodzą w gospodarce światowej oraz faktu, iż wchodzimy do grupy rynków rozwiniętych. Charakterystyczne dla tej grupy strategii zrównoważonego biznesu wymagają wydłużenia horyzontu zwrotu z inwestycji co jest spójne z obniżeniem stóp dyskonta. Obniżeniu ulega nominalna stopa wolna od ryzyka. Jest to skutkiem m.in. dojrzwania gospodarek, rozwijającego się procesu lepszego wykorzystywania już istniejących aktywów, tzw. sharing economy, jak również rosnącego udziału sektora usług w całym koszyku PKB.

Odpisy aktualizujące netto wartość rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych i aktywów z tytułu praw do użytkowania

	NOTA	2019	2018
ORLEN Upstream		(131)	(18)
Grupa Unipetrol		(39)	741
Pozostałe		(9)	(19)
	9	(179)	704

Na dzień 31 grudnia 2019 roku Grupa ORLEN Upstream dokonała oceny perspektywiczności koncesji zlokalizowanych na terenie Polski w oparciu o Raport Rezerw wykonany przez renomowanego europejskiego doradcę. Aktualna ocena perspektywiczności eksploatowanych złóż oraz odkryć ropy i gazu na terenie Polski ujawniła spadek poziomu aktywów poszukiwawczych względem ostatniej weryfikacji zasobów o 15%.

Zaktualizowane założenia ujęte w w/w Raporcie Rezerw oraz zmiany stóp dyskonta stanowiły dla Grupy ORLEN Upstream przesłankę do przeprowadzenia testu utraty wartości majątku produkcyjnego w Polsce. W wyniku przeprowadzenia testów w 2019 roku Grupa ORLEN Upstream rozpoznała odpis w wysokości (147) mln PLN (w projekcie Płotki dotyczący aktywów wydobywczych w kwocie (7) mln PLN oraz aktywów poszukiwawczych w kwocie (135) mln PLN, w projekcie Edge dla aktywów poszukiwawczych w kwocie (5) mln PLN) oraz odwrócenie odpisu w wysokości 27 mln PLN dotyczący aktywów wydobywczych w projekcie Płotki.

Ponadto Grupa ORLEN Upstream otrzymała sporządzony na dzień 31 grudnia 2019 roku raport pozwalający na oszacowanie wartości godziwej aktywów z tytułu zagospodarowania i wydobywania zasobów mineralnych w Kanadzie, który przygotowała niezależna firma. Aktualne raporty ujawniły nieznaczny spadek poziomu potencjału produkcyjnego względem ostatniej weryfikacji zasobów o 6%.

W wyniku przeprowadzenia testów w oparciu o aktualny Raport Rezerw oraz przy zastosowaniu aktualnej stopy dyskonta Grupa ORLEN Upstream rozpoznała odpisy o łącznej wartości (94) mln PLN (obejmujących ośrodki wypracowujące przepływy pieniężne: głównie Southern Alberta, Kaybob, Peace River Oil, Central Alberta Gas), a odwrócenia odpisów 83 mln PLN (obejmujących ośrodek wypracowujący przepływy pieniężne Ferrier). Wartość aktywów trwałych segmentu wydobywcie w Kanadzie została zaktualizowana w 2019 roku o wartość netto (11) mln PLN.

Łączny wpływ rozpoznanych odpisów netto na majątku trwałym Grupy ORLEN Upstream w 2019 roku to (131) mln PLN.

Wartość godziwa aktywów segmentu Wydobywcie w Grupie Upstream

ORLEN Upstream Canada	6 525
FX Energy Polska	360
ORLEN Upstream Polska	217
	7 102

Pozostałe odpisy aktualizujące wartość rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych i aktywów z tytułu praw użytkowania netto dotyczyły głównie w PKN ORLEN segmentu Detal i Downstream i wyniosły (8) mln PLN oraz segmentu Downstream w Grupie Unipetrol i wyniosły (39) mln PLN.

Analiza wrażliwości wartości użytkowej aktywów segmentu wydobywcie Grupy Upstream w ramach testów przeprowadzonych na dzień 31 grudnia 2019 roku

w mln PLN		EBITDA		
zmiana		-5%	0%	5%
STOPA DYSKONTA	- 1 p.p.	zwiększenie odpisu (14)	zmniejszenie odpisu 21	zmniejszenie odpisu 51
	0,0 p.p.	zwiększenie odpisu (56)	-	zmniejszenie odpisu 37
	+ 1 p.p.	zwiększenie odpisu (164)	zwiększenie odpisu (48)	zmniejszenie odpisu 5

W roku 2018 Grupa Unipetrol dokonała odwrócenia odpisów aktualizujących wartość aktywów w kwocie netto 741 mln PLN wynikającego z identyfikacji istotnej nadwyżki wartości użytkowej segmentu downstream nad jego aktywami. W związku z tym Grupa Unipetrol dokonała odwróceń netto wcześniej zawiązanych odpisów na aktywach segmentu Rafinerii w kwocie 656 mln PLN, Petrochemii w kwocie 85 mln PLN (w tym 50 mln PLN zostało alokowane do innych segmentów, głównie do Funkcji Korporacyjnych). W ramach testów zastosowano stopy dyskontowe w wysokości 7,89% dla aktywów rafineryjnych Grupy Unipetrol oraz 7,57% dla aktywów petrochemicznych Grupy Unipetrol, które zgodnie z ogólnym trendem rynkowym były niższe od stóp rozpoznanych na dzień 31 grudnia 2017 roku o odpowiednio -0,97p.p. i -0,88p.p.

Wartość użytkowa aktywów segmentu downstream w Grupie Unipetrol na dzień 31 grudnia 2018 roku

Rafineria	4 179
Petrochemia	5 535
	9 714

W roku 2018 roku Grupa ORLEN Upstream dokonała oceny perspektywiczności koncesji zlokalizowanych na terenie Polski oraz zidentyfikowała przesłanki do przeprowadzenia testu wartości majątku produkcyjnego w Polsce w oparciu o przygotowany przez niezależną firmę Raport Rezerw. W efekcie rozpoznała odpis w wysokości (207) mln PLN (w tym 100 mln PLN dotyczących aktywów wydobywczych w projekcie Płotki, 82 mln PLN w związku z oceną perspektywiczności koncesji poszukiwawczych – głównie projekt Karbon i 25 mln PLN pozostałe aktywa poszukiwawcze – materiały) oraz odwrócenie odpisów w wysokości 45 mln PLN (głównie aktywa z tyt. poszukiwań w ramach projektu: Płotki). Wartość aktywów trwałych segmentu w Polsce została zaktualizowana o wartość netto (162) mln PLN.

Ponadto Grupa otrzymała sporządzony na dzień 31 grudnia 2018 roku raport pozwalający na oszacowanie wartości godziwej aktywów z tytułu zagospodarowania i wydobycia zasobów mineralnych w Kanadzie, który przygotowała niezależna firma. Grupa ORLEN Upstream rozpoznała odpisy i odwrócenia odpisów w oparciu o raport rezerw, odwrócenia odpisów w związku ze sprzedażą aktywów wydobywczych w Kanadzie i odpisy aktywów z tytułu poszukiwań. Łączna wartość rozpoznanych odpisów wyniosła (65) mln PLN (obejmujących ośrodki wypracowujące przepływy pieniężne: główne Kaybob 53 mln PLN, Peace River Oil 3 mln PLN, Central Alberta Gas 2 mln PLN, pozostałe 7 mln PLN aktywa dotyczące poszukiwań), a odwrócenia odpisów 209 mln PLN (obejmujących ośrodki wypracowujące przepływy pieniężne: głównie Ferrier 145 mln PLN, Peace River Gas 56 mln PLN oraz Southern Alberta 8 mln PLN). Wartość aktywów trwałych segmentu w Kanadzie została zaktualizowana o wartość netto 144 mln PLN.

Łączny wpływ rozpoznanych odpisów i odwrócenia odpisów na majątku trwałym Grupy ORLEN Upstream w 2018 roku to (18) mln PLN.

Wartość godziwa aktywów segmentu Wydobycie w Grupie Upstream

ORLEN Upstream Canada	5 841
FX Energy Polska	539
ORLEN Upstream Polska	314
	6 694

Pozostałe odpisy dotyczyły aktualizacji wartości majątku głównie w obszarze segmentu detal po stacjach paliw.

Grupa nie zidentyfikowała utraty wartości pozostałych aktywów Grupy ORLEN.

W roku 2018 Grupa ujęła łączny efekt odwrócenia netto odpisów aktualizujących wartość aktywów w kwocie 704 mln PLN.

Analiza wrażliwości wartości użytkowej aktywów segmentu downstream Grupy Unipetrol w ramach testów przeprowadzonych na dzień 31 grudnia 2018 roku

w mln PLN		EBITDA		
zmiana		-5%	0%	5%
STOPA DYSKONTA	- 1 p.p.	brak wpływu	brak wpływu	brak wpływu
	0,0 p.p.	zmniejszenie odwrócenia (398)	-	brak wpływu
	+ 1 p.p.	zmniejszenie odwrócenia (812)	zmniejszenie odwrócenia (405)	brak wpływu

Analiza wrażliwości wartości użytkowej aktywów segmentu wydobycie Grupy Upstream w ramach testów przeprowadzonych na dzień 31 grudnia 2018 roku

w mln PLN		EBITDA		
zmiana		-5%	0%	5%
STOPA DYSKONTA	- 1 p.p.	zwiększenie odpisu (59)	zmniejszenie odpisu 81	zmniejszenie odpisu 214
	0,0 p.p.	zwiększenie odpisu (135)	-	zmniejszenie odpisu 136
	+ 1 p.p.	zwiększenie odpisu (204)	zwiększenie odpisu (74)	zmniejszenie odpisu 56

12.5. Kapitał pracujący netto

Kapitał pracujący netto

Grupa definiuje kapitał pracujący netto jako zapasy i należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności pomniejszone o zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania.

	Zapasy	Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	Kapitał pracujący netto
	NOTA			
31/12/2018	14 362	10 479	13 697	11 144
31/12/2019	15 074	9 669	15 132	9 611
Zmiana kapitału pracującego w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	(712)	810	1 435	1 533
Korekty	3	132	(486)	(351)
Zmiana stanu praw majątkowych i zaliczek na niefinansowe aktywa trwałe	12.5.2	-	-	121
Zmiana stanu zobowiązań inwestycyjnych	12.5.3	-	(295)	(295)
Podatek VAT od zobowiązań inwestycyjnych	-	-	(27)	(27)
Różnice kursowe	-	18	(23)	(5)
Pozostałe	3	(7)	(141)	(145)
Zmiana kapitału pracującego w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	(709)	942	949	1 182
w tym odpisy:	(173)	(43)	-	(216)

12.5.1. Zapasy

WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Zapasy

Zapasy, w tym zapasy obowiązkowe są to produkty, półprodukty i produkty w toku, towary i materiały.

Produkty, półprodukty i produkty w toku wycenia się na moment początkowego ujęcia według kosztu wytworzenia. Koszt wytworzenia obejmuje koszty wsadu, koszty przerobu przypadające na okres wytworzenia produktów, półproduktów i produktów w toku oraz alokację stałych i zmiennych pośrednich kosztów produkcji, ustalonych dla jej normalnego poziomu.

Produkty, półprodukty i produkty w toku wycenia się na koniec okresu sprawozdawczego według kosztu wytworzenia lub też według wartości netto możliwej do uzyskania, w zależności od tego, która z wartości jest niższa. Rozchody produktów, półproduktów i produktów w toku ujmują się według średnioważonych kosztów ich wytworzenia.

Towary i materiały wycenia się na moment początkowego ujęcia w cenie nabycia natomiast na koniec okresu sprawozdawczego w cenie nabycia lub według wartości netto możliwej do uzyskania, w zależności od tego, która z kwot jest niższa. Rozchody towarów i materiałów ujmują się według cen średnioważonych nabycia.

Wartość początkowa zapasów jest korygowana o dotyczące ich zyski lub straty z tytułu rozliczenia instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne.

Testy sprawdzające utratę wartości poszczególnych pozycji zapasów przeprowadza się na koniec każdego miesiąca. Przeocenie do poziomu cen sprzedaży netto możliwych do uzyskania podlegają zapasy, które utraciły swoje cechy użytkowe, przydatność lub spadły ceny ich sprzedaży.

Wartości materiałów przeznaczonych do wykorzystania w procesie produkcji nie odpisuje się poniżej ceny nabycia, jeżeli oczekuje się, że produkty, do produkcji których będą wykorzystane, zostaną sprzedane za kwoty wyższe lub równe kosztom wytworzenia. Jeżeli jednak koszt wytworzenia produktów będzie wyższy od wartości netto możliwej do uzyskania, wartość materiałów odpisuje się do poziomu wartości netto możliwej do uzyskania.

Utworzenie i odwrócenie odpisów aktualizujących wartość zapasów ujmują się w koszcie własnym sprzedaży.

SZACUNKI

Wartości netto możliwe do uzyskania ze sprzedaży zapasów

Grupa ustala wysokość odpisów wartości zapasów na bazie szacunków co do ich wartości netto możliwych do uzyskania biorąc pod uwagę najbardziej aktualne ceny sprzedaży na moment dokonania szacunków.

	31/12/2019	31/12/2018
Materiały	8 673	8 330
Półprodukty i produkty w toku	1 245	1 403
Produkty gotowe	4 474	4 012
Towary	682	617
Zapasy netto	15 074	14 362
Odpisy aktualizujące wartość zapasów do wartości netto możliwej do uzyskania	235	301
Zapasy brutto	15 309	14 663

Główną pozycją zapasów, która realizuje się w terminie dłuższym niż 12 miesięcy od zakończenia okresu sprawozdawczego są zapasy obowiązkowe. Na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku wartość zapasów obowiązkowych ujęta w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wyniosła odpowiednio 6 133 mln PLN oraz 5 607 mln PLN.

Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość zapasów do wartości netto możliwej do uzyskania

	2019	2018
Stan na początek okresu	301	134
Utworzenie	284	215
Odwrócenie	(111)	(26)
Wykorzystanie	(240)	(29)
Różnice kursowe	1	7
	235	301

W 2019 roku oraz w 2018 roku utworzenie oraz odwrócenie odpisów aktualizujących netto wartość zapasów do wartości netto możliwej do uzyskania dotyczyło głównie segmentu downstream i wyniosło odpowiednio (173) mln PLN oraz (189) mln PLN.

12.5.2. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności
WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI
Należności

Należności, z wyłączeniem należności z tytułu dostaw i usług, wycenia się na dzień ich powstania w wartości godziwej, a następnie według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej z uwzględnieniem odpisów z tytułu oczekiwanej straty kredytowej. W momencie początkowego ujęcia Grupa wycenia należności z tytułu dostaw i usług, które nie mają istotnego komponentu finansowania, w ich cenie transakcyjnej.

Grupa stosuje uproszczone metody wyceny należności wycenianych według zamortyzowanego kosztu jeżeli nie powoduje to zniekształcenia informacji zawartych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w szczególności w przypadku, gdy okres do momentu spłaty należności nie jest długi.

Należności wyceniane według zamortyzowanego kosztu, w odniesieniu do których Grupa stosuje uproszczenia, są wyceniane w momencie początkowego ujęcia w kwocie wymaganej zapłaty, a w okresie późniejszym, w tym na koniec okresu sprawozdawczego w kwocie wymaganej zapłaty pomniejszonej o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

SZACUNKI
Utrata wartości należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności

Za zdarzenie niewypłacalności (ang. „default”) Grupa uznaje brak wywiązania się z zobowiązania przez kontrahenta po upływie 90 dni od dnia wymagalności należności.

Dla celów oszacowania oczekiwanej straty kredytowej Grupa wykorzystuje matrycę rezerw oszacowaną na podstawie historycznych poziomów spłacalności oraz odzysków z należności od kontrahentów.

Grupa uwzględnia informacje dotyczące przyszłości w stosowanych parametrach modelu szacowania strat oczekiwanych, poprzez zarządczą korektę bazowych współczynników prawdopodobieństwa niewypłacalności.

Grupa nie monitoruje zmian poziomu ryzyka kredytowego w trakcie życia instrumentu. Od 1 stycznia 2018 roku Grupa szacuje oczekiwaną stratę kredytową w horyzoncie do terminu zapadalności instrumentu. Oczekiwana strata kredytowa jest kalkulowana w momencie ujęcia należności w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz jest aktualizowana na każdy kolejny dzień kończący okres sprawozdawczy.

	NOTA	31/12/2019	31/12/2018
Dostawy i usługi z tytułu umów z klientami		8 424	9 299
Pozostałe		132	128
Aktywa finansowe		8 556	9 427
Podatek akcyzowy i opłata paliwowa		123	131
Inne podatki, cła, ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia		246	190
Zaliczki na niefinansowe aktywa trwałe		315	156
Prawa majątkowe		48	86
Zaliczki na dostawy		54	99
Rozliczenia międzyokresowe czynne		327	390
Aktywa niefinansowe		1 113	1 052
Należności netto		9 669	10 479
Oczekiwana strata kredytowa	12.5.2.1	458	430
Należności brutto		10 127	10 909

Podział aktywów finansowych denominowanych w walutach obcych został zaprezentowany w [nocie 13.5.2](#). Podział należności od jednostek powiązanych przedstawiono w [nocie 14.6.2](#).

Grupa oczekuje, że realizacja należności z tytułu dostaw i usług przez kontrahentów nastąpi nie później niż dwanaście miesięcy od zakończenia okresu sprawozdawczego.

12.5.2.1. Zmiana stanu oczekiwanej straty kredytowej z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności

	NOTA	2019	2018
Stan na początek okresu		430	458
Utworzenie	11.12	202	78
Odwrócenie	11.12	(159)	(71)
finansowe		(159)	(61)
niefinansowe		-	(10)
Wykorzystanie		(11)	(39)
Różnice kursowe		(4)	4
		458	430

12.5.2.2. Analiza wiekowa należności z tytułu dostaw i usług oraz oczekiwanej straty kredytowej na 31 grudnia 2019 roku

	Należności z tytułu dostaw i usług wartość brutto	Oczekiwana strata kredytowa (w horyzoncie całego życia)	Średnioważona stopa oczekiwanej straty kredytowej	Należności z tytułu dostaw i usług wartość netto
bieżące	6 456	17	0,0026	6 439
od 1 do 30 dni	1 882	1	0,0005	1 881
od 31 do 60 dni	13	2	0,1538	11
od 61 do 90 dni	4	2	0,5000	2
przetępniowane powyżej 90 dni	489	398	0,8139	91
	8 844	420		8 424

Szczegółowe informacje o ryzyku kredytowym zostały opisane w [necie 13.5.4.](#)

12.5.3. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania
WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI
Zobowiązania

Zobowiązania, w tym zobowiązania z tytułu dostaw i usług, wycenia się na dzień ich powstania w wartości godziwej, a następnie według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej.

Grupa stosuje uproszczone metody wyceny zobowiązań wycenianych według zamortyzowanego kosztu jeżeli nie powoduje to zniekształcenia informacji zawartych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w szczególności w przypadku, gdy okres do momentu uregulowania zobowiązania nie jest długi.

	31/12/2019	31/12/2018
Dostawy i usługi	7 889	7 275
Zobowiązania inwestycyjne	1 362	1 067
Leasing finansowy*	-	36
Pozostałe	615	321
Zobowiązania finansowe	9 866	8 699
Wynagrodzenia	403	331
Podatek akcyzowy i opłata paliwowa	2 910	2 858
Podatek od towarów i usług	1 501	1 516
Inne podatki, cla, ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	303	197
Rozliczenia międzyokresowe bierno z tytułu niewykorzystanych urlopów pracowniczych	93	76
Pozostałe	56	20
Zobowiązania niefinansowe	5 266	4 998
	15 132	13 697

* W 2019 pozycja leasing finansowy została przeklasyfikowana zgodnie z MSSF 16 do pozycji zobowiązania z tytułu leasingu

Podział zobowiązań finansowych denominowanych w walutach obcych został zaprezentowany w [necie 13.5.2.](#) Podział zobowiązań od jednostek powiązanych przedstawiono w [necie 14.6.2.](#)

Na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku w Grupie nie wystąpiły istotne zobowiązania przetępniowane.

Grupa oczekuje, że uregulowanie zobowiązań z tytułu dostaw i usług wobec kontrahentów nastąpi nie później niż dwanaście miesięcy od zakończenia okresu sprawozdawczego.

12.5.4. Zmiana stanu zobowiązań z tytułu umów z klientami

	2019	2018
Stan na początek okresu	231	198
Przychody ujęte w danym okresie sprawozdawczym, uwzględnione w saldzie zobowiązań z tytułu umów na początek okresu	(120)	(132)
Korekty przychodów	79	75
Otrzymane zaliczki, przedpłaty	58	106
Pozostałe	(2)	(16)
	246	231

Grupa realizuje zobowiązania z tytułu umów z klientami w związku z otrzymanymi zaliczkami, przedpłatami w okresie do jednego roku. Korekty przychodów dotyczą odroczonej części przychodu związanej z programem lojalnościowym VITAY, zgodnie z którym klientowi przysługuje prawo do świadczeń w przyszłości (tzw. punkty VITAY). Punkty zachowują ważność przez okres 3 lat od dnia ich uzyskania. W tym okresie Grupa spodziewa się zrealizować zobowiązanie do wykonania świadczenia poprzez dokonanie wymiany zgromadzonych punktów na wydane dobra/zrealizowane usługi dla klientów i rozpoznać przychody.

12.6. Dług netto i zarządzanie kapitałem
WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI
Środki pieniężne, kredyty i obligacje

Środki pieniężne obejmują gotówkę w kasie i na rachunkach bankowych oraz środki pieniężne w drodze. Ekwiwalenty środków pieniężnych to krótkoterminowe inwestycje o dużej płynności (o pierwotnym terminie zapadalności do trzech miesięcy), łatwo wymienne na określone kwoty środków pieniężnych oraz narażone na nieznaczne ryzyko zmiany wartości. Wycenę i rozchód środków pieniężnych w walutach obcych ustala się przy zastosowaniu metody FIFO (ang. First In First Out, tzn. Pierwsze Weszło Pierwsze Wyszło).

Grupa klasyfikuje posiadane kredyty i obligacje do zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu.

Grupa stosuje uproszczone metody wyceny kredytów wycenianych według zamortyzowanego kosztu jeżeli nie powoduje to zniekształcenia informacji zawartych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w szczególności w przypadku, gdy okres do momentu uregulowania zobowiązania nie jest długi. Kredyty w odniesieniu do których Grupa stosuje uproszczenia, wyceniane są w momencie początkowego ujęcia i w okresie późniejszym, w tym na koniec okresu sprawozdawczego, w kwocie wymaganej zapłaty.

Zmiana stanu zobowiązań wynikających z działalności finansowej

	Kredyty	Obligacje	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	Dług netto	Leasing	Zmiana stanu zobowiązań z działalności finansowej
	(A)	(B)	(C)	(A + B - C)	(D)	(A + B + D)
01/01/2019 (dane zatwierdzone)	2 263	7 528	4 192	5 599	229	10 020
Wpływ wdrożenia MSSF 16	-	-	-	-	3 352	3 352
01/01/2019 (dane przekształcone)	2 263	7 528	4 192	5 599	3 581	13 372
Zmiany pieniężne						
wpływy/(wypływy) netto	(111)	(1 000)	1 962	(3 073)	(656)	(1 767)
odsetki zapłacone	(33)	(185)	-	(218)	(68)	(286)
Zmiany niepieniężne						
różnice kursowe	(42)	(53)	5	(100)	2	(93)
wycena zadłużenia	59	181	-	240	34	274
nowe umowy leasingu, zwiększenie wynagrodzenia leasingowego	-	-	-	-	993	993
pozostałe *	-	-	-	-	112	112
31/12/2019	2 136	6 471	6 159	2 448	3 998	12 605

Dźwignia finansowa netto

6,3%

Dług netto / EBITDA przed odpisami aktualizującymi netto

0,27

* pozostałe zmiany niepieniężne obejmują głównie likwidację oraz naliczone opłaty leasingowe, z których większość została opłacona i wykazana w zmianach pieniężnych w wypływach netto.

	Kredyty	Obligacje	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	Dług netto	Leasing	Zmiana stanu zobowiązań z działalności finansowej
	(A)	(B)	(C)	(A + B - C)	(D)	(A + B + D)
01/01/2018	48	6 957	6 244	761	198	7 203
Zmiany pieniężne						
wpływy/(wypływy) netto	2 135	400	(2 055)	4 590	(32)	2 503
odsetki zapłacone	(27)	(195)	-	(222)	(9)	(231)
Zmiany niepieniężne						
różnice kursowe	(4)	164	3	157	-	160
wycena zadłużenia	111	202	-	313	8	321
nowe umowy leasingu finansowego	-	-	-	-	64	64
31/12/2018	2 263	7 528	4 192	5 599	229	10 020

Dźwignia finansowa netto

15,7%

Dług netto / EBITDA przed odpisami aktualizującymi netto

0,61

Grupa definiuje dług netto jako: długoterminowe i krótkoterminowe kredyty, pożyczki i obligacje pomniejszone o środki pieniężne i ich ekwiwalenty.

Grupa do oceny poziomu zadłużenia wykorzystuje wskaźniki: dźwigni finansowej netto (dług netto / kapitał własny (wyliczone według stanu na koniec okresu) x 100%) oraz wskaźnik dług netto / EBITDA przed odpisami aktualizującymi netto dotyczącymi wartości rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych, aktywów z tytułu praw do użytkowania, pozostałych składników majątku trwałego oraz aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży.

12.6.1. Kredyty i obligacje

	Długoterminowe		Krótkoterminowe		Razem	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Kredyty	1 884	2 151	252	112	2 136	2 263
Obligacje	6 301	6 447	170	1 081	6 471	7 528
	8 185	8 598	422	1 193	8 607	9 791

Na dzień 31 grudnia 2019 roku zadłużenie z tytułu kredytów dotyczy głównie kredytu zaciągniętego przez PKN ORLEN od konsorcjum banków w ramach Umowy wielowalutowego kredytu rewolwingowego z dnia 25 kwietnia 2014 roku w kwocie 2 130 mln PLN przeliczone kursem z dnia 31 grudnia 2019 roku (co odpowiada 500 mln EUR).

Grupa ORLEN opiera swoje finansowanie o stałe i zmienne stopy procentowe. W zależności od waluty finansowania są to odpowiednie stopy międzybankowe powiększone o marżę. Marża odzwierciedla ryzyko Grupy oraz zależna jest, w przypadku niektórych umów o charakterze długoterminowym, od poziomu wskaźnika długu netto / EBITDA.

12.6.1.1. Kredyty
- w podziale na waluty (w przeliczeniu na PLN) / według rodzaju stopy procentowej

	31/12/2019	31/12/2018
PLN - WIBOR	2	-
EUR - EURIBOR	2 132	2 152
USD - LIBOR USD	-	5
CAD - LIBOR CAD	2	106
	2 136	2 263

Na dzień 31 grudnia 2019 roku niewykorzystane otwarte linie kredytowe (nota 13.5.4) powiększone o należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności (nota 12.5.2) oraz środki pieniężne i ich ekwiwalenty przewyższały zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania (nota 12.5.3) o 7 438 mln PLN.

Grupa zabezpiecza częściowo przepływy pieniężne związane z płatnościami odsetkowymi dotyczącymi zewnętrznego finansowania w EUR i USD wykorzystując w tym celu swapy procentowe (IRS).

W okresie objętym niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym ani po dniu sprawozdawczym nie wystąpiły przypadki niewywiązania się ze spłaty kapitału bądź odsetek z tytułu kredytów.

W przypadku funkcjonujących umów kredytowych, spółki z Grupy ORLEN zobowiązane są do utrzymywania wybranych wskaźników finansowych w określonych przedziałach. W 2019 roku wskaźniki te oceniane przez banki kredytujące znajdowały się na bezpiecznym poziomie. Wartość kowenantu na dzień 31 grudnia 2019 roku zawartego w umowie kredytowej PKN ORLEN (wskaźnik „skonsolidowany dług netto/EBITDA przed odpisami aktualizującymi netto dotyczącymi wartości rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych, aktywów z tytułu praw do użytkowania, pozostałych składników majątku trwałego oraz aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży” skalkulowany w oparciu o definicję poszczególnych składników z umów kredytowych) wyniosła 0,27 i spełniała zapisy zawarte w umowach kredytowych.

12.6.1.2. Obligacje
- w podziale na waluty (w przeliczeniu na PLN)

	31/12/2019	31/12/2018
PLN	1 102	2 116
EUR	5 369	5 412
	6 471	7 528

- według rodzaju stopy procentowej

	Obligacje o stałym oprocentowaniu		Obligacje o zmiennym oprocentowaniu		Razem	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Wartość nominalna	5 549	5 549	1 000	2 000	6 549	7 549
Wartość księgowa	5 469	5 513	1 002	2 015	6 471	7 528

	Wartość nominalna		Data subskrypcji	Termin wykupu	Stopa bazowa	Marża	Rating
	PLN	EUR					
Program emisji obligacji 2017-2018							
Seria A	200	-	19.09.2017	19.09.2021	6M WIBOR	1,00%	A(pol)
Seria B	200	-	08.12.2017	08.12.2022	6M WIBOR	1,00%	A(pol)
Seria C	200	-	10.05.2018	05.06.2022	6M WIBOR	1,20%	A(pol)
Seria D	200	-	06.06.2018	19.06.2022	6M WIBOR	1,20%	A(pol)
Seria E	200	-	27.06.2018	13.07.2022	6M WIBOR	1,20%	A(pol)
Program emisji obligacji 2013-2014							
Seria F	100	-	09.04.2014	09.04.2020	Oprocentowanie stałe 5%		A(pol)
Obligacje detaliczne	1 100	-					
Euroobligacje	2 131 *	500	30.06.2014	30.06.2021	Oprocentowanie stałe 2,5%		BBB-, Baa2
Euroobligacje	3 318 **	750	07.06.2016	07.06.2023	Oprocentowanie stałe 2,5%		BBB-, Baa2
Euroobligacje	5 449	1 250					
	6 549	1 250					

* przeliczone kursem z dnia 31 grudnia 2014

**przeliczone kursem z dnia 31 grudnia 2016

Różnica pomiędzy wartością nominalną obligacji, a ich wartością księgową wynika z wyceny obligacji według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej.

W I kwartale 2019 roku PKN ORLEN dokonał wykupu długoterminowych obligacji o wartości nominalnej 1 mld PLN wyemitowanych w 2012 roku w ramach Umowy Programu Emisji Obligacji z 27 listopada 2006 roku.

W ramach pierwszego publicznego programu emisji obligacji czynna pozostaje seria F o wartości nominalnej 100 mln PLN, a w ramach drugiego publicznego programu emisji obligacji serie A-E o łącznej wartości nominalnej 1 mld PLN.

12.6.2. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	31/12/2019	31/12/2018
Środki pieniężne	6 037	3 886
Pozostałe środki pieniężne	122	306
	6 159	4 192
w tym środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania	1 086	87

W 2019 roku środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania zwiększyły się o 999 mln PLN i wyniosły 1 086 mln PLN głównie w związku z ustanowieniem w IV kwartale zabezpieczeniem na ogłoszone przez PKN ORLEN wezwanie do zapisywania się na sprzedaż wszystkich akcji ENERGA S.A. w kwocie 1 mld PLN.

12.6.3. Polityka zarządzania kapitałem własnym

Zarządzanie kapitałem własnym prowadzone w skali Grupy ma na celu zapewnienie bezpieczeństwa finansowego Grupy w procesie kontynuowania działalności przy jednoczesnej maksymalizacji rentowności dla akcjonariuszy w szczególności poprzez:

- zapewnienie dostępu do płynności dla spółek Grupy i rozwój efektywnych struktur dystrybucji płynności w ramach Grupy;
- dywersyfikację źródeł finansowania zewnętrznego i utrzymanie ich długiego terminu zapadalności z uwzględnieniem źródeł bankowych i poza bankowych.

Powyższe działania realizowane są w oparciu o stałe monitorowanie:

- dźwigni finansowej netto Grupy - na dzień 31 grudnia 2019 roku i na dzień 31 grudnia 2018 roku wskaźnik ten wyniósł odpowiednio 6,3% oraz 15,7%;
- wskaźnika długu netto do EBITDA przed odpisami aktualizującymi netto;
- ratingu PKN ORLEN.

Poziom wypłacanej dywidendy przypadającej na akcje zwykłe – uzależniony jest od sytuacji finansowej Grupy, w tym uwarunkowany utrzymaniem wskaźników finansowych na bezpiecznym poziomie. Dywidenda za lata poprzednie wypłacona w 2019 roku i w 2018 roku wyniosła odpowiednio 3,5 PLN i 3 PLN na akcję.

12.7. Kapitał własny

WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Kapitał podstawowy

Kapitał wniesiony przez akcjonariuszy wykazywany według wartości nominalnej, w wysokości zgodnej z aktem założycielskim Jednostki Dominującej oraz wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego.

Kapitał podstawowy na dzień 31 grudnia 1996 roku, na podstawie MSR 29 § 24 i 25, został przeszacowany w oparciu o miesięczne wskaźniki wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych.

Kapitał z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej

Kapitał tworzony z nadwyżki ceny emisyjnej akcji powyżej ich wartości nominalnej pomniejszonej o koszty tej emisji. Kapitał z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej na dzień 31 grudnia 1996 roku, na podstawie MSR 29 § 24 i 25, został przeszacowany w oparciu o miesięczne wskaźniki wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych.

Kapitał z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń

Kapitał obejmuje wycenę i rozliczenie instrumentów zabezpieczających spełniających wymogi rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych.

Różnice kursowe z przeliczenia jednostek działających za granicą

Efekt przeliczenia sprawozdań finansowych zagranicznych spółek Grupy na PLN w ramach procedur konsolidacyjnych.

Zyski zatrzymane

obejmują:

- kapitał zapasowy tworzony i wykorzystywany zgodnie z Ustawą Kodeks Spółek Handlowych,
- zyski i straty aktuarialne dotyczące świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia,
- zysk/stratę bieżącego okresu sprawozdawczego,
- pozostałe kapitały tworzone i wykorzystywane według zasad określonych przepisami prawa.

12.7.1. Kapitał podstawowy

	31/12/2019	31/12/2018
Kapitał zakładowy	535	535
Korekta z tytułu przeszacowania kapitału zakładowego	523	523
	1 058	1 058

Kapitał zakładowy Polskiego Koncernu Naftowego ORLEN S.A. zgodnie z Krajowym Rejestrem Sądowym na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku podzielony był na 427 709 061 akcji zwykłych o wartości nominalnej 1,25 PLN każda.

Liczba wyemitowanych akcji				
Seria A	Seria B	Seria C	Seria D	Razem
336 000 000	6 971 496	77 205 641	7 531 924	427 709 061

Każda nowa emisja akcji w Polsce jest oznaczana jako kolejna seria. Akcje wszystkich powyższych serii mają takie same prawa.

Struktura akcjonariatu

	Liczba akcji / głosów	Wartość nominalna akcji (w PLN)	Udział w kapitale podstawowym
Skarb Państwa	117 710 196	147 137 745	27,52%
Nationale-Nederlanden OFE*	30 000 000	37 500 000	7,01%
Aviva OFE*	26 000 000	32 500 000	6,08%
Pozostali	253 998 865	317 498 581	59,39%
	427 709 061	534 636 326	100,00%

* zgodnie z informacjami z Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia PKN ORLEN z dnia 5 marca 2020 roku

12.7.2. Kapitał z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej

	31/12/2019	31/12/2018
Kapitał z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej	1 058	1 058
Korekta z tytułu przeszacowania kapitału z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej	169	169
	1 227	1 227

12.7.3. Zyski zatrzymane

	31/12/2019	31/12/2018
Kapitał zapasowy	30 052	25 993
Pozostałe kapitały	875	884
Zyski i straty aktuarialne	(54)	(37)
Zysk netto okresu przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	4 300	5 556
Wpływ wdrożenia MSSF 16 oraz 9	(4)	(9)
	35 169	32 387

12.7.4. Kapitał własny przypadający udziałom niekontrolującym

	31/12/2019	31/12/2018
Grupa Unipetrol	1	1
Ship Service S.A.	8	10
Pozostałe	2	1
	11	12

	31/12/2019	31/12/2018
Stan na początek okresu	12	3 014
Udział w zysku netto, w tym:	(2)	48
Grupa Unipetrol	-	49
pozostałe	(2)	(1)
Udział w składnikach innych całkowitych dochodów	-	57
kapitał z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń netto	-	17
różnice kursowe z przeliczenia jednostek działających za granicą	-	40
Zmiana struktury udziału niekontrolującego	1	(3 107)
	11	12

W 2019 roku oraz w 2018 roku nie wystąpiły znaczące ograniczenia w jednostkach zależnych z istotnym udziałem niekontrolującym wynikające z umów kredytowych, wymogów regulacyjnych i innych ustaleń umownych, które ograniczałyby dostęp do aktywów oraz rozliczania zobowiązań Grupy.

12.7.5. Propozycja podziału zysku Jednostki Dominującej za 2019 rok

Uwzględniając sytuację płynnościową i realizację strategicznych celów finansowych, Zarząd PKN ORLEN rekomenduje przeznaczenie zysku netto PKN ORLEN za rok 2019 w kwocie 4 813 592 019,09 PLN w następujący sposób: kwotę 1 283 127 183,00 PLN przeznaczyć na wypłatę dywidendy (3 PLN na 1 akcję), zaś pozostałą kwotę, tj. 3 530 464 836,09 PLN na kapitał zapasowy. Zarząd PKN ORLEN proponuje dzień 14 lipca 2020 roku jako dzień dywidendy oraz 28 lipca 2020 roku jako termin wypłaty dywidendy. Rekomendacja Zarządu zostanie przedstawiona Zwyczajnemu Walnemu Zgromadzeniu PKN ORLEN, które podejmie ostateczną decyzję w tej kwestii.

12.7.6. Podział zysku Jednostki Dominującej za 2018 rok

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy PKN ORLEN w dniu 14 czerwca 2019 roku podzieliło zysk netto PKN ORLEN za rok 2018 w kwocie 5 434 149 842,17 PLN w następujący sposób: kwotę 1 496 981 713,50 PLN przeznaczono na wypłatę dywidendy (3,5 PLN na 1 akcję), zaś pozostałą kwotę, tj. 3 937 168 128,67 PLN na kapitał zapasowy.

12.8. Instrumenty pochodne oraz pozostałe aktywa i zobowiązania

Instrumenty pochodne oraz pozostałe aktywa

	Długoterminowe		Krótkoterminowe		Razem	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne	291	143	174	483	465	626
<i>forwarty walutowe</i>	291	143	169	209	460	352
<i>swapy towarowe</i>	-	-	5	274	5	274
Instrumenty pochodne niewyznaczone dla celów rachunkowości zabezpieczeń	19	16	65	39	84	55
<i>forwarty walutowe</i>	-	-	27	5	27	5
<i>swapy towarowe</i>	-	-	38	34	38	34
<i>swapy walutowo - procentowe</i>	19	11	-	-	19	11
<i>swapy procentowe</i>	-	5	-	-	-	5
Instrumenty zabezpieczające wartość godziwą	-	2	4	2	4	4
<i>swapy towarowe</i>	-	2	4	2	4	4
Instrumenty pochodne	310	161	243	524	553	685
Pozostałe aktywa finansowe	72	95	468	336	540	431
<i>należności z tytułu rozliczonych instrumentów pochodnych</i>	-	-	110	306	110	306
<i>aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody</i>	66	86	-	-	66	86
<i>korekta pozycji zabezpieczanej</i>	-	4	4	21	4	25
<i>depozyty zabezpieczające</i>	-	-	354	-	354	-
<i>pozostałe</i>	6	5	-	9	6	14
Pozostałe aktywa niefinansowe	238	243	-	-	238	243
<i>nieruchomości inwestycyjne</i>	219	108	-	-	219	108
<i>prawa wieczystego użytkowania gruntów</i>	-	115	-	-	-	115
<i>pozostałe</i>	19	20	-	-	19	20
Pozostałe aktywa	310	338	468	336	778	674

Na dzień 31 grudnia 2019 roku składnikami nieruchomości inwestycyjnych są głównie budynki socjalno-biurowe oraz grunty. W zależności od charakteru nieruchomości do oszacowania wartości godziwej stosowano metodę porównawczą lub dochodową na bazie operatów szacunkowych sporządzonych przez niezależnych ekspertów, wykorzystując obserwowalne informacje z rynku (poziom hierarchii 2 – wartość 149 mln PLN) lub metodę dochodową na bazie planowanych przyszłych przepływów pieniężnych (poziom hierarchii 3 – wartość 70 mln PLN). Metodę porównawczą stosowano przy założeniu, że wartość wycenianej nieruchomości jest równa cenie możliwej do uzyskania na rynku za nieruchomość o podobnym charakterze.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku pozycja nieruchomości inwestycyjne zawiera aktywa z tytułu praw do użytkowania w wysokości 42 mln PLN.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku Grupa posiada depozyty zabezpieczające niespełniające definicji ekwiwalentów środków pieniężnych dotyczące głównie zabezpieczenia rozliczeń transakcji na giełdzie Intercontinental Exchange Inc (ICE) oraz w Izbie Rozliczeniowej Giełdy Towarowych S.A. (IRGIT).

Instrumenty pochodne oraz pozostałe zobowiązania

	Długoterminowe		Krótkoterminowe		Razem	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne	1	-	82	105	83	105
<i>forwarty walutowe</i>	1	-	-	-	1	-
<i>swapy towarowe</i>	-	-	82	105	82	105
Instrumenty pochodne niewyznaczone dla celów rachunkowości zabezpieczeń	1	38	180	66	181	104
<i>forwarty walutowe</i>	1	-	42	18	43	18
<i>swapy towarowe</i>	-	-	119	21	119	21
<i>swapy procentowe</i>	-	38	19	-	19	38
<i>swapy walutowo - procentowe</i>	-	-	-	27	-	27
Instrumenty zabezpieczające wartość godziwą	-	4	4	22	4	26
<i>swapy towarowe</i>	-	4	4	22	4	26
Instrumenty pochodne	2	42	266	193	268	235
Pozostałe zobowiązania finansowe	152	357	223	79	375	436
<i>zobowiązania z tytułu rozliczonych instrumentów pochodnych</i>	-	-	209	67	209	67
<i>zobowiązania inwestycyjne</i>	94	102	-	-	94	102
<i>leasing finansowy*</i>	-	193	-	-	-	193
<i>korekta pozycji zabezpieczanej</i>	-	3	4	1	4	4
<i>zobowiązania do zwrotu wynagrodzenia</i>	-	-	10	11	10	11
<i>pozostałe**</i>	58	59	-	-	58	59
Pozostałe zobowiązania niefinansowe	9	9	13	11	22	20
<i>przychody przyszłych okresów</i>	9	9	13	11	22	20
Pozostałe zobowiązania	161	366	236	90	397	456

* W 2019 pozycja leasing finansowy została przeklasyfikowana zgodnie z MSSF 16 do pozycji zobowiązania z tytułu leasingu

** W 2019 i 2018 roku pozycja pozostałe w pozostałych zobowiązaniach finansowych dotyczy głównie zobowiązań z tytułu darowizn w kwocie odpowiednio 18 mln PLN i 21 mln PLN oraz gwarancji w kwocie 39 mln PLN i 29 mln PLN.

12.8.1. Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody

Investycje w instrumenty kapitałowe, wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	Wartość godziwa składnika aktywów	Dywidendy ujęte w trakcie okresu sprawozdawczego, odnoszące się do inwestycji utrzymywanych na koniec okresu sprawozdawczego	Wskazanie przyczyny zastosowania danego wariantu prezentacji
Naftoport Sp. z o.o.	40	5	
Bank Ochrony Środowiska S.A.	18	-	Instrumenty nabyte nieprzeznaczone do obrotu, bez wpływu reklasyfikacji zysków/strat na wynik finansowy
Pieridae Energy Limited	7	-	
Wodkan S.A.	1	-	
	66	5	

12.9. Rezerwy
WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI
Rezerwy

Rezerwy tworzy się w wysokości stanowiącej najbardziej właściwy szacunek nakładów niezbędnych do wypełnienia obecnego obowiązku na koniec okresu sprawozdawczego.

Ryzyko środowiskowe

Grupa tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu kosztów rekultywacji skażonego środowiska gruntowo-wodnego lub eliminacji szkodliwych substancji w przypadku występowania prawnego lub zwyczajowo oczekiwanego obowiązku wykonania tych czynności. Wysokość rezerw podlega okresowej weryfikacji na podstawie ocen stopnia zanieczyszczenia. Zmiany rezerwy zwiększają lub zmniejszają w bieżącym okresie wartość składnika aktywów wywołującego obowiązek rekultywacji. W przypadku, gdy zmniejszenie rezerwy jest większe od wartości bilansowej składnika aktywów, kwotę tej nadwyżki ujmuje się w wyniku finansowym.

Nagrody jubileuszowe oraz świadczenia po okresie zatrudnienia

Zgodnie z obowiązującymi systemami wynagradzania pracownicy Grupy mają prawo do nagród jubileuszowych wypłacanych po przepracowaniu określonej liczby lat oraz odpraw emerytalnych i rentowych wypłacanych w momencie przejścia na emeryturę lub rentę. Wysokość powyższych nagród i odpraw zależy od stażu pracy oraz wynagrodzenia pracownika.

Nagrody jubileuszowe zalicza się do innych długoterminowych świadczeń pracowniczych, natomiast odprawy emerytalne i rentowe zalicza się do programów określonych świadczeń po okresie zatrudnienia.

Rezerwy są szacowane przez niezależnego aktuarium i przeszacowywane w przypadku wystąpienia istotnych przesłanek mających wpływ na ich wysokość z uwzględnieniem m.in. rotacji zatrudnienia i planowanych zmian wynagrodzeń.

Zyski i straty aktuarialne od świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia ujmuje się w składnikach innych całkowitych dochodów a od pozostałych świadczeń pracowniczych, ujmuje się w wyniku finansowym.

Emisje CO₂, certyfikaty energetyczne

Grupa tworzy rezerwę na szacowane koszty emisji CO₂ w okresie sprawozdawczym, która jest ujmowana w ciężar kosztów działalności podstawowej (podatki i opłaty). Wartość rezerwy ustala się w oparciu o wartości posiadanych uprawnień z uwzględnieniem metody średniej ważonej, a w przypadku niedoboru uprawnień na podstawie cen zakupu uprawnień określonych w zawartych kontraktach terminowych lub rynkowych notowań uprawnień do emisji na dzień sprawozdawczy.

Certyfikaty energetyczne są to prawa majątkowe do energii i świadectwa efektywności energetycznej. Grupa tworzy rezerwy na szacowaną ilość praw do energii i świadectw efektywności energetycznej do umorzenia w okresie sprawozdawczym, która jest ujmowana jako pomniejszenie przychodów ze sprzedaży energii lub jako koszty działalności podstawowej w przypadku zakupu energii elektrycznej na potrzeby własne.

Obowiązek przedłożenia certyfikatów energetycznych do umorzenia lub do uiszczenia opłaty zastępczej lub uzyskania oświadczenia wraz audytem efektywności energetycznej jest uregulowany na podstawie odrębnych przepisów.

Pozostałe rezerwy

Pozostałe rezerwy obejmują głównie rezerwy na toczące się postępowania sądowe i tworzone są na bazie dostępnych informacji, w tym opinii niezależnych ekspertów. Grupa tworzy rezerwy w przypadku, gdy na koniec okresu sprawozdawczego na Grupie ciąży obowiązek wynikający ze zdarzeń przeszłych, który można wiarygodnie oszacować i gdy jest prawdopodobne, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wydatkowania środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne.

SZACUNKI

Tworzenie rezerw wymaga dokonania szacunków prawdopodobieństwa wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne oraz określenia wysokości stanowiącej najbardziej wiarygodny szacunek nakładów niezbędnych do wypełnienia obowiązku obecnego na koniec okresu sprawozdawczego. Rezerwy są tworzone, gdy prawdopodobieństwo wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne jest większe niż 50%.

Rezerwy

	Długoterminowe		Krótkoterminowe		Razem	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Środowiskowa	817	782	42	64	859	846
Nagrody jubileuszowe i świadczenia po okresie zatrudnienia	256	233	49	56	305	289
Emisje CO ₂ , certyfikaty energetyczne	-	-	961	784	961	784
Pozostałe	40	40	184	115	224	155
	1 113	1 055	1 236	1 019	2 349	2 074

Zmiana stanu rezerw

	Rezerwa środowiskowa	Rezerwa na nagrody jubileuszowe i świadczenia po okresie zatrudnienia	Emisje CO ₂ , certyfikaty energetyczne	Pozostałe	Razem
01/01/2019	846	289	784	155	2 074
Utworzenie	52	44	1 027	97	1 220
Odwrocenie	(4)	-	(30)	(22)	(56)
Wykorzystanie	(43)	(29)	(821)	(6)	(899)
Różnice kursowe	8	1	1	-	10
	859	305	961	224	2 349

01/01/2018	693	277	376	229	1 575
Utworzenie	198	32	800	15	1 045
Odwrocenie	(4)	-	(4)	(30)	(38)
Wykorzystanie	(46)	(20)	(395)	(53)	(514)
Różnice kursowe	5	-	7	(6)	6
	846	289	784	155	2 074

	2019	2018
Zmiana stanu rezerw zaprezentowana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	275	499
Wykorzystanie rezerwy na emisje CO ₂ , certyfikaty energetyczne z roku poprzedniego	821	395
Kapitalizacja rezerwy środowiskowej	(32)	(137)
Zyski i straty aktuarialne	(21)	(5)
Różnice kursowe	(8)	(16)
Zmiana stanu rezerw w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	1 035	736

12.9.1. Rezerwa środowiskowa

Grupa jest prawnie zobowiązana do usuwania zanieczyszczeń środowiska gruntowo-wodnego w obrębie zakładów produkcyjnych, stacji paliw, terminali paliw oraz baz magazynowych.

Grupa dokonała szacunków rezerwy na ryzyko środowiskowe związane z usunięciem zanieczyszczeń na podstawie analizy przygotowanej przez niezależnego eksperta lub własne analizy uwzględniającej przewidywane koszty remediacji. W zależności od rodzaju obiektu generującego zanieczyszczenia, wartość rezerwy jest szacowana poprzez uwzględnienie częstotliwości remediacji, skali zanieczyszczenia środowiska i osiągniętych efektów ekologicznych. Wycofanie z eksploatacji większości obiektów nastąpi w dalszej przyszłości, co skutkuje niepewnością w zakresie oceny szczegółowych wymagań, które będą musiały zostać spełnione w momencie ich usunięcia. Poziom niepewności jest obciążony potencjalną zmianą regulacji dotyczących m.in. ochrony środowiska i oczekiwań społecznych. Jednocześnie, istotnym czynnikiem jest postęp technologiczny, który będzie kształtował przyszłe koszty likwidacji.

Na etapie zagospodarowania i wydobycia złóż węglowodorów Grupa tworzy rezerwy na koszty likwidacji odwiertów i infrastruktury wspierającej.

Pozycja rezerwy środowiskowej dotyczy głównie spółek działających na terenie Polski, Czech i Kanady. W Republice Czeskiej, zobowiązania wynikające z zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego powstałe przed datą prywatyzacji poszczególnych jednostek spoczywają na państwie czeskim. W przypadku zanieczyszczeń, powstałych po tej dacie, obowiązek taki spoczywa na spółkach Grupy.

W 2019 roku założenia przyjęte do wyliczenia wartości rezerwy środowiskowej nie uległy zmianie w porównaniu z rokiem poprzednim.

Obliczenia zostały zdyskontowane w oparciu o stopę wolną od ryzyka ustaloną na poziomie rentowności obligacji (10, 20 lub 30 letnich w zależności od przewidywanego okresu zapadalności rezerwy). Stopę dyskonta skorygowano o efekt inflacji, który nie uległ zmianie w porównaniu do roku poprzedniego.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku i 31 grudnia 2018 roku średnia stopa dyskonta przyjęta do kalkulacji rezerwy środowiskowej wynosiła odpowiednio 2,26% i 2,85% (Polska), 1,68% i 2,15% (Kanada) i 1,9% i 1,9% (Czechy).

12.9.2. Rezerwa na nagrody jubileuszowe i świadczenia po okresie zatrudnienia
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych

	NOTA	Rezerwa na nagrody jubileuszowe		Świadczenia po okresie zatrudnienia		Razem	
		31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Stan na początek okresu		144	145	145	132	289	277
Koszty bieżącego zatrudnienia		6	14	8	6	14	20
Koszty odsetek		4	4	4	4	8	8
Zyski i straty aktuarialne, powstałe na skutek zmian założeń:		16	9	21	5	37	14
<i>demograficznych</i>		3	-	1	1	4	1
<i>finansowych</i>		8	7	20	4	28	11
<i>pozostałych</i>		5	2	-	-	5	2
Koszty przeszłego zatrudnienia		(12)	(13)	(2)	3	(14)	(10)
Płatności w ramach programu		(21)	(14)	(8)	(7)	(29)	(21)
Pozostałe		-	(1)	-	2	-	1
	12.9	137	144	168	145	305	289

Wartość księgowa zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych na dzień 31 grudnia 2019 roku i 31 grudnia 2018 roku jest równa wartości bieżącej.

Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych w podziale na pracowników aktywnych i emerytów

	Pracownicy aktywni		Emeryci		Razem	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Polska	202	196	64	56	266	252
Czechy	22	19	-	-	22	19
Litwa, Łotwa, Estonia	17	18	-	-	17	18
	241	233	64	56	305	289

	Rezerwa na nagrody jubileuszowe		Świadczenia po okresie zatrudnienia		Razem	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych w podziale na obszary geograficzne						
Polska	131	139	135	114	266	253
Czechy	6	5	17	14	23	19
Litwa, Łotwa, Estonia	-	-	16	17	16	17
	137	144	168	145	305	289
Analiza zapadalności świadczeń pracowniczych						
do 1 roku	21	32	28	24	49	56
powyżej 1 do 5 lat	52	50	28	26	80	76
powyżej 5 lat	64	62	112	95	176	157
	137	144	168	145	305	289

Średni ważony okres obowiązywania zobowiązania dla świadczeń po okresie zatrudnienia w 2019 roku i w 2018 roku wyniósł odpowiednio: Polska 9 oraz 8 lat, Czechy 9 oraz 9 lat i Litwa, Łotwa, Estonia 9 oraz 14 lat.

W 2019 roku wartość rezerwy na świadczenia pracownicze zmieniła się w efekcie aktualizacji założeń, w głównej mierze w zakresie stopy dyskonta i przewidywanej inflacji oraz zmiany wskaźnika planowanego wzrostu wynagrodzeń. Rezerwa na świadczenia pracownicze oszacowana na bazie założeń z roku 2018 byłaby niższa o (30) mln PLN.

Analiza wrażliwości na zmiany założeń aktuarialnych

Na dzień 31 grudnia 2019 roku Grupa przyjęła następujące założenia aktuarialne, które miały wpływ na wysokość rezerw aktuarialnych dla podmiotów polskich: stopa dyskonta: 2,0%, przewidywana inflacja: 2,8% w roku 2020, 2,6% w roku 2021, 2,5% w latach kolejnych, wskaźnik wzrostu wynagrodzeń: 4% w roku 2020, 3% w roku 2021 oraz 2,5% w latach kolejnych. Dla podmiotów zagranicznych główny wpływ miała wysokość stóp dyskonta od 0,3% do 1,4%.

Grupa przeanalizowała wpływ zmiany założeń finansowych, demograficznych i ustaliła że efekty zmian wskaźników: wzrostu wynagrodzeń o +/- 0,5 p.p., stopy dyskonta finansowego o +/- 0,5 p.p. oraz wskaźnika rotacji pracowników o +/- 0,5 p.p. na terenie Polski, Czech oraz Litwy, Łotwy i Estonii są nie wyższe niż 7 mln PLN. W związku z tym Grupa odstąpiła od szczegółowej prezentacji.

Grupa realizuje płatności świadczeń pracowniczych z bieżących środków. W ramach świadczeń pracowniczych w Grupie występują również dodatkowe programy określonych składek, gdzie obowiązek jest spełniony przez odprowadzanie składek do wyodrębnionych funduszy (Pracowniczy Program Emerytalny oraz Pracowniczy Program Kapitałowy). Koszty z tego tytułu prezentowane są w pozycji Świadczenia pracownicze.

12.9.3. Rezerwa na emisje CO₂, certyfikaty energetyczne

Rezerwa na emisje CO₂ i certyfikaty energetyczne obejmuje głównie utworzenie rezerwy na szacowane w okresie sprawozdawczym koszty emisji CO₂. Na dzień 31 grudnia 2019 roku i na dzień 31 grudnia 2018 roku wartość rezerwy z tego tytułu wyniosła odpowiednio 939 mln PLN oraz 728 mln PLN.

12.9.4. Pozostałe rezerwy

Na dzień 31 grudnia 2019 roku i na dzień 31 grudnia 2018 roku pozostałe rezerwy obejmują głównie rezerwy na ryzyka niekorzystnych rozstrzygnięć toczących się procesów administracyjnych lub sądowych oraz podatkowych w kwocie odpowiednio 182 mln PLN oraz 114 mln PLN.

13. NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH ORAZ RYZYKA FINANSOWEGO

WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Instrumenty finansowe

Wycena aktywów i zobowiązań finansowych

W momencie początkowego ujęcia Grupa wycenia składnik aktywów lub zobowiązań finansowych niekwalifikowanych jako wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy (tj. przeznaczonych do obrotu) według wartości godziwej powiększonej, o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych. Grupa nie klasyfikuje instrumentów jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy przy początkowym ujęciu, tj. nie stosuje opcji wartości godziwej.

Na koniec okresu sprawozdawczego Grupa wycenia składnik aktywów lub zobowiązań finansowych według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, z wyjątkiem instrumentów pochodnych, które są wyceniane według wartości godziwej.

Grupa stosuje uproszczone metody wyceny aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu jeżeli nie powoduje to zniekształcenia informacji zawartych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w szczególności w przypadku, gdy okres do momentu spłaty należności lub uregulowania zobowiązania nie jest długi.

Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu, w odniesieniu do których Grupa stosuje uproszczenia, są wyceniane w momencie początkowego ujęcia w kwocie wymaganej zapłaty, a w okresie późniejszym, w tym na koniec okresu sprawozdawczego w kwocie wymaganej zapłaty pomniejszonej o oczekiwaną stratę kredytową.

Zobowiązania finansowe, w odniesieniu do których Grupa stosuje uproszczenia, wyceniane są w momencie początkowego ujęcia i w okresie późniejszym, w tym na koniec okresu sprawozdawczego, w kwocie wymaganej zapłaty.

W odniesieniu do instrumentów kapitałowych w szczególności do akcji i udziałów notowanych/nienotowanych przeznaczonych do obrotu Grupa klasyfikuje instrumenty jako wyceniane wg wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych, które nie spełniają zasad rachunkowości zabezpieczeń są odnoszone na zysk lub stratę okresu sprawozdawczego.

Utrata wartości aktywów finansowych

Grupa ujmuje odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na składnikach aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie lub w wartości godziwej przez inne całkowite dochody (za wyjątkiem inwestycji w aktywa kapitałowe oraz aktywa kontraktowe).

Grupa stosuje następujące modele wyznaczania odpisów z tytułu utraty wartości:

- model ogólny (podstawowy),
- model uproszczony.

Model ogólny jest stosowany przez Grupę dla aktywów finansowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu – innych, niż należności z tytułu dostaw i usług oraz dla instrumentów dłużnych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

W modelu ogólnym Grupa monitoruje zmiany poziomu ryzyka kredytowego związanego z danym składnikiem aktywów finansowych oraz klasyfikuje aktywa finansowe do jednego z trzech etapów wyznaczania odpisów z tytułu utraty wartości w oparciu o obserwację zmiany poziomu ryzyka kredytowego w stosunku do początkowego ujęcia instrumentu.

W zależności od zaklasyfikowania do poszczególnych etapów, odpis z tytułu utraty wartości jest szacowany w horyzoncie 12-miesięcy (etap 1) lub w horyzoncie życia instrumentu (etap 2 oraz etap 3).

Na każdy dzień kończący okres sprawozdawczy Grupa dokonuje analizy wystąpienia przesłanek skutkujących zaklasyfikowaniem aktywów finansowych do poszczególnych etapów wyznaczania odpisu z tytułu utraty wartości. Przesłanki mogą obejmować m.in. zmiany ratingu dłużnika, poważne problemy finansowe dłużnika, wystąpienie istotnej niekorzystnej zmiany w jego środowisku ekonomicznym, prawnym lub rynkowym.

Dla celów oszacowania oczekiwanej straty kredytowej Grupa wykorzystuje poziomy prawdopodobieństwa niewypłacalności na bazie rynkowych kwotowań kredytowych instrumentów pochodnych, dla podmiotów o danym ratingu i z danego sektora.

Grupa uwzględniła informacje dotyczące przyszłości w stosowanych parametrach modelu szacowania strat oczekiwanych poprzez kalkulację parametrów prawdopodobieństwa niewypłacalności w oparciu o bieżące kwotowania rynkowe.

Model uproszczony jest stosowany przez Grupę dla należności z tytułu dostaw i usług i pozostałych należności.

W modelu uproszczonym Grupa nie monitoruje zmian poziomu ryzyka kredytowego w trakcie życia instrumentu, a szacuje oczekiwaną stratę kredytową w horyzoncie do terminu zapadalności instrumentu.

Rachunkowość zabezpieczeń

Instrumenty pochodne, wyznaczone jako instrumenty zabezpieczające, od których oczekuje się, że ich wartość godziwa lub wynikające z nich przepływy pieniężne skompensują zmiany wartości godziwej lub przepływów pieniężnych pozycji zabezpieczanej ujmuje się zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej lub przepływów pieniężnych.

W Grupie występują dwa rodzaje powiązań zabezpieczających: zabezpieczenie przepływów pieniężnych oraz zabezpieczenie wartości godziwej.

Grupa ocenia efektywność zabezpieczenia przepływów pieniężnych zarówno w momencie ustanowienia zabezpieczenia jak i w okresach późniejszych, co najmniej na koniec okresu sprawozdawczego. W przypadku stosowania rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych, Grupa ujmuje w innych całkowitych dochodach część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym, która stanowi efektywne zabezpieczenie, natomiast nieefektywną część ujmuje w wyniku finansowym. Dodatkowo (w przypadku zabezpieczenia ryzyka walutowego – element ryzyka kursu spot), w ramach kapitału w oddzielnej pozycji Grupa ujmuje zmianę wartości godziwej z tytułu elementu terminowego, stanowiącego koszt zabezpieczenia.

Do oceny efektywności zabezpieczenia Grupa wykorzystuje metody statystyczne, w tym w szczególności metodę bezpośredniej kompensaty.

Weryfikacja spełnienia warunków w zakresie efektywności powiązania dokonywana jest na bazie prospektywnej, w oparciu o analizę jakościową. Jeśli to konieczne, Grupa wykorzystuje analizę ilościową (metoda regresji liniowej) w celu potwierdzenia istnienia ekonomicznego powiązania pomiędzy instrumentem zabezpieczającym i pozycją zabezpieczaną.

W przypadku stosowania rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej, Grupa ujmuje zyski lub straty wynikające z przeszacowania wartości godziwej pochodnego instrumentu zabezpieczającego w wyniku finansowym, oraz koryguje wartość księgową pozycji zabezpieczanej o zyski lub straty związane z pozycją zabezpieczaną, wynikające z zabezpieczanego ryzyka i ujmuje je w wyniku finansowym (w tej samej pozycji, w której są ujmowane zabezpieczające instrumenty pochodne).

Jeśli zabezpieczana planowana transakcja skutkuje ujęciem składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego, związane z nią zyski lub straty, które były ujęte w innych całkowitych dochodach, przenosi się do zysku lub straty okresu sprawozdawczego w tym samym okresie albo w okresach, w których nabyty składnik aktywów lub przyjęte zobowiązanie mają wpływ na zysk lub stratę. Jednakże, jeśli Grupa oczekuje, że całość lub część strat ujętych w innych całkowitych dochodach nie będzie odzyskana w przyszłych okresach ujmuje w zysku lub stracie kwotę, co do której oczekuje się, że nie będzie odzyskana.

Jeśli zabezpieczenie planowanej transakcji skutkuje ujęciem składnika aktywów niefinansowych lub zobowiązania niefinansowego, albo planowana transakcja związana ze składnikiem aktywów niefinansowych lub zobowiązaniem niefinansowym staje się uprawdopodobnionym przyszłym zobowiązaniem, Grupa wyłącza związane z tym zyski lub straty, które były ujęte w innych całkowitych dochodach i włącza je do początkowego kosztu nabycia lub do innej wartości księgowej składnika aktywów lub zobowiązania w chwili pojawienia się pozycji w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

Jeśli zabezpieczenie planowanej transakcji skutkuje ujęciem przychodów ze sprzedaży wyrobów, towarów, materiałów lub usług, Grupa wyłącza związane z tym zyski lub straty, które były ujęte w innych całkowitych dochodach i koryguje powyższe przychody. W przypadku stosowania rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej, skumulowana korekta wyceny pozycji zabezpieczanej z tytułu zabezpieczanego ryzyka jest przenoszona do wyniku finansowego w momencie, gdy realizacja pozycji

zabezpieczanej ma wpływ na wynik. Instrumenty pochodne wykazywane są jako aktywa, w przypadku gdy ich wycena jest dodatnia oraz jako zobowiązania, w przypadku wyceny ujemnej.

Ustalanie wartości godziwej

Grupa wykorzystuje w maksymalnym stopniu obserwowalne dane wejściowe i w minimalnym stopniu uwzględnia nieobserwowalne dane wejściowe aby oszacować wartość godziwą czyli cenę, która zostałaby osiągnięta w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach przeniesienia zobowiązania lub instrumentu kapitałowego między uczestnikami rynku na dzień wyceny i w aktualnych warunkach rynkowych.

Grupa wycenia instrumenty pochodne w wartości godziwej przy zastosowaniu modeli wyceny instrumentów finansowych, wykorzystując ogólnie dostępne kursy walutowe, stopy procentowe, krzywe forward i zmienności dla walut i towarów pochodzące z aktywnych rynków.

Wartość godziwa instrumentów pochodnych ustalana jest w oparciu o zdyskontowane przyszłe przepływy z tytułu zawartych transakcji kalkulowane w oparciu o różnicę między ceną terminową a transakcyjną.

Terminowych kursów wymiany walut nie modeluje się jako osobnego czynnika ryzyka, ale wyprowadza z kursu spot i odpowiedniej terminowej stopy procentowej dla waluty obcej w stosunku do PLN.

PROFESJONALNY OSĄD
Instrumenty finansowe

Zarząd dokonuje osądu w zakresie klasyfikacji instrumentów finansowych, oceny charakteru i zakresu ryzyka związanego z instrumentami finansowymi oraz zastosowania rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych. Instrumenty finansowe klasyfikuje się do poszczególnych kategorii w zależności od celu ich nabycia oraz charakteru nabywanych walorów.

13.1. Kategorie i klasy instrumentów finansowych

Kategorie instrumentów finansowych		NOTA	31/12/2019	31/12/2018
AKTYWA				
Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	12.8	66	86
Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne	Instrumenty finansowe zabezpieczające	12.8	465	626
Instrumenty pochodne niewyznaczone dla celów rachunkowości zabezpieczeń	Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	12.8	84	55
Instrumenty zabezpieczające wartość godziwą Leasing	Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	12.8	4	4
	Wyłączone z zakresu klasyfikacji i wyceny MSSF 9		25	-
	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie aktywa		15 189	13 964
Dostawy i usługi	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie aktywa	12.5.2	8 424	9 299
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie aktywa		6 159	4 192
Należności z tytułu rozliczonych instrumentów pochodnych	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie aktywa	12.8	110	306
Depozyty zabezpieczające	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie aktywa	12.8	354	-
Korekta pozycji zabezpieczanej	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie aktywa	12.8	4	25
Pozostałe	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie aktywa	12.5.2, 12.8	138	142
			15 833	14 735
ZOBOWIĄZANIA				
Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne	Instrumenty finansowe zabezpieczające	12.8	83	105
Instrumenty pochodne niewyznaczone dla celów rachunkowości zabezpieczeń	Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	12.8	181	104
Instrumenty zabezpieczające wartość godziwą Leasing	Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	12.8	4	26
	Wyłączone z zakresu klasyfikacji i wyceny MSSF 9	12.5.3, 12.8, 14.2.1	3 998	229
	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie		18 848	18 697
Dostawy i usługi	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	12.5.3	7 889	7 275
Zobowiązania do zwrotu wynagrodzenia	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	12.8	10	11
Kredyty	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	12.6.1	2 136	2 263
Obligacje	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	12.6.1	6 471	7 528
Zobowiązania inwestycyjne	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	12.5.3, 12.8	1 456	1 169
Zobowiązania z tytułu rozliczonych instrumentów pochodnych	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	12.8	209	67
Korekta pozycji zabezpieczanej	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	12.8	4	4
Pozostałe	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	12.5.3, 12.8	673	380
			23 114	19 161

13.2. Pozycje dochodów, kosztów, zysków lub strat i innych całkowitych dochodów

Kategorie instrumentów finansowych		NOTA	2019	2018
Przychody finansowe z tytułu odsetek			48	39
od aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie aktywa	11.11.1	48	39
Koszty finansowe z tytułu odsetek			(287)	(204)
od zobowiązań finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie aktywa	11.11.2	(187)	(195)
od leasingu	Wyłączone z zakresu klasyfikacji i wyceny MSSF 9		(100)	(9)
(Strata)/odwrócenie straty z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	11.12	(43)	(17)
Zyski/(Straty) z tytułu instrumentów finansowych			222	94
	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie aktywa	11.11.1	(8)	470
	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie pasywa	11.11.2	8	(823)
	Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	11.9, 11.10, 11.11.1, 11.11.2	28	426
	Instrumenty finansowe zabezpieczające przepływy pieniężne (część nieefektywna)	11.11.1, 11.11.2	28	(7)
	Instrumenty finansowe zabezpieczające (rozliczenie kosztów zabezpieczenia)	11.9, 11.10	161	24
	Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	11.11.1	5	4
Pozostałe przychody i koszty finansowe	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie aktywa	11.11.1, 11.11.2	(25)	(16)
pozostałe, niepodlegające MSSF 7			(85)	(104)
Dyskontowanie rezerw			(4)	(8)
Odsetki od zobowiązań podatkowych		11.11.2	(2)	(3)

Powyższa tabela prezentuje pozycje zysków lub strat, w których ujmowany jest wynik na wycenie i rozliczeniu instrumentów finansowych.

W 2019 roku i 2018 roku zyski/(straty) z tytułu inwestycji w instrumenty kapitałowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody wyniosły odpowiednio (20) mln PLN i (23) mln PLN.

13.3. Ustalanie wartości godziwej
31/12/2019

NOTA	Wartość księgowa	Wartość godziwa	Hierarchia wartości godziwej			
			Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	
Aktywa finansowe						
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	12.8.1	66	66	26	-	40
Instrumenty pochodne	12.8	553	553	-	553	-
		619	619	26	553	40
Zobowiązania finansowe						
Kredyty	12.6.1.1	2 136	2 135	-	2 135	-
Obligacje	12.6.1.2	6 471	6 745	6 745	-	-
Instrumenty pochodne	12.8	268	268	-	268	-
		8 875	9 148	6 745	2 403	-

31/12/2018

NOTA	Wartość księgowa	Wartość godziwa	Hierarchia wartości godziwej			
			Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	
Aktywa finansowe						
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody		86	86	46	-	40
Instrumenty pochodne	12.8	685	685	-	685	-
		771	771	46	685	40
Zobowiązania finansowe						
Kredyty	12.6.1.1	2 263	2 263	-	2 263	-
Obligacje	12.6.1.2	7 528	7 788	7 788	-	-
Leasing	12.5.3, 12.8	229	236	-	236	-
Instrumenty pochodne	12.8	235	235	-	235	-
		10 255	10 522	7 788	2 734	-

Dla pozostałych klas aktywów i zobowiązań finansowych wartość godziwa odpowiada ich wartości księgowej.

13.3.1. Metody wyceny do wartości godziwej (hierarchia wartości godziwej)

Zobowiązania finansowe z tytułu kredytów, obligacji oraz zobowiązania i należności z tytułu pożyczek wyceniane są do wartości godziwej przy zastosowaniu metody zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Stopy dyskontowe ustalane są na podstawie rynkowych stóp na bazie kwotowań 1-miesięcznych, 3-miesięcznych i 6-miesięcznych powiększonych o marże właściwe dla poszczególnych instrumentów finansowych.

W pozycji aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody ujęto udziały i akcje notowane/nienotowane nieprzeznaczone do obrotu. Dla akcji nienotowanych na aktywnym rynku dla których nie ma obserwowalnych danych wejściowych zastosowano wartość godziwą ustaloną na bazie oczekiwanych zdyskontowanych przepływów pieniężnych.

W okresie sprawozdawczym i w okresie porównawczym w Grupie nie wystąpiły przesunięcia pomiędzy Poziomami 1 i 2 hierarchii wartości godziwej.

13.4. Rachunkowość zabezpieczeń

Grupa ORLEN stosuje rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych oraz wartości godziwej.

Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych dotyczy:

- terminowych transakcji sprzedaży i zakupu walut zabezpieczających działalność operacyjną;
- zabezpieczenia zmiany marż na sprzedawanych produktach rafineryjnych i petrochemicznych,
- zabezpieczenia okresowego zwiększenia zapasów operacyjnych,
- zabezpieczenia niedopasowania czasowego wynikającego ze sprzedaży produktów rafineryjnych.

Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej dotyczy:

- zabezpieczenia sprzedaży asfaltów i paliwa lotniczego po cenie stałej.

Obecnie źródłami nieefektywności w przypadku stosowania rachunkowości zabezpieczeń dla ryzyka walutowego jest różnica pomiędzy terminem zapadalności dla instrumentu zabezpieczającego, przypadającego na ostatnie dni robocze miesiąca M-1 a terminem zapadalności pozycji zabezpieczanej, gdzie przychody ze sprzedaży produktów petrochemicznych realizowane są w pierwszych kolejnych dniach danego miesiąca M.

Natomiast w przypadku ryzyka towarowego źródła nieefektywności wynikają z wyznaczonych na pozycję zabezpieczaną komponentów ryzyka, będących elementem składowym uprawdopodobnionego planowanego przyszłego zakupu ropy a instrumentami zabezpieczającymi opartymi wyłącznie o indeksy towarowe sprzedawanych produktów rafineryjnych.

Dla kursu USD/PLN występuje częściowo naturalny hedging, gdyż przychody ze sprzedaży produktów uzależnionych od kursu USD są równoważone przez koszty zakupu ropy w tej samej walucie. Z uwagi na fakt posiadania przez PKN ORLEN długiej pozycji w EUR oraz utrzymujące się na stosunkowo niskim poziomie stopy procentowe dla EUR (w porównaniu do stóp w PLN) uznano, iż zasadne jest dążenie do sytuacji, w której Grupa posiada zobowiązania dłużne w walucie obcej (przewalutowaniu długu z PLN na dług w EUR poprzez wykonanie transakcji swapy procentowo-walutowe).

Informacja o instrumentach zabezpieczających – struktura terminowa zapadalności
2019

Rodzaj ryzyka / typ instrumentu	Jednostka miary	do 1 roku	powyżej 1 do 3 lat	powyżej 3 do 5 lat	powyżej 5 lat
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych					
Ryzyko walutowe					
Forwardy walutowe - zabezpieczenie pozycji długiej (kupno)					
Nominal	EUR	460 000 000	910 000 000	395 000 000	-
Średni kurs EUR/CZK		26,68	27,15	27,30	-
Nominal	EUR	47 000 000	10 000 000	28 081 676	1 532 625
Średni kurs EUR/PLN		4,40	4,61	4,73	4,76
Nominal	USD	15 979 876	2 026 170	-	-
Średni kurs USD/PLN		3,61	3,93	-	-
Forwardy walutowe - zabezpieczenie pozycji krótkiej (sprzedaż)					
Nominal	EUR	409 000 000	816 000 000	384 000 000	-
Średni kurs EUR/PLN		4,52	4,60	4,69	-
Ryzyko towarowe					
Swapy towarowe - zabezpieczenie przyszłych przychodów (sprzedaż)					
Benzyzna					
Wolumen	MT	41 000	-	-	-
Średnia cena		603,67	-	-	-
Olej napędowy					
Wolumen	MT	101 901	-	-	-
Średnia cena		565,13	-	-	-
Ropa naftowa					
Wolumen	BBL	2 065 000	-	-	-
Średnia cena		57,05	-	-	-
Paliwo lotnicze					
Wolumen	MT	4 000	-	-	-
Średnia cena		616,39	-	-	-
Swap towarowy - zapasy (kupno)					
Benzyzna					
Wolumen	MT	8 000	-	-	-
Średnia cena		599,00	-	-	-
Swapy towarowe - zabezpieczenie przyszłych kosztów wytworzenia (kupno)					
Olej napędowy					
Wolumen	MT	24 000	-	-	-
Średnia cena		569,52	-	-	-
Zabezpieczenie wartości godziwej					
Ryzyko towarowe					
Swapy towarowe - zabezpieczenie przyszłych przychodów (kupno)					
Olej opałowy					
Wolumen	MT	43 793	-	-	-
Średnia cena		260,85	-	-	-
Ropa naftowa					
Wolumen	BBL	141 750	36 130	-	-
Średnia cena		57,02	56,08	-	-
Swapy towarowe - zabezpieczenie przyszłych przychodów (sprzedaż)					
Olej opałowy					
Wolumen	MT	4 379	-	-	-
Średnia cena		580,92	-	-	-

2018

Rodzaj ryzyka / typ instrumentu	Jednostka miary	do 1 roku	powyżej 1 do 3 lat	powyżej 3 do 5 lat
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych				
Ryzyko walutowe				
Forwardy walutowe - zabezpieczenie pozycji długiej (kupno)				
Nominał	EUR	600 000 000	830 000 000	455 000 000
Średni kurs EUR/CZK		26,57	26,83	27,28
Nominał	USD	21 237 178	12 992 248	-
Średni kurs USD/PLN		3,57	3,56	-
Forwardy walutowe - zabezpieczenie pozycji krótkiej (sprzedaż)				
Nominał	USD	1 205 565	-	-
Średni kurs USD/CZK		22,68	-	-
Nominał	EUR	495 000 000	600 000 000	-
Średni kurs EUR/PLN		4,64	4,57	-
Ryzyko towarowe				
Swapy towarowe - zabezpieczenie przyszłych przychodów (sprzedaż)				
Benzyna				
Wolumen	MT	15 000	-	-
Średnia cena		725,76	-	-
Olej napędowy				
Wolumen	MT	27 100	-	-
Średnia cena		661,70	-	-
Ropa naftowa				
Wolumen	BBL	8 148 400	-	-
Średnia cena		61,40	-	-
Swap towarowy - zapasy (kupno)				
Ropa naftowa				
Wolumen		3 813 200	-	-
Średnia cena		59,98	-	-
Swapy towarowe - zabezpieczenie przyszłych kosztów wytworzenia (kupno)				
Ropa naftowa				
Wolumen	BBL	996 000	-	-
Średnia cena		54,89	-	-
Zabezpieczenie wartości godziwej				
Ryzyko towarowe				
Swapy towarowe - zabezpieczenie przyszłych przychodów (kupno)				
Olej opałowy				
Wolumen	MT	47 812	43 793	-
Średnia cena		300,47	260,85	-
Olej napędowy				
Wolumen	MT	411	-	-
Średnia cena		625,54	-	-
Ropa naftowa				
Wolumen	BBL	181 250	72 040	-
Średnia cena		59,76	57,09	-
Jet				
Wolumen	MT	46 000	-	-
Średnia cena		656,31	-	-
Swapy towarowe - zabezpieczenie przyszłych przychodów (sprzedaż)				
Olej napędowy				
Wolumen	MT	4 371	4 379	-
Średnia cena		571,57	580,91	-

Planowana data realizacji zabezpieczonego przepływu pieniężnego i wartości godziwej, która zostanie ujęta w zysku lub stracie

	31/12/2019	31/12/2018
Ekspozycja walutowa operacyjna	2020-2025	2019-2022
Ekspozycja na ryzyko towarowe	2020-2021	2018-2020

Skutki rachunkowości zabezpieczeń dla sytuacji finansowej i wyników
2019

Typ powiązania / rodzaj ryzyka / typ instrumentu	Kupno (K) / Sprzedaż (S)	Strategie zabezpieczające w ramach zabezpieczenia przepływów pieniężnych	Jednostka miary	Nominal /	Aktywa	Zobowiązania	Zmiany wartości godziwej (jako podstawa do ustalenia części nieefektywnej w danym okresie)
				wolumen	31/12/2019	31/12/2019	
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych							
Ryzyko walutowe							
FX_EUR.PLN	S	sprzedaż produktów denominowanych/indeksowanych w	EUR	1 695 614 301	277	-	74
FX_EUR.CZK	S	walutach obcych	EUR	1 765 000 000	180	1	35
FX_USD.PLN	K	dostawy za zakupy denominowane w walucie obcej lub indeksowane do kursu waluty obcej	USD	18 006 046	3	-	(2)
					460	1	107
Ryzyko towarowe							
Ropa naftowa	S	niedopasowanie czasowe na zakupach ropy	BBL	2 065 000	-	64	(308)
Ropa naftowa	K		BBL	-	-	-	103
Benzyna	S	zabezpieczenie zapasów ponadnormatywnych	MT	41 000	1	1	(12)
Benzyna	K	zabezpieczenie zapasów ponadnormatywnych	MT	8 000	-	-	-
Olej napędowy	K	zabezpieczenie zapasów ponadnormatywnych	MT	24 000	4	-	4
Olej napędowy	S	zabezpieczenie marży crack, zabezpieczenie zapasów ponadnormatywnych	MT	101 901	-	16	(32)
Paliwo lotnicze	S	zabezpieczenie zapasów ponadnormatywnych	MT	4 000	-	1	(1)
					5	82	(246)
					465	83	(139)
Zabezpieczenie wartości godziwej							
Ryzyko towarowe							
Ropa naftowa	K	sprzedaż asfaltu w cenie stałej	BBL	177 880	3	-	7
Olej opałowy	S	sprzedaż asfaltu w cenie stałej	MT	4 379	-	-	(2)
Olej opałowy	K	sprzedaż asfaltu w cenie stałej	MT	43 793	1	4	4
Jet	K	sprzedaż paliwa lotniczego w cenie stałej	MT	-	-	-	13
					4	4	22
					469	87	(117)

Wartość bilansowa została ujęta w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji Instrumenty pochodne oraz pozostałe aktywa i zobowiązania

2018

Typ powiązania / rodzaj ryzyka / typ instrumentu	Kupno (K) / Sprzedaż (S)	Strategie zabezpieczające w ramach zabezpieczenia przepływów pieniężnych	Jednostka miary	Nominal /	Aktywa	Zobowiązania	Zmiany wartości godziwej (jako podstawa do ustalenia części nieefektywnej w danym okresie)
				wolumen	31/12/2018	31/12/2018	
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych							
Ryzyko walutowe							
FX_EUR.PLN	S	sprzedaż produktów denominowanych/indeksowanych w	EUR	1 095 000 000	203	-	(112)
FX_EUR.CZK	S	walutach obcych	EUR	1 885 000 000	144	-	(70)
FX_USD.PLN	K		USD	34 229 425	5	-	13
FX_USD/CZK	K		USD	1 205 565	-	-	-
					352	-	(169)
Ryzyko towarowe							
Ropa naftowa	S	niedopasowanie czasowe na zakupach ropy	BBL	8 148 400	243	-	299
Ropa naftowa	K		BBL	4 809 200	3	105	(141)
Benzyna	S	zabezpieczenie zapasów ponadnormatywnych	MT	15 000	12	-	17
Benzyna	K	zabezpieczenie zapasów ponadnormatywnych	MT	-	-	-	(5)
Olej napędowy	K	zabezpieczenie zapasów ponadnormatywnych	MT	-	-	-	(3)
Olej napędowy	S	zabezpieczenie marży crack, zabezpieczenie zapasów ponadnormatywnych	MT	27 100	16	-	50
					274	105	217
					626	105	48
Zabezpieczenie wartości godziwej							
Ryzyko towarowe							
Ropa naftowa	K	sprzedaż asfaltu w cenie stałej	BBL	253 290	-	4	(4)
Olej opałowy	K	sprzedaż asfaltu w cenie stałej	MT	91 605	2	8	(6)
Olej napędowy	S	sprzedaż asfaltu w cenie stałej	MT	9 161	2	-	2
Jet	K	sprzedaż paliwa lotniczego w cenie stałej	MT	46 000	-	14	(14)
					4	26	(22)
					630	131	26

Wartość bilansowa została ujęta w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji Instrumenty pochodne oraz pozostałe aktywa i zobowiązania

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych
2019

Rodzaj ryzyka / typ pozycji	Zmiany wartości godziwej pozycji zabezpieczanej (jako podstawa do ustalenia części nieefektywnej w danym okresie - pozycja pozabilansowa)	Kapitał z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń (wartość brutto) dla powiązań pozostających w rachunkowości zabezpieczeń
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych		
Ryzyko walutowe (EUR)		
Przyszłe przychody ze sprzedaży	(87)	55
Ryzyko walutowe (USD)		
Przyszłe koszty zakupu	2	4
Ryzyko walutowe (CZK)		
Przyszłe przychody ze sprzedaży	-	239
	(85)	298
Ryzyko towarowe		
Zapasy	(93)	-
Przyszłe przychody ze sprzedaży	212	(40)
Przyszłe koszty wytworzenia	(5)	-
	114	(40)
	29	258

2018

Rodzaj ryzyka / typ pozycji	Zmiany wartości godziwej pozycji zabezpieczanej (jako podstawa do ustalenia części nieefektywnej w danym okresie - pozycja pozabilansowa)	Kapitał z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń (wartość brutto) dla powiązań pozostających w rachunkowości zabezpieczeń
Ryzyko walutowe (EUR)		
Przyszłe przychody ze sprzedaży	172	316
Ryzyko walutowe (USD)		
Przyszłe koszty wytworzenia	(4)	5
	168	321
Ryzyko towarowe		
Zapasy	102	(98)
Przyszłe przychody ze sprzedaży	(265)	257
	(163)	159
	5	480

Zabezpieczenie wartości godziwej
2019

Rodzaj ryzyka / typ pozycji	Skumulowana wartość korekty bilansowej z tytułu wartości godziwej		Pozycja w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, w której została ujęta wartość bilansowa	Zmiana wartości korekty pozycji zabezpieczanej w danym okresie	Zmiany wartości godziwej (jako podstawa do ustalenia części nieefektywnej w danym okresie)	Różnica między zyskiem lub stratą z tytułu zabezpieczenia na instrumencie zabezpieczającym oraz pozycją zabezpieczaną
	Aktywa	Zobowiązania				
Ryzyko towarowe						
Przyszłe przychody ze sprzedaży	4	4	Instrumenty pochodne oraz pozostałe aktywa i zobowiązania	(21)	22	1

2018

Rodzaj ryzyka / typ pozycji	Skumulowana wartość korekty bilansowej z tytułu wartości godziwej		Pozycja w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, w której została ujęta wartość bilansowa	Zmiana wartości korekty pozycji zabezpieczanej w danym okresie	Zmiany wartości godziwej (jako podstawa do ustalenia części nieefektywnej w danym okresie)	Różnica między zyskiem lub stratą z tytułu zabezpieczenia na instrumencie zabezpieczającym oraz pozycją zabezpieczaną
	Aktywa	Zobowiązania				
Ryzyko towarowe						
Przyszłe przychody ze sprzedaży	25	4	Instrumenty pochodne oraz pozostałe aktywa i zobowiązania	21	(22)	(1)

Wpływ rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych na sprawozdanie z zysków lub strat oraz inne całkowite dochody
2019

Rodzaj ryzyka / typ pozycji	Zyski lub straty z tytułu zabezpieczenia dla okresu sprawozdawczego ujęte w innych całkowitych dochodach	Nieefektywność zabezpieczenia ujęta w wyniku finansowym w okresie	Pozycja w sprawozdaniu, gdzie została ujęta wycena nieefektywności zabezpieczenia	Kwota przeklasyfikowana z innych całkowitych dochodów do wyniku finansowego jako korekta z tytułu przeklasyfikowania, ze względu na:	
				Realizację pozycji zabezpieczanej w okresie (powiązania kontynuowane)	Pozycja w wyniku finansowym, która zawiera korektę z tytułu przeklasyfikowania
Ryzyko walutowe (EUR/PLN)					
forwarty walutowe	(4)	-		84	Przychody ze sprzedaży
forwarty walutowe	-	-		-	Koszty wytworzenia (operacyjne)
forwarty walutowe	115	-		167	Pozostałe przychody / koszty operacyjne
Ryzyko walutowe (USD/PLN)					
forwarty walutowe	(1)	-		-	Koszty wytworzenia (operacyjne)
forwarty walutowe	(1)	-		-	Pozostałe przychody / koszty operacyjne
	109	-		251	
Ryzyko towarowe					
Swapy towarowe	102	2	Pozostałe przychody i koszty operacyjne	130	Zapasy
Swapy towarowe	-	-		36	Koszty wytworzenia (operacyjne)
Swapy towarowe	(260)	(10)	Pozostałe przychody i koszty operacyjne	(77)	Przychody ze sprzedaży
	(158)	(8)		89	
	(49)	(8)		340	

W składnikach innych całkowitych dochodów dotyczących kapitału z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń brutto w kwocie (33) mln PLN Grupa ujmuje zyski lub straty w kwocie (49) mln PLN ujęte w okresie 12 miesięcy 2019 roku oraz rozliczone instrumenty zabezpieczające oczekujące na pozycję zabezpieczaną w kwocie 16 mln PLN, w tym 32 mln PLN dotyczące 2019 roku i (16) mln PLN rozliczone z poprzedniego roku.

2018

Rodzaj ryzyka / typ pozycji	Zyski lub straty z tytułu zabezpieczenia dla okresu sprawozdawczego ujęte w innych całkowitych dochodach	Nieefektywność zabezpieczenia ujęta w wyniku finansowym w okresie	Pozycja w sprawozdaniu, gdzie została ujęta wycena nieefektywności zabezpieczenia	Kwota przeklasyfikowana z innych całkowitych dochodów do wyniku finansowego jako korekta z tytułu przeklasyfikowania, ze względu na:	
				Realizację pozycji zabezpieczanej w okresie (powiązania kontynuowane)	Pozycja w wyniku finansowym, która zawiera korektę z tytułu przeklasyfikowania
Ryzyko walutowe (EUR/PLN)					
forwarty walutowe	(281)	-		(179)	Przychody ze sprzedaży
forwarty walutowe	98	-		(15)	Pozostałe przychody / koszty operacyjne
Ryzyko walutowe (USD/PLN)					
forwarty walutowe	12	-		1	Koszty wytworzenia (operacyjne)
	(171)	-		(193)	
Ryzyko towarowe					
Swapy towarowe	108	2	Pozostałe przychody i koszty operacyjne	(67)	Zapasy
Swapy towarowe	(20)	(8)	Pozostałe przychody i koszty operacyjne	(22)	Koszty wytworzenia (operacyjne)
Swapy towarowe	133	4	Pozostałe przychody i koszty operacyjne	269	Przychody ze sprzedaży
	221	(2)		180	
	50	(2)		(13)	

Uzgodnienie kapitału z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń
2019

	Kapitał z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń w podziale na			
	Część efektywna zmiany wartości godziwej	Część efektywna z tytułu rozliczenia instrumentów	Koszt zabezpieczenia związany z wystąpieniem transakcji	Razem
Ryzyko walutowe				
01/01/2019	298	6	32	336
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	-	10	115	125
Wpływ wyceny transakcji zabezpieczających (część skuteczna)	84	-	260	344
Reklasyfikacja do wyniku finansowego w związku z realizacją pozycji zabezpieczanej, w tym:	(84)	(6)	(161)	(251)
reklasyfikacja instrumentów z poprzedniego roku - brak pozycji zabezpieczanej	-	(6)	(10)	(16)
Instrumenty do rozliczenia	-	16	16	32
31/12/2019	298	16	147	461
Ryzyko towarowe				
01/01/2019	118	-	-	118
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	(158)	-	-	(158)
Wpływ wyceny transakcji zabezpieczających (część skuteczna)	(33)	-	n/d	(33)
Reklasyfikacja do wyniku finansowego w związku z realizacją pozycji zabezpieczanej	(89)	-	n/d	(89)
Rozliczenie części nieefektywnej	(36)	-	n/d	(36)
31/12/2019	(40)	-	-	(40)
Kapitał z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń brutto 01/01/2019	416	6	32	454
Podatek odroczony od rozliczenia i wyceny instrumentów zabezpieczających	(86)	(1)	(6)	(93)
Kapitał z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń netto 01/01/2019	330	5	26	361
Kapitał z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń brutto 31/12/2019	258	16	147	421
Podatek odroczony od rozliczenia i wyceny instrumentów zabezpieczających	(62)	(3)	(28)	(93)
Kapitał z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń netto 31/12/2019	196	13	119	328

2018

	Kapitał z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń w podziale na			
	Część efektywna zmiany wartości godziwej	Część efektywna z tytułu rozliczenia instrumentów	Koszt zabezpieczenia związany z wystąpieniem transakcji	Razem
Ryzyko walutowe				
01/01/2018	519	-	-	519
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	(198)	6	32	(160)
Wpływ wyceny transakcji zabezpieczających (część skuteczna)	(5)	-	34	29
Reklasyfikacja do wyniku finansowego w związku z realizacją pozycji zabezpieczanej	(193)	-	-	(193)
Instrumenty do rozliczenia	-	6	(2)	4
31/12/2018	321	6	32	359
Ryzyko towarowe				
01/01/2018	(51)	-	-	(51)
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	210	-	-	210
Wpływ wyceny transakcji zabezpieczających (część skuteczna)	50	-	n/d	50
Reklasyfikacja do wyniku finansowego w związku z realizacją pozycji zabezpieczanej	180	-	n/d	180
Rozliczenie części nieefektywnej	(20)	-	-	(20)
31/12/2018	159	-	-	159
Kapitał z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń brutto 01/01/2018	468	-	-	468
Podatek odroczony od rozliczenia i wyceny instrumentów zabezpieczających	(90)	-	-	(90)
Rozliczenie części nieefektywnej	(47)	-	-	(47)
Kapitał z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń netto 01/01/2018	331	-	-	331
Kapitał z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń brutto 31/12/2018	480	6	32	518
Podatek odroczony od rozliczenia i wyceny instrumentów zabezpieczających	(86)	(1)	(6)	(93)
Rozliczenie części nieefektywnej	(64)	-	-	(64)
Kapitał z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń netto 31/12/2018	330	5	26	361

13.5. Identyfikacja ryzyka

Zarządzanie ryzykiem skupia się głównie na nieprzewidywalności rynków i ma na celu ograniczenie wpływu zmienności na wyniki finansowe Grupy.

Rodzaj ryzyka	Ekspozycja	Pomiar ryzyka	Zarządzanie/Zabezpieczenie	
RYZYKO RYNKOWE	Towarowe	- ryzyko zmian marż na sprzedawanych produktach rafineryjnych i petrochemicznych oraz zmian wysokości dyferencjału Brent; - ryzyko zmian cen ropy naftowej i produktów związane z niedopasowaniem czasowym; - ryzyko zmian cen uprawnień do emisji CO ₂ ; - ryzyko zmian cen ropy naftowej i produktów rafineryjnych związane z obowiązkiem utrzymywania zapasów obowiązkowych ropy i paliw; - ryzyko wynikające z uprawdopodobnionych zobowiązań i należności obejmujące zapewnienie wybranym odbiorcom formuł cenowych opartych na cenie stałej w czasie	W oparciu o planowane przepływy pieniężne.	Polityka zarządzania ryzykiem rynkowym oraz strategię zabezpieczającą, które określają zasady pomiaru poszczególnych ekspozycji, parametry i horyzont czasowy zabezpieczania danego ryzyka oraz stosowane instrumenty zabezpieczające. Zarządzanie ryzykiem rynkowym odbywa się przy wykorzystaniu instrumentów pochodnych, które są stosowane wyłącznie do ograniczenia ryzyka zmian wartości godziwej i ryzyka zmian przepływów pieniężnych.
	Zmian kursów walutowych	- ekonomiczna ekspozycja walutowa wynikająca z wpływów pomniejszonych o wydatki indeksowane do lub denominowane w walucie innej niż waluta funkcjonalna; - ekspozycja walutowa wynikająca z inwestycji bądź uprawdopodobnionych zobowiązań i należności w walutach obcych; - bilansowa ekspozycja walutowa wynikająca z denominowanych w walutach obcych aktywów i pasywów	W oparciu o planowane przepływy pieniężne. W oparciu o analizy pozycji bilansowych.	Ustalając wycenę rynkową instrumentów, Grupa korzysta z własnych systemów ewidencji i wyceny instrumentów pochodnych jak również polega na informacjach uzyskanych z wiodących na danym rynku banków oraz firm brokerskich lub serwisów informacyjnych. Transakcje zawierane są wyłącznie z wiarygodnymi partnerami, dopuszczonymi do udziału w transakcjach w wyniku zastosowania odpowiednich procedur i podpisania odpowiedniej dokumentacji.
	Zmian stóp procentowych	ekspozycja wynikająca z posiadanych aktywów oraz pasywów, dla których przychody oraz koszty odsetkowe uzależnione są od zmiennych stóp procentowych.	W oparciu o udział w całości zadłużenia brutto pozycji, dla których koszty odsetkowe są uzależnione od zmiennych stóp procentowych.	
Płynności	Ryzyko nieprzewidzianego niedoboru środków pieniężnych lub braku dostępu do źródeł finansowania zarówno w horyzoncie krótko jak i długoterminowym, prowadzące do przejściowej lub trwałej utraty zdolności do regulowania zobowiązań finansowych lub konieczności pozyskania finansowania na mniej korzystnych warunkach.	W oparciu o planowane przepływy pieniężne w horyzoncie krótko i długoterminowym.	Polityka zarządzania płynnością, która określa zasady raportowania i konsolidacji płynności PKN ORLEN i spółek Grupy ORLEN. Grupa prowadzi politykę dywersyfikacji źródeł finansowania oraz wykorzystuje zróżnicowane narzędzia dla efektywnego zarządzania płynnością.	
Utraty środków pieniężnych i lokat	Ryzyko upadłości banków krajowych lub zagranicznych, na rachunkach których są przetrzymywane lub w których lokowane są środki pieniężne.	Regulamy przegląd wiarygodności kredytowej banków i wyznaczania limitów koncentracji środków.	Zarządzanie w oparciu o zasady zarządzania nadwyżkami pieniężnymi, które określają możliwości przyznawania limitów dla poszczególnych banków ustalanych na podstawie m.in. ratingów oraz danych sprawozdawczych. Współpraca głównie z bankami kredytującymi.	
Kredytowe	Ryzyko nieuregulowania przez kontrahentów należności za dostarczone produkty i usługi, z którymi zawierane są transakcje handlowe z odroczonym terminem płatności.	Analiza wiarygodności i wypłacalności kontrahentów.	Zarządzanie w oparciu o przyjęte procedury i politykę w zakresie zarządzania kredytem kupieckim i windykacją, w tym wyznaczania limitów i ustanawiania zabezpieczeń.	

Strategie zabezpieczające w ramach rachunkowości zabezpieczeń obowiązujące na 31.12.2019	Komponent	Rodzaj powiązania
Sprzedaż asfaltu w cenie stałej	Komponent ryzyka Brent, będący elementem składowym bezwarunkowego i wiążącego zobowiązania komercyjnego z zawartej transakcji sprzedaży w cenie stałej	zabezpieczenie wartości godziwej
Sprzedaż paliwa lotniczego w cenie stałej	Komponent ryzyka Jet Fuel, będący elementem składowym bezwarunkowego i wiążącego zobowiązania komercyjnego z zawartej transakcji sprzedaży w cenie stałej	zabezpieczenie wartości godziwej
Sprzedaż asfaltu w cenie stałej	Komponent ryzyka Fuel Oil, będący elementem składowym bezwarunkowego i wiążącego zobowiązania komercyjnego z zawartej transakcji sprzedaży w cenie stałej	zabezpieczenie wartości godziwej
Niedopasowanie czasowe na zakupach ropy, która jest zabezpieczana do planowanego okresu przerobu ropy i sprzedaży produktów oraz z tytułu zapasów ponadnormatywnych	Komponent ryzyka Brent, będący elementem składowym sprzedaży oleju napędowego; pozycja identyfikowana na podstawie faktur sprzedażowych wystawionych w miesiącu realizacji/dostawy transakcji zabezpieczającej według kolejności ich wystawienia	zabezpieczenie przepływów pieniężnych
Zapasy ponadnormatywne	Komponent ryzyka Brent DTd, będący elementem przyszłego zakupu ropy; pozycja identyfikowana na podstawie dostaw ropy z miesiąca realizacji/dostawy transakcji zabezpieczającej według kolejności ich otrzymania	zabezpieczenie przepływów pieniężnych
Zapasy ponadnormatywne oraz marża crack	Komponent ryzyka EBOB/ULSD, będący elementem składowym sprzedaży benzyny/oleju napędowego; pozycja identyfikowana na podstawie faktur sprzedażowych wystawionych w miesiącu realizacji/dostawy transakcji zabezpieczającej według kolejności ich wystawienia	
Sprzedaż produktów denominowanych /indeksowanych w walutach obcych	Faktury dotyczące sprzedaży denominowanej w walucie obcej lub indeksowanej do kursu waluty obcej wystawione w dniu zapadalności transakcji Forward i dniach kolejnych według kolejności ich wystawienia; wartość nominalna w walucie obcej do wysokości wartości nominalnej instrumentu zabezpieczającego w walucie obcej Dostawy za zakupy denominowane w walucie obcej lub indeksowane do kursu waluty obcej otrzymane w dniu zapadalności transakcji Forward i dniach kolejnych według kolejności ich dostarczenia; wartość nominalna w walucie obcej do wysokości wartości nominalnej instrumentu zabezpieczającego w walucie obcej	zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Grupa ORLEN stosuje spójne zasady zabezpieczania ryzyka finansowego w oparciu o politykę i strategię zarządzania ryzykiem rynkowym pod nadzorem Komitetu Ryzyka Finansowego, Zarządu i Rady Nadzorczej PKN ORLEN.

Standardowe zabezpieczanie walutowej ekspozycji ekonomicznej odbywa się w sposób rolowany i powtarzalny obejmując standardowo okres kolejnych 12 miesięcy.

Dopuszcza się oportunistyczne zabezpieczanie walutowej ekspozycji ekonomicznej w EUR (z uwagi na jej stabilność i przewidywalność) na okresy maksymalnie do 48 miesięcy.

Dedykowana strategia zabezpieczająca wyznacza optymalne poziomy zabezpieczenia dla standardowego okresu oraz dopuszczalne odchylenia.

Ekspozycja na ryzyko walutowe bilansowe jest zabezpieczana do 100% kwoty narażonej na przedmiotowe ryzyko walutowe.

W przypadku ryzyka towarowego poziom zabezpieczenia poszczególnych ekspozycji jest zgodny z rekomendacjami dla poszczególnych spółek zaakceptowanymi przez Komitet Ryzyka Finansowego.

Ekspozycja na ryzyko cen towarów związana z niedopasowaniem czasowym na nienormalnych zapasach operacyjnych jest zabezpieczana na 100% wolumenu zapasów narażonego na przedmiotowe ryzyko.

Ekspozycja na ryzyko cen towarów związana z uprawdopodobnionymi zobowiązaniami lub należnościami w PKN ORLEN jest zabezpieczana na 100 % wolumenu narażonego na przedmiotowe ryzyko (oferowania odbiorcom formuł cenowych opartych na cenie stałej w czasie).

Ekspozycja na ryzyko cen towarów związana z niedopasowaniem czasowym na zakupach ropy jest zabezpieczana na wolumenie odpowiadającym 90% wolumenu sprzedawanych produktów wytworzonych z kupowanej ropy, narażonych na przedmiotowe ryzyko.

Ekspozycja z tytułu marży rafinerijnej jest zabezpieczana oportunistycznie. Zgodnie z przyjętymi w tym zakresie strategiami, marża rafinerijna zabezpieczana jest w horyzoncie do 12 miesięcy w przód na wolumenie planowanej produkcji nieprzekraczającym 30% w PKN ORLEN, 50% w Unipetrolu oraz w ORLEN Lietuva.

Wszystkie transakcje zabezpieczające ekspozycję towarową i walutową w Unipetrol i ORLEN Lietuva są wykonywane na bilansie PKN a następnie przenoszone na Spółki na zasadzie transakcji wewnątrzgrupowych.

13.5.1. Ryzyko towarowe

Wpływ instrumentów pochodnych zabezpieczających ryzyko towarowe na sprawozdanie finansowe Grupy

Rodzaj zabezpieczonego surowca/produktu	Jednostka miary	31/12/2019	31/12/2018
Ropa naftowa	bbl	26 370 730	13 775 890
Olej napędowy	t	130 280	36 261
Olej opałowy	t	43 793	91 605
Gaz	gj	6 420 000	-
Pozostałe	t	53 000	52 000

Wartość księgowa netto instrumentów pochodnych zabezpieczających ryzyko towarowe na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku wyniosła odpowiednio (158) mln PLN oraz 160 mln PLN.

Analiza wrażliwości na zmiany cen produktów i surowców

Analiza wpływu zmiany wartości księgowej instrumentów finansowych na wynik przed opodatkowaniem i kapitał z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń w związku z hipotetyczną zmianą cen produktów i surowców:

	Założone odchylenia		Wpływ na wynik przed opodatkowaniem		Wpływ na kapitał z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń		Razem	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
			Wzrost cen		Wzrost cen		Wpływ łączny	
Ropa naftowa USD/bbl;CAD/bbl	32%	29%	(415)	(46)	(96)	(266)	(511)	(312)
Olej napędowy USD/t	26%	24%	-	-	(47)	(12)	(47)	(12)
Benzyna USD/t	31%	24%	-	-	(23)	(7)	(23)	(7)
Olej opałowy USD/t	-	28%	-	-	24	-	24	-
Gaz CAD/Gj	27%	23%	11	-	-	-	11	-
Paliwo lotnicze JET USD/t	25%	-	-	-	(2)	-	(2)	-
			(404)	(46)	(144)	(285)	(548)	(331)

Przy analogicznym procentowym spadku cen analiza wrażliwości wykazuje odchylenia tej samej wartości jak w powyższej tabeli ale ze znakiem przeciwnym.

Przyjęte w analizach wrażliwości instrumentów zabezpieczających ryzyko towarowe odchylenia cen ropy naftowej, gazu i produktów skalkulowano na podstawie ich obserwowanej zmienności historycznej w 2019 roku i 2018 roku.

Wpływ zmian cen zaprezentowano w skali roku.

W przypadku instrumentów pochodnych zbadano wpływ zmian cen ropy naftowej, gazu i produktów na wartość godziwą przy niezmiennym poziomie kursów walut.

Struktura instrumentów finansowych narażonych na ryzyko zmiany stóp procentowych na dzień 31 grudnia 2018 roku

Klasy instrumentów finansowych	NOTA	WIBOR	EURIBOR	LIBOR USD	LIBOR CAD	Razem
Aktywa finansowe						
Instrumenty pochodne	12.8	11*	357*	328	-	685**
		11	357	328	-	685
Zobowiązania finansowe						
Kredyty	12.6.1.1	-	2 152	5	106	2 263
Obligacje	12.6.1.2	2 015	-	-	-	2 015
Instrumenty pochodne	12.8	27*	70*	165	-	235**
		2 042	2 222	170	106	4 513**

*W pozycji aktywa i zobowiązania finansowe - instrumenty pochodne netto, ujęto swapy walutowo-procentowe (CIRS - cross interest rate swaps) wycenione na kwotę 16 mln PLN, które są wrażliwe zarówno na zmiany stóp procentowych WIBOR i EURIBOR.

**Pozycja razem aktywa i zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych uwzględnia wycenę CIRS w kwocie odpowiednio 11 mln PLN i 27 mln PLN.

Grupa ORLEN narażona jest na ryzyko zmienności przepływów pieniężnych z tytułu zmian stóp procentowych wynikające z posiadanych aktywów oraz pasywów dla których przychody oraz koszty odsetkowe są uzależnione od zmiennych stóp procentowych.

Grupa ORLEN zabezpiecza skonsolidowaną ekspozycję na zmienność przepływów pieniężnych z tytułu zmian stóp procentowych. W tym celu wykorzystywane są instrumenty typu swap procentowy oraz walutowy swap procentowy.

Pomiar ryzyka dokonywany jest w oparciu o udział w całości zadłużenia brutto pozycji, dla których koszty odsetkowe są uzależnione od zmiennych stóp procentowych.

Analiza wrażliwości na zmiany stóp procentowych

Stopa procentowa	Założone odchylenia		Wpływ na wynik przed opodatkowaniem		Wpływ na kapitał z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń		Razem	
	31/12/2019	31/12/2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
WIBOR	+0,5p.p.	+0,5p.p.	(5)	(10)	-	-	(5)	(10)
LIBOR USD	+0,5p.p.	+0,5p.p.	1	4	-	-	1	4
EURIBOR	+0,5p.p.	+0,5p.p.	(8)	(1)	(1)	-	(9)	(1)
			(12)	(7)	(1)	-	(13)	(7)

Przy odchyleniu stóp procentowych o (-) 0,5p.p. analiza wrażliwości wykazuje odchylenia tej samej wartości jak w powyższej tabeli ale ze znakiem przeciwnym.

Powyższe odchylenia stóp procentowych skalkulowano na podstawie obserwacji średnich wahań stóp procentowych w 2019 i 2018 roku.

Wpływ zmian stóp procentowych zaprezentowano w skali rocznej.

W przypadku instrumentów pochodnych w analizie wrażliwości na ryzyko zmian stóp procentowych zastosowano przesunięcie krzywej stóp procentowych o potencjalnie możliwą zmianę referencyjnych stóp procentowych, przy założeniu niezmienności innych czynników ryzyka.

Analiza wrażliwości na ryzyko towarowe, na zmiany kursów walutowych oraz na ryzyko zmiany stóp procentowych przeprowadzona została w oparciu o tą samą metodologię.

13.5.4. Ryzyko płynności i kredytowe
Ryzyko płynności
Analiza wymagalności zobowiązań finansowych na dzień 31 grudnia 2019 roku

	NOTA	do 1 roku	powyżej 1 do 3 lat	powyżej 3 do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Wartość księgowa
Kredyty							
	12.6.1.1	252	1 884	-	-	2 136	2 136
Obligacje							
	12.6.1.2	201	1 047	5 299	-	6 547	6 471
		29	1 047	-	-	1 076	1 002
		172	-	5 299	-	5 471	5 469
Dostawy i usługi	12.5.3	7 889	-	-	-	7 889	7 889
Zobowiązania inwestycyjne	12.5.3, 12.8	1 362	18	14	62	1 456	1 456
Instrumenty pochodne - wartość niezdykontowana							
	12.8	263	4	2	-	269	268
		54	-	2	-	56	56
		42	-	2	-	44	44
	12.8	12	-	-	-	12	12
		209	4	-	-	213	212
	12.8	19	-	-	-	19	19
	12.8	190	4	-	-	194	193
Zobowiązania z tytułu rozliczonych instrumentów pochodnych	12.8	209	-	-	-	209	209
Korekta pozycji zabezpieczanej	12.8	4	-	-	-	4	4
Pozostałe	12.5.3, 12.8	611	22	7	43	683	683
		10 791	2 975	5 322	105	19 193	19 116

Analiza wymagalności zobowiązań finansowych z tytułu leasingu została zaprezentowana w [nocy 14.2.1.](#)

Analiza wymagalności zobowiązań finansowych na dzień 31 grudnia 2018 roku

		do 1 roku	powyżej 1 do 3 lat	powyżej 3 do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Wartość księgowa
	NOTA						
Kredyty	12.6.1.1	112	2 151	-	-	2 263	2 263
Obligacje	12.6.1.2	1 051	361	2 983	3 246	7 641	7 528
o zmiennym oprocentowaniu – wartość niedyskontowana		1 046	258	818	-	2 122	2 015
o stałym oprocentowaniu – wartość niedyskontowana		5	103	2 165	3 246	5 519	5 513
Dostawy i usługi	12.5.3	7 275	-	-	-	7 275	7 275
Zobowiązania inwestycyjne	12.5.3, 12.8	1 067	19	14	69	1 169	1 169
Instrumenty pochodne - wartość niedyskontowana	12.8	180	50	-	-	230	235
wymiana środków pieniężnych brutto, w tym:		39	-	-	-	39	45
forwarty walutowe	12.8	15	-	-	-	15	18
swapy walutowo - procentowe	12.8	24	-	-	-	24	27
swapy towarowe	12.8	-	-	-	-	-	-
wymiana środków pieniężnych netto, w tym:		141	50	-	-	191	190
forwarty walutowe	12.8	-	-	-	-	-	-
swapy procentowe	12.8	-	38	-	-	38	38
swapy towarowe	12.8	141	12	-	-	153	152
Zobowiązania z tytułu rozliczonych instrumentów pochodnych	12.8	67	-	-	-	67	67
Korekta pozycji zabezpieczanej		1	3	-	-	4	4
Pozostałe	12.5.3, 12.8	368	63	31	158	620	620
		10 121	2 647	3 028	3 473	19 269	19 161

Poprzez ryzyko płynności finansowej rozumie się utratę zdolności do terminowego regulowania bieżących zobowiązań.

Grupa ORLEN narażona jest na ryzyko płynności wynikające z relacji aktywów obrotowych do zobowiązań krótkoterminowych. Na dzień 31 grudnia 2019 roku i 31 grudnia 2018 roku wskaźnik płynności bieżącej wyniósł odpowiednio 1,8.

Celem procesu zarządzania ryzykiem płynności finansowej jest zapewnienie bezpieczeństwa i stabilizacji finansowej Grupy, a podstawowym narzędziem ograniczającym powyższe ryzyko jest bieżący przegląd dopasowania terminów zapadalności aktywów i wymagalności pasywów. Dodatkowo Grupa ORLEN prowadzi politykę dywersyfikacji źródeł finansowania oraz wykorzystuje szereg narzędzi dla efektywnego zarządzania płynnością.

Grupa ORLEN wykorzystuje systemy koncentracji środków finansowych („systemy cash-pool”) do efektywnego zarządzania bieżącą płynnością finansową oraz optymalizacji kosztów finansowych w ramach Grupy ORLEN. Na koniec 2019 roku funkcjonowały następujące systemy cash-pool, zarządzane przez PKN ORLEN:

- systemy cash-pool dedykowane dla polskich spółek Grupy ORLEN. Na dzień 31 grudnia 2019 roku systemy te obejmowały łącznie 24 spółki Grupy ORLEN,
- międzynarodowy system cash-pool dedykowany dla zagranicznych spółek Grupy ORLEN. Na dzień 31 grudnia 2019 roku system ten obejmował 8 spółek zagranicznych Grupy ORLEN.

Zarządzając płynnością PKN ORLEN może emitować obligacje w ramach ustalonych limitów jak również nabywać obligacje emitowane przez spółki z Grupy ORLEN. Dodatkowe informacje o obligacjach w nocie [12.6.1.2](#).

W roku 2019 Grupa ORLEN inwestowała środki pieniężne w lokaty bankowe. Decyzje dotyczące lokat bankowych opierają się na maksymalizacji stopy zwrotu oraz bieżącej ocenie kondycji finansowej banków wymagającej posiadania przez bank krótkoterminowej oceny ratingowej dla depozytów na poziomie inwestycyjnym.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku i na dzień 31 grudnia 2018 roku maksymalne możliwe zadłużenie z tytułu zawartych umów kredytowych wynosiło odpowiednio 9 160 mln PLN i 10 025 mln PLN. Do wykorzystania na dzień 31 grudnia 2019 roku i na dzień 31 grudnia 2018 roku pozostało odpowiednio 6 742 mln PLN i 7 181 mln PLN.

Kwota gwarancji dotyczących zobowiązań wobec osób trzecich wystawionych w toku bieżącej działalności na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku wyniosła odpowiednio 2 586 mln PLN oraz 579 mln PLN. Kwotę 2 mld PLN stanowi gwarancja bankowa za zobowiązania z tytułu ogłoszonego przez PKN ORLEN wezwania do zapisywania się na sprzedaż wszystkich akcji ENERGA S.A. Pozostałe gwarancje dotyczyły głównie: gwarancji cywilnoprawnych związanych z zabezpieczeniem należytego wykonania umów, oraz gwarancji publicznoprawnych wynikających z przepisów powszechnie obowiązujących zabezpieczających prawidłowość prowadzenia działalności koncesjonowanych w sektorze paliw ciekłych i wynikających z tej działalności należności podatkowych, celnych. Ponadto udzielone w Grupie poręczenia i gwarancje jednostkom zależnym na rzecz podmiotów trzecich wyniosły na dzień 31 grudnia 2019 roku i na dzień 31 grudnia 2018 roku odpowiednio 9 946 mln PLN oraz 10 570 mln PLN. Dotyczyły one głównie zabezpieczenia przyszłych zobowiązań spółki ORLEN Capital wynikających z emisji euroobligacji oraz terminowego regulowania zobowiązań przez jednostki zależne.

W oparciu o analizy i prognozy Grupa określiła na koniec okresu sprawozdawczego prawdopodobieństwo zapłaty powyższych kwot jako niskie.

Ryzyko kredytowe

Grupa ocenia, że ryzyko nieuregulowania należności przez kontrahentów w zakresie należności nieprzeterminowanych oraz należności przeterminowanych nieobjętych odpisem jest znikome, ze względu na efektywne zarządzanie kredytem kupieckim i windykacją. Grupa m.in. wyznacza limity dla poszczególnych kontrahentów i ustanawia zabezpieczenia, ma możliwość dokonywania kompensaty wzajemnych wierzytelności. Grupa korzysta z faktoringu bez regresu, jak również stosuje rozwiązanie w postaci faktoringu odwrotnego.

Limity kredytu kupieckiego są ustalane na podstawie wykonywanej analizy finansowej kontrahentów (w oparciu o dostarczone sprawozdania finansowe) oraz historię współpracy lub aktualnego raportu z Wywiadowni Gospodarczej.

Oddzielną grupę stanowią kontrahenci, dla których nadawany jest limit ubezpieczeniowy np. flota, mikroflota, kontrahenci eksportowi.

Część kontrahentów dokonuje wpłaty kaucji na rachunek. W przypadku braku limitu kredytowego kontrahenci są zobligowani do dokonania przedpłat.

Miarą ryzyka kredytowego jest kwota maksymalnego ryzyka kredytowego dla poszczególnych klas aktywów finansowych, która odpowiada ich wartości księgowej (nota 12.5.2. i 12.8).

Grupa na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku otrzymała gwarancje bankowe i ubezpieczeniowe w wysokości odpowiednio 3 301 mln PLN oraz 2 793 mln PLN. Grupa dodatkowo przyjmuje od swoich odbiorców zabezpieczenie w postaci poręczeń, dobrowolne poddanie się egzekucji (Art. 777 KPC), kaucji, zastawu rejestrowego, hipotek i weksli, gwarancji, akredytyw.

14. POZOSTAŁE NOTY OBJAŚNIAJĄCE

14.1. Posiadane koncesje

Grupa prowadzi działalność gospodarczą, która ze względu na interes publiczny wymaga posiadania koncesji.

31/12/2019	Okresy pozostałe do wygaśnięcia koncesji (w latach)
Energia elektryczna: wytwarzanie, dystrybucja, obrót	6-11
Energia ciepła: wytwarzanie, przesyłanie, dystrybucja, obrót	6-11
Gaz ziemny: dystrybucja, obrót w kraju i zagranicą	6-11
Paliwa ciekłe: wytwarzanie, przesyłanie, magazynowanie, przeladunek, obrót w kraju i zagranicą	2-11
Bezziornikowe magazynowanie ropy naftowej i paliw płynnych	10
Złóża soli kamiennej: eksploatacja	13
Poszukiwanie i rozpoznanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego	1-5
Morskie Farmy Wiatrowe: przygotowanie, realizacja, eksploatacja	22
Ochrona osób i mienia	bezterminowo

Na dzień 31 grudnia 2019 i 31 grudnia 2018 roku Grupa nie posiadała zobowiązań umownych na usługi koncesjonowane zgodnie z interpretacją KIMSF 12 - Umowy na usługi koncesjonowane.

14.2. Leasing

WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Leasing

Szczegółowe zasady rachunkowości zostały opisane w [nocie 5](#) Wpływ zmian Standardów MSSF na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

PROFESJONALNY OSĄD

W zakresie umów, w których Grupa jest leasingobiorcą, gdy ocena czy umowa zawiera leasing nie jest jednoznaczna, Grupa dokonuje profesjonalnego osądu w zakresie czy definicja leasingu zgodnie z MSSF 16 jest spełniona.

W zakresie umów, w których Grupa jest leasingodawcą, Grupa dokonuje osądu kwalifikując umowy leasingowe jako leasing finansowy lub leasing operacyjny na podstawie analizy treści ekonomicznej transakcji.

14.2.1. Grupa jako leasingobiorca

Zmiana stanu aktywów z tytułu praw do użytkowania

	Grunty	Budynki i budowle	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu i pozostałe	Razem
Wartość księgowa netto na 01/01/2019 - Wpływ wdrożenia MSSF 16					
Wartość księgowa brutto	1 544	984	95	697	3 320
Odpisy aktualizujące	-	-	(2)	(2)	(4)
	1 544	984	93	695	3 316
zwiększenia/(zmniejszenia) netto					
Nowe umowy leasingu, zwiększenie wynagrodzenia leasingowego	160	514	7	312	993
Amortyzacja	(54)	(135)	(15)	(321)	(525)
Odpisy aktualizujące	(24)	(5)	-	-	(29)
Utworzenie	(52)	(4)	-	(1)	(57)
Odwrócenie	24	4	-	-	28
Reklasyfikacje *	97	150	19	49	315
Pozostałe	(33)	(33)	(5)	(47)	(118)
	1 690	1 475	99	688	3 952
Wartość księgowa netto na 31/12/2019					
Wartość księgowa brutto	1 795	1 685	125	1 012	4 617
Skumulowane umorzenie	(81)	(205)	(24)	(322)	(632)
Odpisy aktualizujące	(24)	(5)	(2)	(2)	(33)
	1 690	1 475	99	688	3 952

* Pozycja reklasyfikacje obejmuje głównie wartości brutto, umorzenie rzeczowych aktywów trwałych i prawa wieczystego użytkowania gruntów, które zostały rozpoznane na dzień 31 grudnia 2018 roku jako leasing finansowy pod MSR 17

Łączna wartość wydatków z tytułu umów leasingowych, zaprezentowanych w działalności finansowej w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych w roku 2019 wyniosła 724 mln PLN.

Analiza wymagalności zobowiązań z tytułu leasingu

	31/12/2019
do jednego roku	618
od 1 roku do 2 lat	1 135
od 2 lat do 3 lat	279
od 3 lat do 4 lat	222
od 4 lat do 5 lat	193
powyżej 5 lat	3 416
	5 863
Dyskonto	(1 865)
	3 998

Kwoty z tytułu umów leasingu ujęte w sprawozdaniu z zysku lub strat i innych całkowitych dochodów

	2019
Koszty z tytułu:	(251)
odsetek z tytułu leasingu	(100)
leasingu krótkoterminowego	(112)
leasingu aktywów o niskiej wartości niebędący leasingiem krótkoterminowym	(6)
zmiennych opłat leasingowych nieujętych w wycenie zobowiązań leasingowych	(33)
Koszty finansowe	(100)
Koszty według rodzaju: Usługi Obce	(112)
Koszty według rodzaju: Usługi Obce	(6)
Koszty według rodzaju: Usługi Obce	(33)

14.2.2. Grupa jako leasingodawca

Grupa w dniu rozpoczęcia, klasyfikuje leasing jako leasing finansowy lub operacyjny.

Grupa w celu dokonania ww. klasyfikacji, dokonuje oceny czy następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i korzyści wynikających z posiadania bazowego składnika aktywów na leasingobiorcę. Jeżeli ma miejsce przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i korzyści, leasing zostaje zaklasyfikowany jako leasing finansowy, w odwrotnej sytuacji – jako leasing operacyjny.

Leasing finansowy
Analiza wymagalności opłat leasingowych w leasingu finansowym

	31/12/2019
do jednego roku	12
od 1 roku do 3 lat	12
od 3 lat do 5 lat	1
	25

Grupa jako leasingodawca w leasingu finansowym rozpoznała na 1 stycznia 2019 roku, zgodnie z MSSF 16 umowy subleasingu w Grupie Unipetrol dla których wartość należnych opłat leasingowych na dzień 31 grudnia 2019 roku wyniosła 25 mln PLN.

Leasing operacyjny
Analiza wymagalności opłat leasingowych w leasingu operacyjnym

	31/12/2019
do jednego roku	89
od 1 roku do 2 lat	41
od 2 lat do 3 lat	39
od 3 lat do 4 lat	37
od 4 lat do 5 lat	33
powyżej 5 lat	336
	575

Na dzień 31 grudnia 2019 roku wartość księgowa netto rzeczowych aktywów trwałych Grupy oddanych innym podmiotom do użytkowania na podstawie umowy leasingu operacyjnego wyniosła 150 mln PLN i dotyczyła głównie gruntów własnych (46 mln PLN) oraz budynków i budowli (94 mln PLN).

Opłaty leasingowe z tytułu leasingów operacyjnych są ujmowane liniowo przez okres leasingu jako przychody ze sprzedaży produktów i usług. Przychody z tytułu leasingu operacyjnego w 2019 roku wyniosły 257 mln PLN.

14.3. Poniesione nakłady inwestycyjne oraz przyszłe zobowiązania z tytułu podpisanych kontraktów inwestycyjnych

Łączna wartość nakładów inwestycyjnych wraz z kosztami finansowania zewnętrznego poniesionych w 2019 roku oraz w 2018 roku wyniosła odpowiednio 8 773 mln PLN i 4 280 mln PLN, w tym nakłady na inwestycje związane z ochroną środowiska odpowiednio 198 mln PLN i 204 mln PLN. Łączna wartość nakładów inwestycyjnych wraz z kosztami finansowania zewnętrznego poniesionych w 2019 uwzględnia wpływ wdrożenia MSSF 16 w wysokości 3 316 mln PLN.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku i na dzień 31 grudnia 2018 roku wartość przyszłych zobowiązań z tytułu podpisanych do tego dnia kontraktów inwestycyjnych wyniosła odpowiednio 5 100 mln PLN i 1 281 mln PLN.

14.4. Aktywa i zobowiązania warunkowe

WYBRANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Aktywa i zobowiązania warunkowe

Grupa ujawnia na koniec okresu sprawozdawczego informacje o aktywach warunkowych jeśli wpływ środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne jest prawdopodobny. Jeśli jest to wykonalne w praktyce, Grupa szacuje skutki finansowe aktywów warunkowych, wyceniając je zgodnie z zasadami obowiązującymi przy wycenie rezerw.

Grupa ujawnia na koniec okresu sprawozdawczego informacje o zobowiązaniach warunkowych jeśli:

- ma możliwy obowiązek, który powstał na skutek zdarzeń przeszłych, których istnienie zostanie potwierdzone dopiero w momencie wystąpienia lub niewystąpienia jednego lub większej ilości niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie w pełni podlegają kontroli Grupy lub
- ma obecny obowiązek który powstał na skutek zdarzeń przeszłych, ale wpływ środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne nie jest prawdopodobny lub Grupa nie jest w stanie wycenić kwoty zobowiązania wystarczająco wiarygodnie.

Grupa nie ujawnia zobowiązania warunkowego gdy prawdopodobieństwo wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne jest znikome.

SZACUNKI

Aktywa warunkowe

Grupa dokonuje szacunków w odniesieniu do skutków finansowych ujawnianych aktywów warunkowych w oparciu o wartość wcześniej rozpoznanych kosztów, które Grupa spodziewa się odzyskać (np. na mocy podpisanych umów ubezpieczenia), bądź wartość przedmiotu postępowań, w których spółki Grupy występują w roli powoda.

Zobowiązania warunkowe

Grupa szacuje możliwe przyszłe zobowiązania, stanowiące zobowiązania warunkowe, w oparciu o wartość roszczeń w ramach toczących się postępowań, w których spółki z Grupy ORLEN są stroną pozwaną.

14.4.1. Aktywa warunkowe

Dnia 5 marca 2020 roku PERN S.A. poinformował PKN ORLEN, że w związku z przeprowadzoną przez niego, jako operatora systemu rurociągowego, inwentaryzacją zapasów ropy naftowej dostarczanej przez park zbiornikowy w Adamowie, zapas operacyjny ropy naftowej typu REBCO (Russian Export Blend Crude Oil) PKN ORLEN jest niższy o 89.653 ton metrycznych netto z powodu różnic w metodologii obliczenia ilości tego zapasu. W konsekwencji, zdaniem PERN S.A. zapas operacyjny PKN ORLEN w zakresie ropy naftowej typu REBCO, wyniósł na dzień 31 grudnia 2019 roku 535.812 ton metrycznych netto.

PKN ORLEN nie zgadza się ze stanowiskiem PERN S.A., ponieważ w jego ocenie pozostaje ono bezpodstawne, nieudowodnione i niezgodne z umowami wiążącymi PKN ORLEN oraz PERN S.A., a dotychczasowa metodologia stosowana na potrzeby obliczeń ilości ropy naftowej typu REBCO przesyłanej przez PERN S.A. do PKN ORLEN jest prawidłowa i nie była nigdy wcześniej kwestionowana. PKN ORLEN analizuje obecnie możliwości podjęcia odpowiednich kroków prawnych związanych z informacją przekazaną przez PERN S.A. i zastrzega możliwość podjęcia wszelkich działań zmierzających do ochrony uzasadnionych interesów PKN ORLEN, w tym dochodzenia roszczeń związanych z przekazaną przez PERN S.A. informacją na temat wysokości zapasu operacyjnego PKN ORLEN w zakresie ropy naftowej typu REBCO. Niezależnie od tego, kierując się najdalej posuniętą ostrożnością, PKN ORLEN dokonał korekty zapasów w kwocie (156) mln PLN w ciężar pozostałych kosztów operacyjnych. W ocenie PKN ORLEN kwota korekty zapasów stanowi jednocześnie aktywo warunkowe PKN ORLEN.

14.4.2. Zobowiązania warunkowe

Informacje o istotnych postępowaniach toczących się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji w których spółki z Grupy ORLEN są stroną pozwaną:

Pozew I.P.-95 s.r.o. przeciwko Unipetrol RPA s.r.o. o odszkodowanie

W dniu 23 maja 2012 roku Unipetrol RPA s.r.o. otrzymał z Sądu Okręgowego w Ostrawie pozew spółki I.P.-95 s.r.o. o odszkodowanie związane ze złożeniem przez Unipetrol RPA s.r.o. w listopadzie 2009 roku wniosku o ogłoszenie upadłości spółki I.P.-95 s.r.o. Łączna wartość pozwu wynosi około 300 mln PLN przeliczone kursem z dnia 31 grudnia 2019 roku (co odpowiada 1 789 mln CZK). Unipetrol RPA s.r.o. jest jednym z ośmiu podmiotów pozwanych solidarnie o zapłatę wyżej wymienionej kwoty. Na wniosek I.P.-95 s.r.o. toczyło się postępowanie dotyczące przystąpienia do sprawy w charakterze powoda spółki NESTARMO TRADING LIMITED. Sąd odmówił zgody na przystąpienie tej spółki do sprawy. W lutym 2018 roku sąd oddalił w całości pozew orzekając na korzyść Unipetrol RPA s.r.o. W dniu 3 kwietnia 2018 roku I.P.-95 s.r.o. złożył apelację od orzeczenia sądu pierwszej instancji. W dniu 22 maja 2018 roku Sąd Okręgowy w Ostrawie zobowiązał I.P.-95 s.r.o. do zapłaty opłaty od apelacji. W dniu 11 grudnia 2018 roku Sąd drugiej instancji oddalił apelację I.P.-95 s.r.o. od wyroku Sądu Okręgowego w Ostrawie. Wyrok jest prawomocny. W dniu 20 marca 2019 r. I.P.-95 s.r.o. wniosła skargę kasacyjną od wyroku sądu drugiej instancji. W ocenie Unipetrol RPA s.r.o. roszczenie jest bezpodstawne.

Roszczenie Warter Fuels S.A (poprzednio: OBR S.A.) przeciwko PKN ORLEN o odszkodowanie

W dniu 5 września 2014 roku spółka OBR S.A. (obecnie: Warter Fuels S.A.) wystąpiła przeciwko PKN ORLEN do Sądu Okręgowego w Łodzi z pozwem o zapłatę z tytułu zarzucanego naruszenia przez PKN ORLEN praw do patentu. Kwota roszczenia w pozwie została oszacowana przez Warter Fuels S.A. na kwotę około 84 mln PLN. Żądanie pozwu obejmuje zasądzenie od PKN ORLEN na rzecz Warter Fuels S.A. sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej wartości opłaty licencyjnej za korzystanie z rozwiązania objętego ww. patentem oraz zasądzenie obowiązku zwrotu korzyści uzyskanych na skutek stosowania tego rozwiązania. W dniu 16 października 2014 roku PKN ORLEN złożył odpowiedź na pozew. Pismem procesowym z dnia 11 grudnia 2014 roku wartość przedmiotu sporu została określona przez powoda na kwotę około 247 mln PLN. Dotychczas odbyło się kilka rozpraw (ostatnia 28 września 2018 roku), podczas których sąd przesłuchał świadków zgłoszonych przez strony. W dniu 19 grudnia 2018 roku odbyła się rozprawa, w trakcie której sąd wysłuchał stanowiska stron w zakresie podstaw ewentualnego uchylecia postanowienia o zabezpieczeniu. Postanowieniem z dnia 2 stycznia 2019 roku Sąd Okręgowy uchylił postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia roszczeń. Warter Fuels S.A. złożył zażalenie na to postanowienie w dniu 5 lutego 2019 roku. PKN ORLEN złożył odpowiedź na zażalenie. Sprawa rozpoznania zażalenia jest na etapie postępowania drugoinstancyjnego, tj. przed Sądem Apelacyjnym w Łodzi. Zabezpieczenie zostało prawomocnie uchylone. Pełnomocnik PKN ORLEN złożył także wniosek o zawieszenie postępowania z uwagi na toczące się równoległe postępowanie o ustalenie prawa

do spornego patentu, którego wynik będzie miał znaczenie dla rozstrzygnięcia w sprawie o naruszenie. Wniosek nie został jeszcze rozpatrzony. Obecnie Sąd poszukuje biegłego bądź instytutu celem wydania opinii. W ocenie PKN ORLEN roszczenia Warter Fuels S.A. są bezpodstawne.

Pozew Polocktransneft Druzhba przeciwko AB ORLEN Lietuva

W dniu 21 września 2017 roku spółka AB ORLEN Lietuva otrzymała z sądu pozew białoruskiej spółki Polocktransneft Druzhba (operator białoruskiego odcinka rurociągu Przyjaźń) o zapłatę odszkodowania za ropę naftową, która jako tzw. ropa technologiczna od 1992 roku znajdowała się na litewskim odcinku rurociągu Przyjaźń i została wykorzystana przez ORLEN Lietuva po tym jak w 2006 roku działalność tego odcinka została wstrzymana. Polocktransneft Druzhba uważa, że ropa ta była jej własnością. Wartość roszczenia wynosi około 319 mln PLN przeliczone kursem z dnia 31 grudnia 2019 roku (co odpowiada 84 mln USD). Pozew obejmuje również żądanie zapłaty odsetek i kosztów postępowania. ORLEN Lietuva złożyła odpowiedź na pozew. W dniu 15 marca 2018 roku odbyła się rozprawa. W dniu 29 marca 2018 roku sąd oddalił roszczenie powoda. Polocktransneft Druzhba wniósł apelację od wyroku oddalającego powództwo. ORLEN Lietuva złożyła odpowiedź na apelację. Rozprawa odbyła się w dniu 6 maja 2019 roku. Przesłuchano świadka, byłego głównego przedstawiciela Polocktransneft Druzhba na Litwie. W dniu 4 września 2019 roku odbyła się kolejna rozprawa, na której Sąd rozstrzygnął kilka kwestii proceduralnych m.in. dopuścił dowody z opinii ekspertów powołane przez strony, odmówił dołączenia do sprawy dokumentów z innych spraw karnych, o które wnioskował Polocktransneft Druzhba. Sąd wezwał powoda i pozwanego do przedłożenia dokumentów oraz informacji do akt sprawy do dnia 22 października 2019 roku. W dniach 6 listopada 2019 roku, 22 stycznia i 7 lutego 2020 roku odbyły się kolejne rozprawy, na których złożone zostały dowody z dokumentów i przesłuchano świadka. W dniu 9 marca 2020 roku Sąd Apelacyjny wyrokiem oddalił apelację powoda. Polocktransneft Druzhba przysługuje prawo do wniesienia skargi kasacyjnej w terminie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku Sądu Apelacyjnego. W ocenie ORLEN Lietuva powyższe roszczenie jest bezpodstawne.

Pozew UAB Baltpool przeciwko ORLEN Lietuva

W maju 2019 roku spółka UAB Baltpool (podmiot administrujący funduszami i odpowiedzialny za pobór opłat z tytułu tzw. Public Servis Obligation na Litwie „PSO”) wniosła pozew przeciwko ORLEN Lietuva o zapłatę opłat systemowych (tzw. opłaty PSO) związanych ze zużyciem energii elektrycznej za okres od lutego 2013 do marca 2019 roku (z wyłączeniem maja 2017). Pozew dotyczy niezapłaconych przez ORLEN Lietuva opłat systemowych od ilości energii elektrycznej wytworzonej i zużytej przez ORLEN Lietuva na własne potrzeby. ORLEN Lietuva uważa, że tego rodzaju opłaty systemowe (opłaty autoproducentkie) są nienależne. Wartość przedmiotu sporu wraz z odsetkami została ujęta w księgach ORLEN Lietuva i wynosi 64,8 mln PLN przeliczone kursem z dnia 31 grudnia 2019 roku (co odpowiada 15,2 mln EUR).

Sprawa ta jest powiązana z 7 sprawami administracyjnymi wszczętymi przez ORLEN Lietuva (od 2013 roku), w których ORLEN Lietuva kwestionuje legalność naliczania PSO od energii elektrycznej wytworzonej i zużytej na własne potrzeby. Wszystkie te sprawy administracyjne są zawieszane w związku z postępowaniem toczącym się przed Trybunałem Sprawiedliwości UE. Wynik sprawy z powództwa UAB Baltpool zależy w dużym stopniu od wyniku tych postępowań administracyjnych i postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości UE. Trybunał Sprawiedliwości UE zdecydował, że litewski program PSO miał charakter pomocy państwa. W ocenie ORLEN Lietuva roszczenia UAB Baltpool są bezpodstawne.

Spór POLWAX S.A. - ORLEN Projekt S.A.

W dniu 19 kwietnia 2019 roku spółka ORLEN Projekt złożyła do Sądu Okręgowego w Rzeszowie pozew przeciwko POLWAX o zapłatę kwoty 6,7 mln PLN wraz z należnymi odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych z tytułu wynagrodzenia za wykonane i odebrane przez POLWAX prace budowlane w związku z zawartą w dniu 7 kwietnia 2017 roku Umową na „Budowę i uruchomienie instalacji odolejania rozpuszczalnikowego gączy parafinowych wraz z instalacjami pomocniczymi dla Spółki POLWAX S.A”. W dniu 23 maja 2019 roku Sąd wydał na rzecz ORLEN Projekt nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym obejmujący całość dochodzonej kwoty, dzięki czemu ORLEN Projekt uzyskała następnie zabezpieczenie komornicze tej kwoty na rachunku bankowym POLWAX. Złożony przez POLWAX wniosek o uchylenie nakazu zapłaty jako tytułu zabezpieczenia został oddalony postanowieniem Sądu I instancji. Aktualnie sprawa jest na etapie rozpoznawania przez Sąd Apelacyjny zażalenia POLWAX na wskazane postanowienie Sądu I Instancji. Planowany termin rozpoznania zażalenia POLWAX to połowa marca 2020 roku. Po jego rozpoznaniu akta sprawy zostaną przekazane z powrotem do Sądu Okręgowego celem kontynuowania postępowania dowodowego.

W dniu 31 maja 2019 roku spółka ORLEN Projekt złożyła do Sądu Okręgowego w Rzeszowie kolejny pozew przeciwko POLWAX o zapłatę dalszej kwoty 6,5 mln PLN wraz z należnymi odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych z tytułu kolejnej części wynagrodzenia za wykonane i odebrane przez POLWAX prace budowlane. Pozew ten został następnie dwukrotnie rozszerzony – rozszerzeniem powództwa z 20 września 2019 roku o kwotę 13,9 mln PLN tytułem zwrotu bezpodstawnie pobranej przez POLWAX gwarancji dobrego wykonania Umowy oraz pokrycia kosztów jej realizacji oraz rozszerzeniem powództwa z 6 listopada 2019 roku o kwotę 25 mln PLN z tytułu innych roszczeń związanych z odstąpieniem przez ORLEN Projekt od Umowy z winy POLWAX, do łącznej kwoty 45 mln PLN. Sprawa jest w toku.

W dniu 25 lutego 2020 roku spółka ORLEN Projekt otrzymała od POLWAX wezwanie do zapłaty kwoty 132 mln PLN, na którą składają się: 84 mln PLN tytułem szkody w postaci rzeczywistej straty, która miała zostać poniesiona przez POLWAX, oraz 48 mln PLN tytułem utraconych korzyści, które miały powstać w związku z nienależnym wykonaniem i niewykonaniem Umowy przez ORLEN Projekt. Zgodnie z posiadanymi przez ORLEN Projekt informacjami, w dniu 2 marca 2020 roku do Sądu Okręgowego w Rzeszowie wpłynął pozew POLWAX przeciwko ORLEN Projekt o zapłatę kwoty 132 mln PLN wraz z należnymi odsetkami za opóźnienie. Sprawa jest obecnie na etapie badania wymogów formalnych pozwu złożonego przez POLWAX i dotychczas Sąd nie wydał w jej ramach żadnych orzeczeń, w szczególności nie zarządził jeszcze doręczenia odpisu pozwu ORLEN Projekt. W ocenie ORLEN Projekt roszczenia POLWAX objęte wezwaniem do zapłaty i pozwem są bezpodstawne i niezwłocznie po doręczeniu odpisu pozwu ORLEN Projekt podejmie przewidziane prawem środki mające na celu wykazanie ich bezzasadności. Zgodnie z posiadanymi przez ORLEN Projekt informacjami, przed złożeniem pozwu spółka POLWAX wystąpiła do Sadu Okręgowego w Rzeszowie z wnioskiem o zabezpieczenie roszczeń, których zamierzała dochodzić od ORLEN Projekt, jednakże Sąd wniosek ten oddalił w całości postanowieniem z dnia 6 lutego 2020 roku.

W dniu 10 marca 2020 roku POLWAX opublikował raport bieżący nr 7/2020 informujący o wniesieniu do sądu pozwu o zapłatę kwoty 10 mln PLN z tytułu: (i) usunięcia i utylizacji odpadu zanieczyszczonej ziemi pochodzącej z terenu Inwestycji, oraz (ii) bezumownego składowania ziemi poza terenem Inwestycji na działce nr 3762/70. W ocenie ORLEN Projekt powyższe roszczenia POLWAX są bezpodstawne i niezwłocznie po doręczeniu odpisu pozwu ORLEN Projekt podejmie przewidziane prawem środki mające na celu wykazanie ich bezzasadności.

Poza postępowaniami opisanymi powyżej Grupa nie zidentyfikowała innych istotnych zobowiązań warunkowych.

14.5. Zabezpieczenia akcyzowe

Zabezpieczenia akcyzowe i akcyza od wyrobów i towarów znajdujących się w procedurze zawieszono poboru wynosiły na dzień 31 grudnia 2019 roku i na dzień 31 grudnia 2018 roku odpowiednio 2 826 mln PLN i 2 626 mln PLN.

14.6. Transakcje z podmiotami powiązanymi

W 2019 roku oraz w 2018 roku oraz na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku na podstawie złożonych oświadczeń, nie wystąpiły transakcje podmiotów powiązanych z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej Jednostki Dominującej.

W 2019 roku, na podstawie złożonych oświadczeń, nie wystąpiły transakcje bliskich osób powiązanych z pozostałym kluczowym personelem kierowniczym Jednostki Dominującej oraz kluczowym personelem kierowniczym spółek Grupy ORLEN z podmiotami powiązanymi Grupy ORLEN.

W 2018 roku, na podstawie złożonych oświadczeń, wystąpiły transakcje bliskich osób powiązanych z pozostałym kluczowym personelem kierowniczym Jednostki Dominującej oraz kluczowym personelem kierowniczym spółek Grupy ORLEN z podmiotami powiązanymi Grupy ORLEN w kwocie 0,3 mln PLN, głównie kwoty dotyczyły zakupu usług prawnych oraz doradztwa podatkowego.

14.6.1. Wynagrodzenia wypłacone i należne lub potencjalnie należne członkom Zarządu, Rady Nadzorczej Jednostki Dominującej oraz pozostałym członkom kluczowego personelu kierowniczego Jednostki Dominującej oraz spółek Grupy ORLEN

	2019	2018
Jednostka Dominująca		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	42,8	40,3
<i>Zarząd</i>	13,0	9,5
<i>Rada Nadzorcza</i>	1,1	1,2
<i>Pozostały kluczowy personel</i>	28,7	29,6
Świadczenia po okresie zatrudnienia	0,1	-
<i>Pozostały kluczowy personel</i>	0,1	-
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	2,1	11,1
<i>Zarząd</i>	0,2	1,2
<i>Pozostały kluczowy personel</i>	1,9	9,9
Jednostki zależne		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	145,7	130,8
Świadczenia po okresie zatrudnienia	0,3	0,4
Pozostałe świadczenia długoterminowe	0,6	0,2
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	8,5	7,6
	200,1	190,4

Powyższa tabela przedstawia wynagrodzenia wypłacone, należne lub potencjalnie należne kluczowemu personelowi kierowniczemu Jednostki Dominującej i spółek zależnych w okresie sprawozdawczym.

Ponadto na dzień 31 grudnia 2019 roku i 31 grudnia 2018 roku PKN ORLEN posiada rezerwy na świadczenia po okresie zatrudnienia w wysokości odpowiednio 0,3 mln PLN i 0,2 mln PLN oraz pozostałe świadczenia długoterminowe w wysokości odpowiednio 0,5 mln PLN.

Zasady premiowania kluczowego personelu kierowniczego Grupy ORLEN

Regulaminy dotyczące premiowania funkcjonujące dla Zarządu PKN ORLEN, dyrektorów bezpośrednio podległych Zarządowi PKN ORLEN oraz pozostałych kluczowych stanowisk Grupy ORLEN mają wspólne podstawowe cechy. Osoby objęte wyżej wymienionymi systemami premiowane są za realizację indywidualnych celów, wyznaczanych na początku okresu premiowego przez Radę Nadzorczą dla Członków Zarządu oraz przez Zarząd dla pracowników kluczowego personelu kierowniczego. Systemy Premiowania są spójne z Wartościami Koncernu, promują współpracę pomiędzy poszczególnymi pracownikami i motywują do osiągania najlepszych wyników w skali Grupy ORLEN. Postawione cele mają charakter zarówno jakościowy, jak i ilościowy, i są rozliczane po zakończeniu roku, na który zostały wyznaczone.

Wynagrodzenia z tytułu zakazu konkurencji i rozwiązania umowy w rezultacie odwołania z zajmowanego stanowiska

Zgodnie z umowami Członkowie Zarządu PKN ORLEN i Członkowie Zarządów spółek Grupy ORLEN zobowiązani są przez okres 6 miesięcy po rozwiązaniu umowy do powstrzymania się od działalności konkurencyjnej. W okresie tym otrzymują wynagrodzenie (odszkodowanie) w wysokości 50% lub 100% sześciokrotności miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego, płatne w 6 równych ratach miesięcznych. Zapisy w umowach dotyczące zakazu konkurencji po ustaniu funkcji Członka Zarządu wchodzi w życie dopiero po upływie 3 lub 6 miesięcy pełnienia funkcji Członka Zarządu.

Ponadto umowy przewidują wypłatę odprawy w przypadku rozwiązania umowy lub wypowiedzenia umowy przez spółkę, z innych przyczyn niż naruszenie podstawowych, istotnych obowiązków wynikających z umowy, pod warunkiem pełnienia funkcji Członka Zarządu przez okres co najmniej 12 miesięcy. Odprawa w takim przypadku wynosi trzykrotność miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego.

Dyrektorzy bezpośrednio podlegli Zarządowi PKN ORLEN standardowo zobowiązani są do powstrzymania się od działalności konkurencyjnej przez okres 6 miesięcy po rozwiązaniu umowy. W tym czasie otrzymują wynagrodzenie w wysokości 50% sześciokrotności miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego, płatne w 6 równych ratach miesięcznych. Odprawa z tytułu rozwiązania umowy przez Pracodawcę wynosi standardowo sześciokrotność miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego.

14.6.2. Transakcje oraz stan rozrachunków spółek Grupy ORLEN z podmiotami powiązanymi

	Sprzedaż		Zakupy	
	2019	2018	2019	2018
Jednostki współkontrolowane	3 119	2 956	(136)	(143)
<i>wspólne przedsięwzięcia</i>	2 982	2 794	(54)	(45)
<i>wspólne działania</i>	137	162	(82)	(98)
	3 119	2 956	(136)	(143)

	Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności		Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Jednostki współkontrolowane	540	614	16	16
<i>wspólne przedsięwzięcia</i>	529	593	10	5
<i>wspólne działania</i>	11	21	6	11
	540	614	16	16

Powyższe transakcje z podmiotami powiązаныmi obejmują głównie sprzedaż i zakupy produktów rafineryjnych i petrochemicznych oraz usług. W 2019 roku i w 2018 roku w Grupie nie wystąpiły transakcje zawarte z podmiotami powiązаныmi na warunkach innych niż rynkowe.

Dodatkowo w 2019 roku, na podstawie złożonych oświadczeń, wystąpiły transakcje pomiędzy podmiotami, w których kluczowe stanowiska pełniły bliskie osoby powiązаны z pozostałym kluczowym personelem kierowniczym Jednostki Dominującej a podmiotami Grupy ORLEN.

W 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2019 roku Grupa zidentyfikowała następujące transakcje:

- sprzedaż i zakup wyniosły odpowiednio 0,9 mln PLN i (2,3) mln PLN;
- saldo zobowiązań wyniosło 0,4 mln PLN.

Powyższe transakcje dotyczyły głównie zakupu i sprzedaży paliw i oleju napędowego.

14.6.3. Transakcje z jednostkami powiązаныmi ze Skarbem Państwa

Na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku Skarb Państwa był właścicielem 27,52% akcji Jednostki Dominującej Grupy ORLEN - PKN ORLEN i posiada zdolność wywierania na nią znaczącego wpływu.

Grupa zidentyfikowała transakcje z jednostkami powiązаныmi ze Skarbem Państwa w oparciu o „Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 27 marca 2019 roku w sprawie wykazu spółek, w których prawa z akcji Skarbu Państwa wykonują inni niż Prezes Rady Ministrów członkowie Rady Ministrów, pełnomocnicy Rządu lub państwowe osoby prawne, w tym jednoosobowe spółki Skarbu Państwa” z późniejszymi aktualizacjami.

W 2019 i w 2018 roku oraz na dzień 31 grudnia 2019 i na dzień 31 grudnia 2018 roku Grupa zidentyfikowała następujące transakcje:

	2019	2018
Sprzedaż	2 083	1 943
Zakupy	(4 406)	(5 126)

	31/12/2019	31/12/2018
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	339	230
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	683	189

Powyższe transakcje, przeprowadzone na warunkach rynkowych, związane były głównie z bieżącą działalnością operacyjną Grupy ORLEN i dotyczyły głównie sprzedaży paliw, zakupu i sprzedaży gazu ziemnego, energii, usług transportowych i magazynowania.

Dodatkowo występowały również transakcje o charakterze finansowym (kredyty, gwarancje, opłaty bankowe, prowizje) z Bankiem PKO BP, Bankiem Pekao S.A. oraz z Bankiem Gospodarstwa Krajowego (opłaty bankowe, prowizje).

14.7. Wynagrodzenie wynikające z umowy z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych

	2019	2018
Jednostka Dominująca	1,8	1,6
Badanie sprawozdań finansowych	1,4	0,9
Inne usługi poświadczające:	0,4	0,7
<i>przeglądy sprawozdań finansowych</i>	0,4	0,5
<i>pozostałe usługi</i>	-	0,2
Jednostki zależne Grupy Kapitałowej	4,2	3,8
Badanie sprawozdań finansowych	3,9	3,5
Inne usługi poświadczające:	0,3	0,3
<i>przeglądy sprawozdań finansowych</i>	0,2	0,2
<i>pozostałe usługi</i>	0,1	0,1
	6,0	5,4

W okresie objętym niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym podmiotem uprawnionym do badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy był Deloitte Audyt spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa.

Deloitte Audyt spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa począwszy od I kwartału 2017 roku wykonuje przeglądy śródrocznych oraz badania jednostkowych sprawozdań finansowych PKN ORLEN i skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy. Deloitte Audyt spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa została wybrana do przeprowadzenia przeglądów śródrocznych sprawozdań finansowych oraz badania jednostkowych sprawozdań finansowych PKN ORLEN i skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy za lata 2019-2021 uchwałą Rady Nadzorczej Nr 2071/18 z dnia 20 grudnia 2018 roku zmienioną uchwałą Nr 2103/19 z dnia 25 stycznia 2019 roku.

WYDARZENIA PO ZAKOŃCZENIU OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO

Na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupa jest w trakcie analizy potencjalnych skutków koronawirusa COVID-19. Grupa wdrożyła odpowiednie wewnętrzne procedury w celu zapewnienia ciągłości działań operacyjnych. Obecnie Grupa obserwuje spadek globalnego popytu na ropę naftową, w tym również spadek popytu na paliwo lotnicze, olej napędowy i benzynę. Grupa spodziewa się również spowolnienia wzrostu globalnej gospodarki i na bieżąco monitoruje sytuację na rynkach finansowych, w tym notowania na GPW. Grupa jest w trakcie oceny jakościowego i ilościowego wpływu pandemii na sytuację finansową i przyszłe wyniki finansowe Grupy i planuje zakończyć tę analizę przed publikacją danych śródrocznych za 1 kwartał 2020 roku.

Po zakończeniu okresu sprawozdawczego nie wystąpiły dodatkowe zdarzenia poza ujawnionymi w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, które wymagałyby ujęcia lub ujawnienia.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez Zarząd Jednostki Dominującej w dniu 18 marca 2020 roku.

.....
Daniel Obajtek
Prezes Zarządu

.....
Armen Artwich
Członek Zarządu

.....
Adam Burak
Członek Zarządu

.....
Patrycja Klarecka
Członek Zarządu

.....
Zbigniew Leszczyński
Członek Zarządu

.....
Michał Róg
Członek Zarządu

.....
Jan Szewczak
Członek Zarządu

.....
Józef Węgrecki
Członek Zarządu